

alecsandri

În cursul anului 1973 au apărut în
«Biblioteca pentru toți» 73 de volume
într-un tiraj de

3 825 500 ex.

Tirajul total al colecției noastre
(1960—1973) ajunge astfel la:

62 436 200 ex.

cu un tiraj mediu pe volum de:

80 771 ex.

În anul 1974 «Biblioteca pentru toți»
va pune la dispoziția numeroșilor săi
cititori noi titluri de certă valoare, din
literatura română și universală, apar-
ținând scriitorilor: D. Anghel și St. O.
Iosif, P. Maior, Hortensia Papadat-
Bengescu, Marin Preda, M. Sadoveanu,
D. Stănoiu, Duiliu Zamfirescu, Gabriel
Garcia Marquez, Arnold Bennett,
W. Shakespeare, A. Trollope, G. Eliot,
John Galsworthy, T. Gautier, J.-K.
Huysmans, Molière, M. Proust,
L. Feuchtwanger, Th. Fontane, P. Are-
tino, Plaut, J. Iwaszkiewicz, E.R. Curtius,
J. Huizinga, Quintilian, E. Gibbon ș.a.
— precum și câteva antologii (*Folclor
albanez, Poeți latini, Poezia gruzină,
Din poezia de dragoste a lumii*).

Vol. I—II, lei 10

editura minerva

772

alecsandri
poezii populare
ale românilor

★ ★

alecsandri

Ilustrația copertei: *Florica Petrache Cercel*

v.alecsandri

**poezii populare
ale românilor**

★★

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
D. MURĂRAȘU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI ● 1973

EDITURA MINERVA ● BUCUREȘTI

XXXIII

TURTURICA

- Amărită turturică
O ! sărmana, vai de ea :
Cît rămîne singurică
O ! sărmana, vai de ea '
5 Zboară tristă pin pustie
O ! sărmana, vai de ea !
Mai mult moartă decît vie.
Cît trăiește tot jălește,
Cu alta nu se-nsoțește.
10 Trece pin pădurea verde
Dar ea pare că n-o vede.
Zboară, zboară pînă cade
Și pe lemn verde nu șade
Iar cînd stă cîte odată,
15 Stă pe ramură uscată,
Ori se pune pe o stîncă
Și nici bea, nici nu mănîncă.
Unde vede apă rece,
Ea o tulbură și trece,
20 Unde vede-un vînător,
Către el se duce-n zbor.

- De mic, săracuț de mine,
Crescui tot pe mini străine,
Săracuț de maica mea !
Mă băgai la cioban slugă,
5 Îmi deteră cață, glugă.
Săracuț de maica mea !
Luai oile-n porneală
Să le duc la pășuneală,
Săracuț de maica mea !
10 Lupii-n goană le luară
Giumătate le mîncară.
Cînd văzui în cea din urmă
C-o să rămîi fără turmă,
Plec spre bîlci după tocilă
15 Cu gîndul cam pe teșilă.
Cînd trecui la crîsmă-n vale,
Crîsmăreasa-mi iese-n cale
Și mă strigă : Vin' băiete !
Și să gust vinul îmi dete.
20 Vinul bun, ocaua mare,
Băui vinul de gustare,
Băui trei zile de vară,
Strigînd : scoate mereu, cară.
Cu lăutari și cu gloată
25 Băui, nene, turma toată
Săracuț de maica mea !
Cînd văzui că după toate
Încă și dator mă scoate,
O capră ce-mi rămăsese
30 Și prin crînguri se dusesese,
O luai la căutare
Cît e ziulica mare.

- Capra-n deal, capra-i în vale,
Nici că vrea să-mi steie-n cale.
35 Asvîrlui măciuca-n sete,
Capra peste cap se dete.
Alergai cu-o rugioară
Ș-o giunghii sub bărbioară.
Măcelarii alergară,
40 Carnea-ndată-o cumpărară
Și pelea ei tăbăcarii
Și mațele lăutarii.
Iacă veni și românul,
Păgubașul și stăpînul ;
45 Mă lega vîrtos de coate
Cerînd seamă pentru toate,
Sărăcuț de maica mea !
Ș-așa, nene, din beție
Mă trezii în pușcărie !

XXXV

ALBA DE LA MUNTE

- „Albo, Albo de la munte !
Ce-ai pus fesciorul pe frunte !
Că ți-au ieșit vorbe multe.
— Las' să iasă că nu-mi pasă
5 Inima-mi de dor e arsă,
Că bădica-i dus de-acasă
Să-mi cosească fin cu rouă,
Frînge-i-s-ar coasa-n două,
Să vie la alta nouă !
10 Să-mi cosească fin, costrele,
Facă-și coasa bucățele,
Să vie-n brațele mele !
Să-mi cosească fin cu floare,
Ca să-mi fie de răcoare

- 15 La cap și la țîțîșoare.
Zică lumea, că-i dau pace,
Eu m-oi purta și voi face
După cum lui Badea-i place.
Zică lumea ce va zice,
20 Ea n-a putea să ne strice,
Dragostea să ne-o rădice ;
Că mă ține Badea bine,
Inima lui e la mine,
Ș-a mea o poartă cu sine.
25 Inima lui îmi grăiește,
Ș-a mea lui încă-i șoptește ;
Una de alta dorește,
C-amîndouă sînt legate
Cu legături înfocate,
30 Ș-una pentru alta bate.
Acel lanț ce le cuprinde
Între ele cînd se-ntinde
Cu mare foc le aprinde,
Iar cînd s-adun amîndouă
35 Atuncea parcă le plouă
O răcoreală de rouă.
Așa le e giurămîntul,
Îs legate cu cuvîntul
Să le despartă pămîntul.

NOTE

2. *Ce-ai pus fesciorul pe frunte*

Româncele de pe malul Dunărei și o parte din acele de la munte poartă fesuri mici roșii pe cap. Cuccanele bătrîne din generația trecută purtau fesuri albe, și pe deasupra fesurilor, testemeluri subțiri de Țarigrad împodobite cu bibiluri.

XXXVI

SPUNE, MÎNDRO...

- Spune, mîndro, mergi nu mergi ?
Din două-una să-ți alegi.
Spune, mîndro, vrei nu vrei ?
Că coala mă roagă trei.
- 5 Aideți, mîndro, să fugim,
Unde-om putea să trăim
Că satul ni s-a mărit
Și nu mai e de trăit.
Unde sînt cu trei, cu doi,
- 10 Vorba le e tot de noi,
Și fac sfaturi pe ascuns
Să ne facă-un neagiuns.
Vină, mîndro, mai curînd
Că de nu, te las plîngînd
- 15 Și mă duc peste Muscel
Unde n-am dușman de fel,
Că n-am ce-mpărți cu el.

XXXVII

BURUIANA DE LEAC

- Aoleo ! mamă Ileană !
Cătă-mi vreo buruiană
Și cu mine-ți fă pomană.
Mergi în cîmp de-alege-un smoo
- 5 Tot de mac și busuioc,
Să-mi stingi inima de foc.
C-a fi azi o săptămînă
Am văzut pe la fîntînă
O puicuță de română,

- 10 Și de-atunci dorul mă frînge,
Soarele din cer mi-l stinge
Și la groapă mă împinge.
Dragostele tinerele
Nu se fac din viorele
- 15 Ci din buze subțirele.
Blăstemat să fie locul
Unde mi s-a aprins focul
De-mi tot plîng acum norocul.
Blăstemat să fie ceasul
- 20 Cînd i-am urmărit eu pasul
Și i-am auzit eu glasul.
Cu pasul m-au rătăcit,
Cu glasul m-au amețit :
Liniștea mi-am prăpădit !

NOTE

1. *Aoleo ! mamă Ileană*
Cată-mi vreo buruiană

În toate satele sînt babe carele au specialitatea de a le cui bolnavii cu buruiene culese mai cu seamă în ziua de Sînziana, după Rusalii. Ele întrebuițează cu destulă dibăcie unele leacuri ce se numesc : doftorii băbești ; dar mai totdeauna acele leacuri sînt întovărășite cu descîntice. În notele baladei *Cucul și turturica*, am dat două descîntice, acela de *diochi* și de *iele* ; mai adăogim aice trei altele. Acele de *poctură*, de *săgetătură*, și de *mușcă-tura șerpilor* :

DESCÎNTEC DE POCITURA

Păserică dalbă
Cu aripa albă !
Din peatră-ai crescut
Cu nori te-ai bătut

- 5 Trei picături din tine-au căzut.
Una de lapte, una de vin
Și una de venin.
Cel ce-a băut laptele s-a săturat,
Cel ce-a băut vinul s-a îmbătat
- 10 Iar cel cu veninul a crăpat.
Așa să piară pocitura din pocit,
Pin-într-o clipă să fie lecuit
Și să rămîie ca pomul înflorit !

DESCÎNTEC DE MUȘCATUL ȘERPILOR

- Sub o tufă-n poieniță
Este-o fîntîniță
Și-n fîntînă-o petricică
Rece, vinețică,
- 5 Și sub peatră-un șerpurel
Cu dinți de oțel.
Dinții apuc de pele, pelea de
carne, carnea de os
Și pin trup trece un fulger
veninos.
- Dar cum iese dintre nori
- 10 Fulgerii strălucitori,
Așa să iasă din os, din carne,
dîn pele
- Mușcăturile rele
De dinți de oțel
Celui șerpurel
- 15 Ce stă sub petricică
În fîntîna mică
Sub tufă sălbatică.

Cu aceste cuvinte se descîntă o cofiță nouă cu apă
neîncepută, în vreme ce vrăjitoarea tulbură apa cu trei
vârguțe de alun. Apoi se deșartă cofița descîntată pe
rana mușcăturei.

DESCINTEC DE SĂGETATURA

Plecat-au nouă fete fecioare

Pe cale, pe cărare:

Și-ntr-o mîndră vale

La mijloc de cale

5 Maica Domnului le-au întilnit

Și din carul ei de aur astfel le-au grăit :

— Unde mergeți pe răcoare

Voi nouă fete fecioare ?

— Mergem la biserică cea mare

10 Cu trei altare.

Ne-am luat năframele

Să ștergem icoanele,

Ne-am luat ștergarele

Să curățim stranele,

15 Ne-am luat măturile

Să măturăm scările.

— Voi, nouă fete fecioare

Luați toate cîte-o floare

De sub a mele picioare

20 Și vă duceți colo-n sat

La cel bolnav săgetat,

Cu ochii să-l mîngîiați,

Cu florile să-l ștergeți,

De giunghieturi,

25 De săgetături,

Ca să rămiie curat luminat.

Cum Dumnezeu l-a lăsat.

XXXVIII

CUCUL

Vine cucul de trei zile

Peste văi, peste movile

Și loc n-are să se puie,

Să cînte, focul să-și spuie.

- 5 Pune-s-ar pe-o rămurea
Aproape de casa mea,
Să-mi tot cînte, cînte-n față,
Și seara și dimineață.
De-ar fi cucul voinicel,
10 Mi l-aș prinde argățel
Și cămeși subțiri i-aș toarce
Și l-aș purta cum îi place.
De-ar fi cucul un viteaz,
El mi-ar trece de necaz ;
15 Dar e cucul păsărea,
El cîntă pe rămurea
Și zboară pe unde vrea,
Nu-i pasă de jalea mea !

XXXIX

ALTUL

- Unde-aud cucul cîntînd
Și mierlele șuierînd
Nu mă știu om pe pămînt !
Eu zic cucului să tacă,
5 El se suie sus pe cracă
Și tot cîntă de mă seacă.
Iar mai gios pe-o rămurea
Cîntă și o turturea
Tristă ca inima mea.
10 Cucul zice de pornire,
Turturica de jălire
Ș-al meu suflet de peire !

XL

TRANDAFIRUL

- Am iubit un trandafir ;
Dușmanii l-au pus la bir !
Nu l-au pus ca pe-un copil
Și l-au pus ca pe-un mazil.
- 5 El de frică s-au răznit
Și s-a dus la haiducit.
S-a dus, nene, m-a lăsat,
La toți pare bine-n sat,
Numai mie-mi pare rău
- 10 C-a fost pușorul meu.
Dar m-oi duce și eu, duce
Unde-i drumul în răscruce,
Trandafirul să-l găsesc
Și de sinu-mi să-l lipesc,
- 15 Că de sin de s-a lipi,
El mai bine-a înflori
Și și-a plăti birul său
Vărsînd rouă-n sînul meu !

XLI

MORMÎNTUL

- Fost-am pe unde-am iubit,
Pe mîndruța n-am găsit
Și m-am lăsat după vînt
Și am dat de un mormînt.
- 5 Vîntu-mpregiur suspina,
Iarba-ncet se clătina.

- Sărăcuț, amar de mine !
De-aș simți moartea că vine
Aș lăsa ca giurămînt
10 Să mă-ngroape-n cel mormînt !

XLII

DRUM LA DEAL..

- Drum la deal și drum la vale !
Îmi fac veacul tot pe cale,
N-am în lume sărbătoare
Nici n-am partea mea la soare.
5 Bat-o crucea ursitoare
Care m-a ursit pe mine
Să n-am nici o zi cu bine !
Ostenit mereu de ducă,
Noaptea-n codri mă apucă,
10 Copacilor sînt nălucă !
Ochii-mi nu se mai usucă !
Unde merg, în orice parte
Dragostele-mi sînt deșarte.
Aclică, lică floare !
15 De n-ai fi fărmeacătoare,
Nu m-ai abate din cale
Să calc pe urmele tale !

XLIII

FLORICICA-N FOI ALBASTRĂ

Floricică-n foi albastră !
Păcat de dragostea noastră
Că e lumea rea și hoată,
Îmblă-n față să ne-o scoată.

- 5 Toți strig și fac gură largă
Dragostea ca să ne-o spargă,
Of ! draga mea-n lume una
Mai frumoasă decît luna
Cu fețișoara ca crinul
10 Și cu ochii ca seninul,
Din mîină dacă m-ai perde
Cine o să te desmierde ?
Cine-o să-mi apuce locul
Să-și fericească norocul ?

XLIV

AOLICĂ, DAOLICĂ

- Aolică, daolică !
Mult mi-e drăgulița mică !
Aș lăsa-o de-ar mai crește,
Dorul crunt mă prididește.
5 Ah ! fetiță, fețișoară !
Crește, fă-te mărișoară,
Să trăim cît avem viață
Cu iubire și dulceață ;
Să trăim cît a vrea sfîntul,
10 Să ne despartă pămîntul !

XLV

FRATELE RĂZNEȚ

Aoleo, frate răzneț !
Ce ne treci ca un drumet
Și nu vii să ne mai vezi ?
Ori ne știi morți între vii

- 5 Pe la noi de nu mai vii ?
Ori ceva te-a amărit
Într-atit de ne-ai urit ?
Ce ți-am făcut să ne uiți,
La noi să nu te mai uiți ?
10 Ce te-a tras să te răznești
Și să nu ne mai iubești ?
Vină, vin' încăl acum,
Te mai abate din drum,
Că de cînd mi te-ai răznit
15 Și la noi n-ai mai venit.
Potecele îți privesc,
Urmele ți le jălesc,
Că pe unde tu călcai
Cînd veneai și cînd plecai,
20 Eu mereu le măturam
Și cu flori le presăram,
Iar acum de cînd nu vii,
Au crescut tot bălării,
Că de cînd m-ai părăsit
25 Cărările au înverzit,
Sufletu-mi s-a amărit,
Fața mi s-a vestejit,
Soarele s-a înnegrit.

XLVI

BOLNAVUL

- Scoală, sufletele, scoală,
Scoală să vedem ce boală,
Ce boală te împresoară,
Te doboară, te omoară ?
5 Scoală, un cuvînt îmi spune,
Nu tăcea, nu mă răpune,

- Că de cînd nu-ți este bine
Nu te-ai mai uitat la mine ;
Ci te uită, dragul meu,
10 Să privești cum te plîng eu,
Cum te bocesc, cum te plîng.
Și de jale cum mă frîng !

XLVII

DESPĂRȚIREA

- Unde te duci bărbățele
Și cui mă lași sufletele ?
Cum de nu te-nduri de mine
Și lași să plîng după tine ?
5 Te întoarce și te uită
Ca să-mi vezi jalea cea multă.
Vai ! nu mai pot, cad pe cale,
Mă sfîrșesc amar de jale.
Stăi draguțul meu cel dulce,
10 Stăi, nu grăbi de-a te duce ;
Stăi, ori mă ie și pe mine,
Să fiu la un loc cu tine !

XLVIII

SUNĂ PETRICICA-N VALE

- Frunză verde de alună,
Sună, sună și răsună,
Sună petricica-n vale
Răsturnîndu-se pe cale.
5 Mîndra mea plînge cu jale :
Frunză verde de sulfină,
Plînge mîndra și suspină.

- Că pe deal, pe colnicele
Și-a perdut sărmana lele
10 Dragostele tinerele.
Frunză verde de alună,
Duce-se lelea nebună
Blăstemînd iarba și pirul
Și căutînd-o cu firul
15 Să-și găsească trandafirul :
Frunză verde de susai,
Leleo, nu mai zice vai,
Din ochi lacrimi nu mai stoarce
Că ce zboară nu se-ntoarce,
20 Firul rupt nu se mai toarce.

XLIX

OLTUL

- Oltule, Oltețule !
Seca-ți-ar pîraiele,
Să crească dudaiele,
Să trec cu picioarele.
5 Oltule, rîu blăstemat,
Ce vii așa tulburat,
Și te răpezi ca un zmeu
De-mi oprești pe Nițul meu ?
Schimbă-ți, schimbă-ți apele,
10 Slăbește-ți vîrtejele,
Să-ți văd petricelele ;
Cînd trec fetișoarele,
Să le speli picioarele.
Iaca Neica, nu e Neica,
15 Nu e Neica, plînge Leica !
Dacă mi-ar fi fost Neicuța
L-ar fi cunoscut Leicuța !

- Vîntule, du-te de-i spune
Că zăbavele nu-s bune,
20 Că Leicuța-i duce dorul
Și i-a-nțelenit ogorul !
Vino, Nițule, băiete,
Ce faci puica să te-aștepte ?
Busuiocul a-nnegrit
25 Rozmarinu-a-ngălbinit.
Leica plînge, tot jălește
Și ca ei se vestejește !

E

DOINA OLTENEASCĂ

(A Jianului)

- Frunză verde măr crețesc ;
Stau în drum să mă gîndesc
Ce s-apuc, ce să muncesc,
Pînea să-mi agonisesc,
5 Copilașii să-mi hrănesc ?
Cum ședeam pe gînduri dus
Mă uitai spre munte-n sus
Și mă luai spre apus.
Cînd pe munte mă urcai
10 Roată-n giuru-mi mă uitai.
Mă uitai în gios spre lunci,
Văzui oameni, muieri, prunci
Cu plugurile la munci.
Ei brăzduiau tot mereu,
15 Numai plugulețul meu
L-a-nțelenit Dumnezeu.
Că doi boi ce-i avusei
De vremi rele-i răpusei
Și de sapă rămăsei.

- 20 Tot avutul din bordel
Mi-e pe vatră un cotei
Ş-un tăciune stins de tei
Şi cenuşă-ntr-un ulei,
Am îmblat, am alergat,
25 M-am milcuit, m-am rugat
De sărac şi de bogat ;
Nici că-n seamă m-au băgat !
Am cerut boi într-un ceas
Ca să-mi ar şi eu de-un pas,
30 Nevoiei să nu mă las,
Dar milă n-a mai rămas !
Atunci mă-ntorsei şi eu
Şi zisei în gîndul meu :
„Dare-ar bunul Dumnezeu
35 Să îmble şi plugul meu !
Din baltag să-mi fac eu plug,
Pistoalele să le-ngiug,
Ca să brăzduiesc ales
Unde-a fi crîngul mai des ;
40 Să trag brazda dracului
Chiar din culmea dealului
Pîn' în capul satului,
Drept uşa bogatului
Şi prispa firtatului.“

LI

ALTA

- Mult mi-e dor şi mult mi-e sete
Să văd frunza-n codru verde,
Să mai strîng vreo şapte cete !
Primăvară, muma noastră,
5 Suflă bruma din fereastră
Şi zăpada de pe coastă,

- Să văd iar verzind în cale,
Să mă las iar în cea vale.
Cu-o pereche de pistoale.
10 Frunza-n codru cît se ține
Toți voinicii trăiesc bine
Iară frunza dacă-l lasă
Toți voinicii merg pe-acasă
Și la para focului
15 Zac de dorul codrului !
Frunză verde de susai,
De-ar veni luna lui mai
Să-mi aud ceriul tunînd
Să văd norii fulgerînd
20 Ierbulița-n șesuri dînd,
Să mai văd focuri pe-afară,
Copilași cu pelea goală,
Cai în cîmpuri nechezînd
Și voinici pe plai suind.

LII

ALTA

- Lumea-ntreagă ocolii,
Ce căutai, nu găsii.
Căutai șir de mărgele
Să-l aduc mîndruței mele.
5 Dar cine cît mă videă.
Averile-și ascundea.
Puiculiță fa, Marie,
Hai cu mine-n haiducie ;
Ce-oi cîștiga ți-oi da ție.
10 Ți-oi anina doi cercei,
Doi cercei de brebenei,
Să tragă ochii la ei.

- Și pe sînu-ți, drept mărgele,
Oi lipi buzele mele
15 Să-ți pară că-s rubiele.

LIII

ALTA

- În noaptea Sîntei-Mării
S-au vorbit vro trei copii
S-apuce-n codrul de tei
Să cerce de-s voinicei.
5 Pe unu-l chema Ciocar
Ș-avea-n mină-un buzdu
Pe al doile Busuioc
Și ținea potera-n loc.
Iar eu mă numeam Mihai
10 Și saream pe șapte cai
De striga Craiova vai !
Șapte ani am haiducit,
Pe ciocoi am îngrozit,
Dar pe cînd ne luptam noi
15 Au perit doi într-o gioi
Ș-am rămas eu singurel
Ca pe cîmp un stejărel.
Singurel eu am rămas
Dar de codru nu mă las !

LIII (bis)

ALTA

Frunzuliță iarbă neagră,
Taica, maica tot mă-ntreabă
Care muncă-mi e mai dragă ?
Munca cea de haiducie,

- 5 Pistoale de Veneție
Și cal bun de călărie.
Geaba beu, geaba mănînc,
Geaba mijlocul îmi strîng,
Dacă n-am arma să-ncing
10 Și cal bun să mi-l înching.
Voinicelul nearmat
E ca știuca pe uscat,
Voinicelul fără cal
E ca peștele pe mal
15 Și ca mărul lingă drum,
N-are pace nicidecum,
Cîți trec îl zburătăiesc
Și de crăngi îl sărăcesc,
Dar voinicul înarmat
20 Și pe-un zmeu încălecat,
Drăgălaș e și frumos
Ca luceafăr luminos.

LIV

OLTEANUL

- Astă vară am vărat
Colo-n muntele cel nalt,
Cu luna, cu soarele
Și cu căprioarele,
5 Că din naștere-s muntean
Iar din botez sînt oltean.
Căprioare sorioare,
Sculați în două picioare
Rodeți poala codrului
10 Să văd matca Oltului.
Oltule ! pe malul tău
Crească-ar iarba și dudău
Ca să pască murgul meu.

- Oltule ! cine spurcat,
15 Ce vii mare tulburat
Și cu sînge-amestecat ?
Aduci plăghii și butuci
Și căpestre de cai murgi
Și chiar trupuri de haiduci !
20 Oltule ! rîu blăstemat !
N-avuși grijă de păcat
Să-nghiți trupuri de voinici
Care-au haiducit pe-aici ?
Seca-ți-ar izvoarele
25 Și toate pîraiele
Să-ți rămîie petrele,
Să le calce fetele,
Că tu n-ai ținut cu noi
Și te-ai vîndut la ciocoi !
30 Pe-unde-a trecut luntrea,
Înălță-se pulberea,
C-ai fost rău la oltenași
Ș-ai fost bun de poterași.
Oltenași ai înghițit,
35 Poterași ai răcorit !

LV

MEHEDINȚEANUL

- Frunză verde magheran,
Voinicel mehedințean,
Sînt născut pe frunzi de fag
Ca să fiu la lume drag.
5 Și-s scăldat de mic în Olt,
Să mă fac viteaz de tot,
Și-s frecat cu busuioc
Să am zile cu noroc.
După ce am mai crescut,

- 10 Din ochi maica m-a perdut,
C-am fugit de la părinți
Tot în munți, la Mehedinți,
Apoi m-am lăsat în vale
Cu trei rînduri de pistoale
- 15 Ș-am agiuns un voinicel
Cu inima de oțel.
Aoleo ! cu foc de dor !
Veni-va badea Tudor
Să mai strîngă din păduri
- 20 Cete mîndre de panduri
Ca s-alunge de la noi
Și pe greci și pe ciocoi.
Frunză verde păducel,
Cine-a merge după el ?
- 25 Un șoiman mehedințel
Care știe să chitească,
Rîndurica s-o lovească,
Și mai știe de călare
Să se lupte-n fuga mare,
- 30 Și mai știe să înoate
Vîslind Dunărea din coate.
Aoleo ! mă arde focul
Ca să-mi cerc și eu norocul,
Aoleo ! de rău, de bine
- 35 Țipă sufletul în mine !

(
NOTE

18. *Veni-va badea Tudor*

În Valahia mică, peste Olt, mulți cred că Tudor Vladimirescu, șeful Pandurimei de la 1821, n-a murit, și îl așteaptă să se întoarcă la munți, cu să mai organizeze o nouă goană de greci și de ciocoi vînduți la străini

LVI

CATANA

- Munte, munte, peatră seacă !
 Lasă voinicii să treacă,
 Să treacă la ciobănie,
 Să scape de cătănie,
- 5 Decît catană la rînd
 Mai bine-n codru flămînd,
 Decît catană-n şireag
 Mai bine-n codru pribeag.
 Decît la străini catană
- 10 Mai bine la oi cu pană !
 N-ar avea loc şi pomană
 Cine m-au făcut catană.
 Mi-au dat haine mohorîte.
 Cum îs mie mai urîte,
- 15 Şi mi-au tăiat pletele
 De mă rîde fetele.
 Românaş, sărman de eu !
 Căci au fost norocul meu
 Să mă văd cu arma-n mînă
- 20 În loc să petrec la stîină,
 Zioa ca să mulg la oi.
 Noaptea să sun din cimpoi.
 Eu voios aş cătăni
 La străini de n-aş robi,
- 25 Eu voios aş fi catană
 Dacă ar fi oaste romană.

Dar decît să fiu la nemți,
Mai bine să mor în tremți ;
Decît să fiu la husari
30 Mai bine-n furci de stejari !

LVII

DORUL DE ȚARA

Plînge-mă, mamă, cu dor
Că ți-am fost voinic fecior,
Și de grijă ți-am purtat,
Ogorul ți l-am lucrat.
5 Iar de cînd m-am cătănit
Viața mi s-a otrăvit.
Că tinjese în țări străine
Și tot plîng gîndind la tine.
Mult mi-e dor, mămucă, dor
10 De cel codru frățior
Și de stîna cea de oi
Și de cîntic de cimpoi !
Mult mi-e dor, mămuca mea,
De cea mîndră viorea
15 Care mă iubeam cu ea !
Mult mi-e dorul nempăcat
Și mă-ndeamnă la păcat,
Să mă las de cătănie
Și să fug-ța ciobănie
20 Ori ce-a fi cu mine, fie !

NOTE

Dorul de țară

Nostalgia ! Vezi nota 12 din balada *Novac și Corbul*.

LVIII

IMPĂRATE, IMPĂRATE

- Împărate, împărate !
Răspunde-mi tu cu dreptate
Unde duci catanele ?
Iar la foc sărmanele ?
5 Nu le duce așa tare
Că se strică la picioare.
Îs catane tinerele,
Nu-s dedați la drumuri grele.
Împărate, împărate !
10 Lasă-te, nu te mai bate ;
De cînd focul ai pornit,
Mulți voinici s-au prăpădit,
Fete multe au bătrînit
Ș-alt nimic n-ai isprăvit !

LIX

CUCUL

- Perit-ai fi, pui de cuc !
Tu mi-ai cîntat să mă duc.
Mi-ai cîntat mie de cale
Și mîndrei de lungă jale !
5 Eu m-am dus din țară-n țară
Tot cu inima amară.
Am îmblat din sate-n sate
Tot cu pușca grea în spate.
Ea mi-a ros umerile,
10 Sabia șoldurile,
Cît de-abie mă țin pe loc
Și n-am parte de noroc.

LX

ALTUL

- Cîntă puiul cucului
Pe coarnele plugului.
Cîntă-o mierlă pe teleagă
Și de mine se tot leagă.
- 5 Cucul zice, mierla zice :
„Nu-ți bea banii, măi voinice,
Că-ți e carul fărîmat
Și plugul neferecat
Și pămîntul nelucrat !“
- 10 Cucule, jivină rea !
Nu purta de grija mea ;
Mierlușcă, pasere sură,
Nu-mi tot bănuî din gură
C-oi veni cam tulburat
- 15 Și-oi cădea într-un păcat,
Și voi sparge cuibușorul
Și voi rupe plisçușorul.

LXI

ALTUL

- Cîntă puiul cucului
Pe crucea molidvului.
„Cucule, vin' lîngă mine
Că mă giur să te țin bine
- 5 Cu vin dulce strecurat,
Cu pîne de grîu curat.
— Eu mai bine m-oi ținea
Cu hrana ce mi-a plăcea,
Ș-oi zbura pe unde-oi vrea.

- 10 Oî mîncea frunze de fag
Ş-oi cînta lumiei de drag.
Oî bea apă din izvor
Ş-oi cînta lumiei de dor.“

LXII

DORUL

- Vine dorul despre seară ;
Despre ziori el vine iară
Şi-mi grăieşte şi mă-ntreabă
De ce sînt cu faţa slabă ?
- 5 Eu zic dorului cu jale
C-am iubit fără de cale,
Eu zic dorului plîngînd
C-am iubit fără de rînd.
Dorul rîde şi se duce,
- 10 Bate-mi-l-ar sfînta cruce !
De-ar fi dorul vînzător
Şi badea cumpărător,
Eu pe dorul vînde-l-aş
Pe Badea cumpăra-l-aş
- 15 Ca să-mi fie de-agiutor,
Să mă apere de dor.

LXIII

FATA ARDELEANĂ

Cît e Ţara Ungurească,
Cît e Ţara Românească,
Nu e floare pămînteană
Ca fetiţa ardeleană !

- 5 Ea-i năltuță, mlădioară,
Ca o verde trestioară,
Și-i frumoasă, vorbitoare
Și de suflet iubitoare.
Cînd văd sînu-i rotunzior
- 10 Mă agiunge foc de dor ;
Cînd văd păru-i de mătăasă,
Cumplit dorul mă apasă ;
Cînd văd fața-i rumioară,
Dorul aprig mă omoară.
- 15 Iar cînd trece și zîmbește,
Cîmpu-n față-i înflorește
Și cînd ea se prinde-n joc,
Se tot leagănă în loc
Și-n feciori aruncă foc.

NOTE

10. *Mă agiunge foc de dor*

Vezi nota 28 din balada *Blăstemul*.

LXIV

DUSU-S-AU BĂDIȚA

- Dusu-s-au bădița, dus
Pe valea Bistriții-n sus.
El s-au dus ca să găsească,
Pofta lui să-și împlinească,
- 5 Două vaci cu coarne largi
Și copile care-s dragi ;
Două oi țigăi, bîrsane
Și copile năzdrăvane.
Dar el oricît ar îmbla.

- 10 Ca mine nici c-a afla
Oîtică blîndişoară
Şi nevastă bălăioară.

LXV

MÎNDRA LIȚA

- Frunză verde alunică,
Am avut o mîndră mică
Ş-am lăsat-o să mai crească
Minte-n cap să dobîndească.
- 5 Dar de cînd o am lăsat,
Au crescut, s-au măritat.
Vai de mine ! ce păcat !
Mi-ar fi, nu mi-ar fi bănat
Dacă s-ar fi măritat
- 10 De aici al treile sat,
Dar ea s-a făcut mireasă
De la noi a treia casă.
Ies afară, o zăresc
Şi de zile mă sfîrşesc.
- 15 Intru-n casă, o aud
Şi m-apucă dorul crud.
Vai ! mămucă iubitoare
Inimioara rău mă doare,
Şi tu nu-mi dai vindecare
- 20 Ci-mi tot zici că lumea-i mare
Şi că-n lume-s fete multe
Care-ar vrea să mă asculte
Şi să facă tot ce vreu
Ca s-aline dorul meu.
- 25 Ah ! mămucă draga mea !
Nu pricepi tu ce aş vrea !

Ești bătrînă și nu crezi !
Lumea-i largă și nu vezi
Că din sută și din mie
30 Numai una-mi place mie.
Ceru-i mare, stele-s multe
Și mai mari și mai mărunte,
Dar cît sînt de luminoase
Nu-s ca Lița de frumoase !

LXVI

IUBIRILE

Dragele iubirile
Cîntă ca păsările
În toate colțurile
Și pin lunci și pin cîmpii
Și pin munții cei pustii ;
Iubirile care-s mari
Stau la drumuri ca tîlhari,
Iubirile care-s mici
Se ațin pe la potici.
10 Trec pin tină, nu se-ntină,
De voinici tineri s-anină.
Dau pin apă, nu se-neacă,
De copile se tot leagă.
Trec pin foc, nu se topesc
15 Ci mai tare-încă hoțesc !

LXVII

HÎTRUL BĂTRÎN

Florică, floricea !
Cînd eram pe vremea mea
Cite trei mîndre aveam,
Cu tustrele mă iubeam ;

- 5 Una-n deal și una-n vale,
Una la mijloc de cale.
Iar de cînd m-am bătrînit,
Fetele m-au părăsit,
Sui în deal, cine mă cheamă ?
- 10 Moartea care-mi cere seamă.
Dau în vale, cine-mi rîde ?
Moartea care mă cuprinde.
Pomul dacă-mbătrînește
Pune-i paie de-l pîrlește.
- 15 Omul dac-a-mbătrînit,
Fă-i secriu de odihnit.
Vai de dînsul ! vai de el !
Cînd e omul tinerel,
Lesne-i vine a gîndi
- 20 Cît pămîntul c-a trăi ;
Și zilele omului
Sînt ca floarea cîmpului.
Dimineața înflorește,
Peste zi se vestejește
- 25 Și spre seară nu mai este !

LXVIII

FRATELE

(Călugăr)

- Vai de mine, amar de mine !
Fugit-am, mîndro, de tine,
De trei luni și de trei zile
Să găsesc pace și mile,
- 5 Că tu rău m-ai fărmeCAT
Cu trei paie de la pat,
Cu o schiță din porțiță
Și cu fire din cosiță.
Mă dusei la monastire,

- 10 Pusei mina pe psaltire
 Și citii cîteva file
 Să mai uit cele copile.
 Dar ce-oi face ca să scap
 În nevoie să nu-ncap ?
- 15 Că drumul ce-am apucat
 Mă duce drept la păcat.
 Drăguliță, eu văd bine
 Că nu am să scap de tine.
 Fă-te-ncalte-o monastire,
- 20 Și-mi dă gura de cetire,
 Și mă lasă să mă-nchin
 La icoanele-ți din sîn.

NOTE

8. *Și cu fire din cosiță*

Românul zice că nu e mai tare legătură decît aceea făcută cu fire de păr femeiesc.

LXIX

OMUL URÎT

- Vai de mine ! ce m-oi face ?
 Ce iubesc mamei nu-i place.
 De-ar plăcea mamei ca mie
 Duce-m-aș la cununie,
- 5 Și m-aș duce ca vîntul
 Cînd spulberă pămîntul ;
 Iar de-a fi să mă mărit
 Cu omul ce-mi e urît,
 Duce-m-aș iar ca vîntul

- 10 Ca să-mi aflu mormîntul.
Decît cu urîtu-n casă
Mai bine cu boala-n oasă.
Din boală vraciul te scoate
Iară din urît nu poate,
- 15 Că urîtul n-are vad
Decît scîndura de brad,
Urîtul n-are sfîrșință
Decît cu trei coți de pînză !

NOTE

18. *Decît cu trei coți de pînză*

Pînza cu care se învelește mortul cînd se așează în sicriu.

LXX

NEVASTĂ

- La mama pe cînd eram,
De lucram, de nu lucram,
Mamei tot dragă eram.
Iar de cînd m-am măritat
- 5 Niciun bine n-am aflat.
De cu zioa mătur casa,
Aprind focul, gătesc masa,
Aduc apă din fîntînă
Și furca n-o las din mînă.
- 10 Lau copilul, îi dau țîță
Și mulg vaca la porțiță.
Tacă-ți gura, măi bărbate,
Că, zău, cugetul îmi bate
Din străin să-mi fac un frate
- 15 Ca să-mi cate de dreptate.

Nevasta

Un călător străin zice în relația voiajului său prin țările noastre că nu cunoaște pe lume femei mai harnice ca nevestele românce; și în adevăr, dacă vom ținea seamă de tot lucrul ce-l fac ele, afară de lucrul pământului, vom împărtăși lesne opinia călătorului străin.

Nevasta româncă ține casa, crește copiii, face de mâncat bărbatului și îl duce la câmp în orice depărtare s-ar găsi, mulge vaca, îngrijește de grădină, de vite, de păseri etc. țese pînza trebuitoare pentru îmbrăcăminte a familiei, strînge cînpa, o topește, o bate, o preface în cîlți, o toarce, o țese; apoi pînza a ghilește etc. și în vremea asta, ea mai face și boierescul, seceră, prășește cu copilul ei de țiță alături. Copilașul e ascuns sub o tufă de brusture, la răcoare, și plînge; mama lui aleargă de-l hrănește, apoi iar se apucă de lucru în câmp sub arșița soarelui. Și cu toate aceste nevestele românce sînt vesele, glumețe și totdeauna gata la orice treabă. Soiul lor este frumos, însă frumusețile lor se pierd de timpuriu din cauza lucrului greu al pământului.

LXXI

NEVASTA BOLNAVA

Plugurile intră-n sat,
 Nevestele zac în pat.
 Mă dusei la mine-acasă,
 La nevasta-mi cea frumoasă
 5 Ca să prind un sărutat,
 Ea-mi zice : „De ești bărbat
 Și ai suflet cu durere
 Adă-mi o cupă de miere
 Și-mi adă-o cupă de vin

- 10 Durerea să mi-o alin.
Ie și cea sită din cui
Și farină din budui
Și-mi fă iute-o turtă lată
Să nu-ncapă pe lopată.
- 15 Ah ! drăguț bărbatul meu,
Să faci cum ți-oi zice eu.
Cînipa mi-am semănat
Dar cînd fu pe adunat,
Boala-n trupu-mi a intrat !
- 20 Îs bolnavă și mai moartă,
Cînipa cade de coaptă,
Ie tu coasa de-o cosește,
De boală mă mîntuește,
Și ie grebla de-o adună,
- 25 Și de boală mă răzbună.“
Vin cu miere i-am adus,
La cînipă eu m-am dus
Dar nimic n-am agiutat
Că nevasta m-a lăsat
- 30 Ș-a luat, luat cu ea
Sărmana inima mea !
Asta-i lumea, ard-o focul !
Cînd chitești să cerci norocul,
Nici că-n lume-i afli locul !

LXXIII

ALTA

Arză-te focul răchită
Că ești neagră și pîrlită,
Și nu ești încă-nfrunzită,
Ca să-mi fac curea la flintă

- 5 Din coaja ta nedubită ;
Să-mi o spînzur la spinare
Și s-apuc în codrul mare
Pe cînd mugurul răsare.
Mugurul a răsărit,
10 Mie timpul mi-a venit
În codru de haiducit !

LXXIV

ALTA

- Mîndră mămucă-am avut,
Frumos copil a făcut,
M-a-nfășat cu flori de munte
Ca s-agiung viteaz de frunte,
5 Gura toți să mi-o asculte,
Mîndrele să mi-o sărute.
Zi-le maică, să se strîngă
Ca oițele la strungă,
Mie-acum că mi-a venit,
10 Mi-a venit timp de iubit.
Strigu-n capul satului
Pe fata firtatului.
Mîndra vine alergînd,
Eu îi zic cu glasul blînd :
15 „Copiliță, Liță, fa
Mai dat-ai gură cuiva ?“
Ea prinse a se giura :
„Să mă bată anaftema
De-am mai dat gură cuiva
20 Afară de dumneata !“
Iar de dreaptă ce era,
Soarele se noura.
De-atunci, vere-am pribegit
Și m-am dus la haiducit.

- 25 Că-mi e sufletul amar
Și-mi e traiul în zadar !
Vai de mine și de mine !
Nu mai știu ce-i rău, ce-i bine.
De cînd mama m-a făcut
- 30 Tot pînă codri am șezut
Și lumea n-am mai văzut
Decît numai soarele,
Decît căprioarele.
Căprioară a codrului
- 35 Dă-mă-n valea Oltului
Doar oi mai zări odată
Pe șerpoaica cea de fată
Care-amar m-a înșelat
Și în codri m-a băgat !

LXXV

ALTA

- Eu, vere, te-aș întreba
Dacă nu te-ai supăra,
Cu ce hrană te hrănești
De nici vara nu muncești,
- 5 Nici iarna nu îmblătești ?
— Nu știu, vere, spune-ți-oi
Ori o palmă trage-ți-oi.
Cînd e vară, primăvară
Ieu cu mine merinzioară
- 10 Și mă sui pe plai la munte
Unde-s oile mai multe.
Merg la stîne, le petrec
Și de acolo încă plec
Gios pe valea Oltului,

- 15 La steava ungurului,
Să mă rog la Dumnezeu
Să facă pe gîndul meu,
Să deie ploaie cu soare
Ce îndeamnă la culcare,
20 Să adoarmă stevarii,
Să le fur armasarii.
Apoi singur îmi fac parte,
Aleg steava-n giumătate
Și mă duc, vere-ntr-o ducă
25 De se pare că-s nălucă
Drept la tîrg, la Brancoveț
Unde-s caii mai cu preț.
Iepele care-s cu mînzi
Fac cincisute de florinzi,
30 Iar de soi moldovenesc
Cu galbini se cîntăresc.
Apoi, vere, încă plec
La Anița de petrec
Viață bună-ndestulată
35 Cît mi-e punga nesecată,
Și petrec într-o-ntinsoare
Tot la umbră, la răcoare,
Cu trupul pe frunzi căzute,
Cu gura la cep de bute
40 De-aud vinul gîlgîind
Și mîndruțele-alergînd
Ca să le sărut pe rînd.

LXXVI

HAIDUCUL RANIT

Pe cel deal îndelungat
Suie-se-un car ferecat

- C-un haiduc de el legat.
Iar aproapea carului
5 E mama haiducului,
Mama plînge și iar plînge,
Șterge ranele de sînge
Și tot zice la cei boi :
„Rogu-mă, plîngînd, de voi
10 Duceți caru-ncetișor
Că-i rănit bietul fecior !“
Boii mersu-și legăna
Iar voinicul suspina :
„Du-te, mamă, cu norocul
15 Și mă lasă-aici cu focul,
Că de-acum nici mama poate
Să mă scape de la moarte !
Cît am fost eu neatins
Multe curse am învins,
20 Mulți săcui am secerat
Ca să-mi fac pămînt curat,
Dar acum mi-a venit rîndul
Să mă duc și eu ca gîndul,
Să mă duc din acest loc
25 Unde-i robota de foc !“

LXXVII

VOINICUL BUCOVII

- Sus, la crîșma Sucevii
Beau voinicii Bucovii,
Iată că vine călare
Udrea căpitanul mare
5 Și le zice : „Dragii mei !
Hai să ne-mpărțim în trei

- Și în patru, și în cinci,
Apoi să-ncălțăm opinci.
Iarna grea ne năpădește,
10 Frunza-n codru se rărește,
Hai să coborîm în țară
Pin' la mîndra primăvară,
Ca să-mblăcim la secară
Și ca să tăiem la fagi,
15 Fagi subțiri de hadaragi.
Iar cum a-nverzi pe-afară
Om ieși la codru iară
În capătul lanului,
În calea armeanului⁴.

LXXVIII

VRABIUȚA

- Vrăbiuță de pe deal
Zbori degrabă în Ardeal
Și te-ntoarce de îmi spune
Ori vești rele, ori vești bune.
5 Du-te, vezi dacă mai sînt
Frați de-ai mei pe-acest pămînt
S-au dacă i-a omorît
Ungureanul cel urît !
De-or fi vii, să mă răped
10 Într-o fugă ca să-i văd.
De-or fi morți, să mi-i răzbun
Cu-o măciucă de alun
Ce-i bună de descîntat
Și morții de răzbunat.

FLOREA ȘCHIOPAN

- A perit Florea Șchiopan
De-o mină de ungurean,
Dar pîn-a nu fi perit
Unguri mulți el a stîrpit.
- 5 Cîntați păsărele-n pom
De jalea bietului om.
Plînge-l nevestă rămasă,
C-ați ținut frumoasă casă.
Plîngeți-l și voi opt boi
- 10 Căci imblă străini cu voi,
Pe deasupra de oraș
A zburat un porumbaș
Urmărit de alți doi, trel
Ce tot plîng ca vai de ei,
- 15 Că sînt căinici copilași
Copilași de-ai lui rămași !

HORE

NOTE

Românii sînt foarte amatori de joc și au deosebite danțuri caracteristice, precum : *danțul de briu* sau *mocăneasca*, *corăbieasca*, *ungureasca*, *ruseasca*, *olteneasca*, *țitura* sau *ca la ușa cortului* (acesta mai cu seamă îl gioacă țigani) și în sfîrșit *danțul călușăilor* și *hora*.

Hora este cea mai vechie și cea mai națională din toate. Ea-i simbolul Unirei, a dării de mîină, într-o singură familie, și se reproduce în zilele noastre întocmai ca acele coruri ce se vîd săpate pe marmora capiștelor antice.

Hore se numesc și ariile ce împreunează danțul, precum și versurile ce sînt improvizate în vremea jocului. Caracterul lor e vesel, glumeț și mai adesea iubitor. Ele sînt cîntate de lăutarii ce stau în mijlocul horei, sau chiar de dănțuitori cînd sînt transportați de plăcere. Unele sînt scurte de patru, șase sau opt versuri, și exprimă sau vreo izbucnire a inimei, sau vreo cugetare glumeață, precum de pildă :

Cîte e omul de bătrîn
Tot ar mîncea măr din sîn !

sau

Sub potcoava cizmei mele
Șede dracul ș-o muiere
Și mă-nvață-a face rele.

Horele de la numărul I pînă la numărul XXIII sînt din Moldova.

Acele de la numărul XXIII pînă la numărul XXXVII sînt din Valahia.

Acele de la numărul XXXVII pînă la numărul L sînt din Transilvania.

ILEANA

- Hai, Ileană, la poiană
 Ileană, Ileană !
 Să săpăm o buruiană
 Ileană, Ileană !
- 5 Buruiana macului
 Ileană, Ileană !
 Ca s-o dăm bărbatului
 Ileană, Ileană !
- 10 Să tot doarmă, doarmă dus
 Pîn'ce soarele-a fi sus
 Și să doarmă somnoros
 Pîn'ce soarele a fi gios,
 Ileană, Ileană !

- Cum n-aș merge-n poieniță
- 15 Bădiță, bădiță !
 Dar nu pot după vrointă,
 Bădiță, bădiță !
 Că bărbatul rău mă teme,
 Nici de-un pas el nu-mi dă vreme.
- 20 Mai stăi, stăi pîn' s-a culca
 Și cocoșul a cînta,
 De la sînu-i c-oi scăpa,
 Buruiana c-om săpa
 Și-i vom pune-o-n locul meu
- 25 Ca să doarmă somnul greu,
 Bădiță, bădiță !

TIȚA

- Merge Tița la fîntînă
 Tița, mîndra Tița !
 Cu cofița într-o mînă
 Tița, mîndra Tița.
- 5 Și tot merge ea cîntînd
 Floricele culegînd
 Floricele lepădînd,
 Cînd voinicii le-or culege
 De ei dîrul să se lege.
- 10 Cînd or da să le miroase
 Să le între doru-n oase !
 Tițo, Tițo, copiliță
 Cu sîn alb de porumbiță,
 Nu da foc inimilor,
- 15 Dă pace voinicilor,
 Că tu-i da peste-un păcat
 Cu marghiolul cel din sat !
 Tița rîde și nu crede,
 Dar marghiolul se repede
- 20 Și-o urmează cît coala...
 Vai de dînsa, vai de ea !
 Tițo, Tițo, nu mai plînge,
 El în brațe mi te strînge
 Cu tot dorul satului.
- 25 Cu focul bărbatului !

NOTE

17. *Cu marghiolul cel din sat*

Marghiol însemnează un tînar înghimpat și vînător de inimi femeiești. Se zice de o persoană ce e mîndră de sine că se *marghiolește*.

III

MOȘ BĂTRÎN

- Na păcatul ! ce văzui
Pe colnic, lângă Vaslui ?
Fată mare, moș bătrîn
Cerînd fetei măr din sîn !
5 — Fugi la naiba, ghiuj bătrîn,
Nu-ți dau nici un măr din sîn.
Chiar degeaba ți l-aș da,
Că nu ai cu ce-l mușca,
Nici ești copil mititel
10 Ca să mi te gioci cu el.
— Tu n-ai minte, fata mea !
Ochii văd, inima vrea.
Copilu-i copilăros,
El aruncă mărul gios
15 Și nici știe-a-l desmierda,
Nici cu el a se giuca !

NOTE

2. *Pe colnic, lângă Vaslui*

Această horă se cîntă și în Valahia, însă ea începe astfel peste Milcov :

Aoleu ! ce mai văzui
Colo-n deal, la Călmățui ?

IV

FRUNZA VERDE DE ALUNĂ

Frunză verde de alună ;
Decît c-un tată ș-o mumă

- Mai bine cu-o mîndră bună.
Ea de vede că-ți e rău
5 Îți face leacuri mereu
Și le-aduce-n gura ei
De-o săruți pe cînd le bei.
Iar de vede că-ți e bine,
Te strînge-n brațe la sine
10 De-ți rîde inima-n tine !

V

FRUZA VERDE DE PIPERI

- „Frunză verde de piperi,
Haideți puică-n deal la peri
Să te-ntreb ce-ai făcut ieri ?
— Am dat apă la neferi ;
5 Am dat apă de spălat,
Buze dulci de sărutat.
— Și la mine n-ai gîndit ?
De păcat nu te-ai ferit ?
— Decît sfîntă c-un mișel,
10 Mai bine c-un voinicel,
Voinicul are noroc
Și cu dînsul treci pîn foc !“

VI

FRUNZA VERDE DE CAPȘUNE

Frunză verde de căpșune,
Zi mă-tei să te cunune,
Că de mine ești lăsată
Cu foc mare blăstemată !

- 5 — Însoară-te dumneata
Să văd pe cine-i lua ?
De-i lua una ca mine,
Dumnezeu s-o ție bine ;
De-i lua o sluțioară
10 Deie Dumnezeu să moară
Să-i mănînc din colivioară ;
De-i lua una frumoasă,
Dumnezeu s-o facă groasă
Să nu-ți poată intra în casă !

NOTE

11. *Să-i mănînc din colivioară*

· În mitologia romanilor sufletele ce aveau a trece în lumea umbrelor trebuia să împace mai întii pe cînele Cerber, dîndu-i o turtă de grîu făcută cu miere. Coliva morților să face asemenea cu grîu și cu miere, și dar este de presupus că ea reprezintă la românii de astăzi turta lui Cerber.

VIII

PUIUȘORUL

- Frunză verde de bujor,
Am avut un puișor.
Pui, pui, puî, pui, pui, puî ;
Vină-n cușcă să te puî.
5 Puișorul a zburat
Și cu lăcrimi m-au lăsat.
Pui, pui etc.
Cum aş face ca să-l prind
Inimioara să-i aprind ?

- 10 Pui, pui etc.
De aş prinde puiuşorul,
Pe loc i-aş frînge piciorul,
Pui, pui, etc.
Şi i-aş face cuib în sîn,
15 Să nu-mi mai fie hain.
Pui, pui, etc.
Vin' la sînu-mi să te pui !

IX

RÎNDUNICA

- Rîndunea cu albă creastă,
Nu mai bate la fereastră
Că nu-s fată şi-s nevestă.
Cînd eram la mama fată
5 Orice vream, făceam îndată,
Iar dacă m-am măritat,
Bărbăţelul m-a muştrat.
Cui e voia să iubească,
Vine-n poartă să-mi grăiască ;
10 Nu trimeată pe altul
Că altul împle satul.
Vie singur furişat
Şi-i dau dulce sărutat,
Şi-i dau guriţă tăcută,
15 Să facem dragoste mută.

X

ILENUŢA DE LA PEATRA

Ilenuţo de la Peatră
Cu percica retezată

- Ce-ai fărmeceat lumea toată,
Vin' să te sărut o dată,
5 Să mă farmeci și pe mine
Ca să mă iubesc cu tine.
De ți-e bărbatul urît
Ia țarnă de la mormînt
Și-i presare-n așternut
10 Să se scoale surd și mut.
Și-i dă-n mînă o vărguță
Să se apere de mîță.
Sărmanul bărbatul prost !
Bun odor la casă-a fost !
15 Orice vede, el nu crede,
Orice crede, el nu vede !

XI

HORA ȚIGANEĂSCA

- Arde-mă și frige-mă,
Pe-un cărbune pune-mă !
De mă-i pune pe-un cărbune
Ibovnicul nu ți-oi spune.
5 De mă-i pune-ntr-o frigare
Ibovnicul vină n-are !
De mă-i bate cu-o vărguță
Peste ochi și peste țîță,
Tot m-oi duce la portiță
10 Să dau altuia guriță.
De mă-i bate cu gardul,
Tot m-oi iubi cu altul !
Așa-mi cere sufletul,
Așa-mi este îmbletul !
15 Via-n vară înflorește
Iar în toamnă cum rodește,
Vine graur de-o ciupește.

Eu de ieri am înflorit ;
Sînu-mi încă n-au rodit
20 Şi îl arde-un foc cumplit.

NOTE

Hora țigănească

Vestitul poet rîs Puşkin a tradus această horă din româneşte şi a introdus-o în poemul său intitulat *Țiganii*.

XII

BARBU

„Ce cați, Barbule, la noi ?
Nu sînt fete pe la voi ?
— Ba sînt, da-s cam mititele,
Nu mă pot iubi cu ele.
5 La voi sînt mai nălțișoare
Și pe chip mai bălăioare,
Mi le-au făcut Dumnezeu
Tocmai de pe placul meu !
— Barbule de la munteni
10 De-ai venit la moldoveni,
Potoale-ți dorințele
Și nu-ți perde mințile.
— Mi-oi semăna numele
Pin toate cărările
15 Să răsăie flori de dor
Cu miros pătrunzător.
Să le poarte fetele,
Fetele, nevestele,
Să le meargă vestele !“

XIII

BABA ȘI FATA

- Sub răchita rămurată
Șade-o babă supărată
Și-mpregiur iarba-i uscată !
Ce-a fost verde a veștejit,
5 Ce-a fost dulce a amărît,
Ce-a fost vesel s-a mîhnit !
Pe sub lunca înverzită
Trece-o fată înflorită
Și de fluturi urmărită.
10 Ce-a fost vesteț înverzește,
Ce-i amar se îndulcește,
Ce-i mîhnit se-nveselește.

XIV

LELIȚELE

- Dragă-mi e lelița-naltă
Și la mers cam legănată.
Dragă mi-e lelița-n joc
Cînd se leagănă cu foc,
5 Unde-și pune piciorul
Se aprinde mohorul.
Unde-aruncă-un ochișor
Arde sufletul de dor !
Dragă-mi e lelița mică
10 Și de trup cam gingășică,
Că se suie pe opincă
Și dă gura subțirică ;
Cîte fete cu mărgеле
Toate-s drăguțele mele,

- 15 Cîte fete cu bondiță
 Poartă miere pe guriță.
 Cîte fete răsărite
 Toate-mi par flori înflorite.
 Cum aş face, cum aş drege
 20 Că pe toate le-aş culege,
 Să-mi fac traiul şi să mor
 Legănat pe sinul lor !

XV

BABA ŞI MOŞNEAGUL

- „Fost-ai, leleo, cînd ai fost
 Ş-ai rămas un lucru prost.
 — Fost-ai, badeo, om voinic
 Ş-ai rămas om de nimic.
 5 — Avuşi, leleo, floricele
 Ş-acum ai sbîrceli la pele.
 — Avuşi, badeo, ochii dîrji
 Ş-acum eşti cu trupu-n cîrji.
 — Fost-ai, leleo, cu lipici
 10 Şi-ai rămas cu fugi de-aici.
 — Fost-ai, badeo, om vioi
 Ş-ai ajuns chiar un strigoi“.

XVI

FUGI ÎNCOLO

Fugi încolo, vină-ncoace ;
 Şezi binişor, nu-mi da pace.
 Lasă-mi mina, nu-mi o frînge
 Ia-mă-n braţe de mă strînge.

- 5 Vrei o floare, nu-ți dau floare,
Na-ți guriță-ndulcitoare.
Vrei ce vrei, eu vreu nu vreu
Și-ți dau tot sufletul meu !

XVII

FLOAREA DIN PÎRLAZ

- Leleo roșie la obraz,
Lelițo, lelițo fa,
Floriceică din Pîrlaz
Lelițo, lelițo fa,
5 Ce folos că ești frumoasă
Și la cap căpăținoasă.
Ești dragă flăcăilor
Ca buha găinilor.
Mîndră ești și sprîncenată
10 Dar la buze cam îmflată.
Ești ca floarea cea de nalbă
Dar împletieși coadă albă,
Strînge-ți, leleo, buzele
Că le pișcă muștele.
15 Strînge-ți lipitorile
Că se văd fasolele.

XVIII

BUSUIOCUL

Busuioace, busuioace,
N-ai mai crește nici te-ai coace !
— Dar de ce să nu mă coc
Că mă port fetele-n joc.

- 5 — Trandafire, n-ai mai fi
Nici în cale-ai înflori !
— Dar de ce să nu mai fiu.
Că mă poartă lelea viu.
— Tu ești viu, dar eu sînt mort
10 Și de-abia-n lume mă port.
— Mergi în horă, saltă-n joc
S-ai parte de busuioc,
Vin' la horă ici în șir
S-ai parte de trandafir.

XIX

IAN SUI LELEO...

- „Ian sui, leleo-n cel măr dulce
Să vezi badea cum se duce
Cu chica nepeptînată
Cu naframa nespălată,
5 Cu fața nesărutată.
— Vin bădiță înapoi,
Mai vin' dragă pe la noi,
Chica peptina-ți-oi,
Naframa spăla-ți-oi,
10 Fața săruta-ți-oi“.

XX

FEMEIA TEMUTA

Frunză verde de agude,
Strig la puica, nu m-aude ;
Și de-aude, ea s-ascunde,
Ea s-ascunde, nu-mi răspunde.

- 5 — Ba te-aud, bădiță-aud,
Dar n-am gură să-ți răspund,
Că-i dușmanul lingă mine
Cu două pistoale pline,
Cînd de cînd să deie-n mine.
- 10 Unu-n mine, unu-n tine ;
Să deie-n noi amîndoi,
În noi, săracii de noi !
C-așa ne-au slujit norocul
Să-mpărțim amîndoi focul.

XXI

SULTANA

- Frunză verde cardama
Sultânico, fa,
Ori tu mi-ai făcut ceva
Sultânico, fa,
- 5 De nu te mai pot uita ?
Cînd mă uit la casa ta,
Mi se rupe inima.
Alunica-ți de la gît
M-au aprins, m-au omorît.
- 10 Alunica-ți de pe brațe
A să mă scoată din viață.
Lelițo cu alunei,
Nu căta la doi, la trei
Și cată la ochii mei,
- 15 Că-s albaștri ca și-ai tăi.
Hai, leliță, la prisacă,
Timpul dulce să ne treacă,
Să mîncăm miere de roi,
Să ne iubim amîndoi ;
- 20 Să bem apă dintr-un loc
Și să ne iubim cu foc !

XXII

LELIȚA DE LA MUNTENI

Lelițo de la munteni
Lelițo, lelițo fa,
Vin colea la moldoveni,
Lelițo, leliță fa,
Să ne prindem soțiori,
Să-nflorim ca doi bujori.
Hai în horă de-i giuca
Că eu sufletul ți-oi da ;
10 Tu ești mîndră la privit,
Eu voinic, bun de iubit.
Piară dracul dintre noi,
Să fim una amîndoi,
Tot un trup ș-un sufletel
Ca un deget ș-un inel !

XXIII

ȘEPTE FETE

- Pe mine ce m-a mîncat ?
Șapte fete dintr-un sat
Ș-o nevestă cu bărbat ;
Iar nevasta dracului
5 Mă spune bărbatului,
Mă făcu rîs satului ;
Și fetele m-au lăsat,
Că toate s-au măritat,
La inimă m-au secăt !
10 Una-i Vișa, una-i Mușa,
A treilea e Brîndușa,
A patrulea-i Anghelușa.
A cincilea-i Catinca,
A șaselea e Voica,
15 A șaptelea Ilinca.
Toate-au fost mîndrele mele,
Și cît m-am iubit cu ele,
Le-am dat salbe și inele ;
Dar cea puică de nevestă
20 Da cu spuză pe fereastră,
Da cu spuză să mă arză
Cînd treceam ca să mă vază.
Ce-a fost verde s-a uscat,
Ce-nflorit s-a scuturat,
25 Ce-am iubit, eu n-am uitat !

XXIV

STÂNCUȚA

- La bordeii cu crucea naltă,
La Stâncuța sprîncenată
Gioacă hora încheiată,
Curge lumea fermecată.
5. Vinu-i bun, ocaua mare,
Beau voinicii pe secare,
Nu se-ndur ca să se ducă,
Noaptea la dînsa-i apucă.
10. Cine trece, se oprește,
Cît o vede nebunește,
Bea vin, punga-și cheltuiește
Și, zău, că nu se căiește.
15. Cine vine-n patru boi
Se-ntoarnă numai cu doi ;
Cine vine de călare,
Pleacă cu șaua-n spinare,
Iar pe gios oricine vine
Își bea tot de lîngă sine
Și se duce gol cu bine.

XXV

MĂRIOARA

„Mărioară dintre bălți
Cu dragostea-n patru părți,
Na de la mine doi zloți
Și nu te iubi cu toți.
— Rămîi tu cu banii tăi,
Eu cu prietenii mei.
Banii știu să-i cheltuiesc,
Dar pe bani nu mă iubesc.“

XXVI

DOMNICA

- Astăzi bură, mâine bură,
Leliță, leliță,
La Domnica-n bățatură,
Leliță, leliță,
- 5 Ca să crească de-o răsură
S-o puie la legătură ;
Să se priminească-n ie
Și-n rochiță liliachie
Să placă altor și mie.
- 10 Să puie la gît măgele
Și la degete inele,
Paftaluțe și cordele
Numa-n flori și fluturele
Și-apoi să s-arunce-n joc
- 15 Ca un trandafir de foc.

XXVII

NEVASTA CARE IUBEȘTE

- Nevasta care iubește
Spală noaptea și cîrpește
Și ziua se priminește,
Of, of, of și hop, hop, hop,
- 5 Of ce foc și ce potop !
La horă dacă se prinde
Inima ei se aprinde
Și danțul mereu întinde.
Of, of, of și hop, hop, hop.
- 10 Of ce foc și ce potop !
Sare, pasurile-ndeasă.

- Pling copiii, ei nu-i pasă
 Nici de casă, nici de masă.
 Of, of, of și hop, hop, hop,
 15 Of ce foc și ce potop !
 Iar bărbatul ei săracul
 Cară la moară cu sacul,
 Pe-amîndoi lua-i-ar dracul !
 Of, of, of și hop, hop, hop,
 20 Of ce foc și ce potop !

XXVIII

OMULE, BOULE

- Au nu vezi unde mă duc
 Omule, boule ?
 C-un condur și c-un papuc
 Omule, boule ?
 5 Cu papucul tîrșiind,
 Cu condurul tropăind..
 Că de cînd m-am măritat
 Și te-am luat de bărbat,
 Nu te-ai mai trezit din prost
 10 Și de necaz mi-ai tot fost.
 Te-am mînat să ari la plug
 Cu cei patru boi la giug.
 Plugu-mi lăsași la nevoi
 Și-mi perduși sărmanii boi !
 15 Apoi încă te-am mînat
 Și cu pușca la vînat.
 Pușca-n două mi-o frînsesi
 Și nimic nu aduseși.
 Ți-am dat cofa să te duci.
 20 La puț, apă să-mi aduci.
 Căzuși, cofa mi-o spărseși,

- Nici doagele n-aduseși.
 Te-am mînat apoi pe loc
 Cu hîrbul să-mi aduci foc ;
 25 Hîrbul mi l-ai bucățit,
 Sprîncenile ți-ai pîrlit.
 Te mînai să-mi tai un lemn
 Pînă cînd să cer un semn ;
 Toporul l-ai năpustit,
 30 Sub lemne ai adormit !

XXIX

AOLEO ! CE FUSE ASTA ?

- Aoleo ! ce fuse asta ?
 Lupii mi-au mîncat nevasta,
 Cînd suiam amîndoi coasta.
 Trecui balta,
 5 Luai alta.
 Aoleo ! ce bățăioasă !
 Îmblă tot năbădăioasă ;
 Nici cu asta nu fac casă,
 Nici cu dînsa
 10 Nu fac strînsa.
 Cînd îmi îmblă-n bătătură,
 Chiar Rusalii parc-o fură...
 Și cînd dă cîte o gură
 Vaca fuge,
 15 Boul muge.
 Ho, balțato ! na boiastră !
 Stați că nu e boala voastră,
 Și e chiar nevasta noastră,
 Mi-e pereche
 20 Nu vi-i streche !

XXX

NEVASTA HARNICA

- Iaca mîndra de pe vale !
Cu rochița în paftale
Cum mă-ntîmpină în cale.
Of, of, of și aoleu,
- 5 Arde sufletelul meu !
Ea aleargă-n fuga mare,
Seceră orz de prînzare
Și-l usucă-ntr-o căldare.
Of, of, of și aoleu
- 10 Arde sufletelul meu !
Pînă un copil să sugă,
Se asvirle ca vîrlugă
Și rîșnește tot în fugă.
Of, of, of și aoleu,
- 15 Arde sufletelul meu !
Într-o clipă ea frămintă,
Se roșește, se-nfierbîntă
Și de bucurie cîntă.
Of, of, of și aoleu,
- 20 Arde sufletelul meu !

XXXI

NEVASTA BATUTA

Aoleu ! mă-mă doare spata,
Că m-a bătut cu lopa-pata,
Sufletelul cît colea.
Aoleo ! mă-mă doare gîtul
Că m-a bătut rău uritul.
Sufletelul cît colea.

Aoleu ! mă-mă doare mîna
 Că m-a bătut cu pră-prăjina,
 Sufletețul cît coala.
 Aoleu ! mi-a mi-a frînt piciorul
 Că m-a bătut cu to-toporul.
 Sufletețul cît coala.
 Aoleu ! mă-mă doare șoldul
 C-a dat în mine cu-cu boldul.
 Sufletețul cît coala.
 Aoleu ! mă-mă doare cotul
 C-a dat cu lemnul ne-netotul
 Sufletețul cît coala.
 Aoleu ! mă-mă doare capul
 Că m-a lovit cu pro-proțapul

XXXII

RAZBUNAREA NEVESTEI

- Ici e țărină cu glod
 Hop, odată, sus.
 Ici e bărbatul nerod
 Hop odată, sus.
 5 Ici e tocmăi unde joc
 Ca să mă alin de foc.
 Ici doarme cu mîni la pept
 Ș-o să joc să mi-l deștept.
 Dar de cît l-oi deștepta.
 10 Oi giuca ș-oi tot cînta.
 Dormi tu, bărbătețul meu,
 Ierte-mi-te-ar Dumnezeu !
 Dormi, dormire-ai somnul lung
 Că multe-am tras și-mi agiung !

XXXIII

DECÎT RUDA ȘI VECINUL

- Decît ruda și vecinul
Lelițo, leliță,
Mult mai bine cu străinul,
Lelițo, leliță.
- 5 Ruda că te necăjește
Și vecinul te vorbește.
Iar străinul te agiută
Și face dragoste mută.
Decît un tată ș-o mumă
- 10 Să te certe pentr-o glumă,
Mai bine c-un bărbătel
Dacă-i blînd și tinerel,
Că-ți spune două, trei glume
Cum îți e mai drag pe lume
- 15 Și-ți așază-o pernioară
Pe prispă serile-afară.
Decît un bărbat urît,
Mai bine-un străin iubit.
Cît șezi cu el împreună
- 20 Nu te-nduri de vorbă bună.
Fie noaptea cît de mare,
Că tot mică ți se pare.
Trece-n grab ca o nălucă,
Ziua-n brațe-i te apucă.

XXXIV

DORULE, ODORULE

Către mine te giurai,
Dorule, odorule !

Că pe nimeni nu mai ai,
Dorule, odorule !

- 5 M-ai făcut de te crezui,
Dar cu altul te văzui ;
Ș-acela-mi e frate bun,
Nu-mi vine să mă răzbun.
Poți să-mi fii de-acum cumnată,
10 Că de mine ești lăsată
Cu foc mare blestemată
Și de mine-n veci uitată !

XXXV

ESTE BINE, NU E BINE

- Este bine, nu e bine
Să iubești de lingă tine,
Că te vede orișicine
Și te face de rușine ;
5 Ci să iubești mai departe ;
Ducele nu sînt deșarte.
Ori și cînd doru-ți abate,
Te răpezi ca la un frate.
Barbatu-i cu bunătate
10 Te-ntreabă de sănătate ;
Iar nevasta, de iubește
Se preface că bolește,
Geme, zace, se bocește
Și bărbatu-și amăgește.
15 El aleargă ș-o întreabă :
Nu știi, soro, vre o babă
Ca s-aleagă vre o iarbă
S-o pun la foc ca să fiarbă ?
Ea-i răspunde : Mergi la moară
20 La făina de sacară.
El se duce, ea se scoală,

- 25 Se gătește-mbracă țoală,
Apoi masa că așează,
Cu neicuța ospătează,
Și din gură tot urează :
„Deie Dumnezeu o ploaie
Grăunțele să se moaie
Să nu poată-a măcina
Nici acasă-a se-nturna !“

XXXVI

AOLICĂ, DODO, FA

- „Aolică, dodo, fa !
Au tu mi-ai făcut ceva
De nu te mai pot uita ?
— Ba, nu ți-am făcut nimic
5 Dar mi-e vorba cu lipic
De supun pe-orice voinic.
— Hai, mîndro, pe deal în sus
C-a făcut fûseiul fus
Și nici haragi nu i-am pus.“
10 Hai, mîndro, să ne suim
Să mergem, să hărăgim,
Numai amîndoi să fim.
Eu să hărăgesc din deal,
Către vale-n gios, spre mal
15 Și tu, mîndro, către deal.
Față-n față să privim,
Ochi cu ochi să ne-ntîlnim,
Unul spre-altul să venim !

HORE DIN ARDEAL

XXXVII

ZIS-AU BADEA

- Zis-au badea c-a veni
Luna cînd a răsări.
Ies afară, luna-i sus
Badea-a venit și s-a dus
5 Ies afară, luna-i gios
Badea nici că s-a întors !
Unde ești, bădiță frate,
De mă lași pe așteptate !
— Taci, lelițo, c-am venit
10 De cum luna s-a ivit
Și te-aștept pe după casă
Sub răchita cea pletoasă
— De-ai venit, bine-ai venit,
Trandafirul meu iubit !
15 Că cu tine mă mai ieu
De-mi alin necazul greu !

XXXVIII

ARZA-L FOCUL DE BARBAT

Arză-l focul de bărbat !
A venit asară beat
Și de mine s-a legat.
Eu i-am zis : Vide-te-aș mut !

- 5 Că nu ești om priceput.
Cum te-arăți, cum lenevești,
De nimică nu-ngrijești.
N-ai închis ocoalele
Nici ai închis vitele
10 Ș-un buhai s-a deslegat,
Toate vitele mi-a spart,
Ș-au venit lupii în sat
Și pe toate le-au mâncat !

XXXIX

LELIȚICO, DRAGA MEA

- Lelițico, draga mea,
Guriță de floricea !
Cînd a veni simbăta
Leagă de codița ta
5 Un fir galbin de mătasă
Și mi-l scoate pe fereastă.
Cînd oi veni să te-aștept,
De mătasă-oi trage-ncet,
Tu pe-afară că-i ieși
10 Ș-amîndoi ne-om drăgosti.

XL

INSURA-M-AȘ

Însura-m-ăș, însura,
Nu știu soacra ce mi-a da ?
Coșarca cu fusele,
Costrețul cu mîțele ?

- 5 Însura-m-aş, însura,
Nu ştiu ce fată-aş lua ?
Să fie de om bogat,
Rău mi-e teamă de-un păcat !
Ea mi-a cere lumea toată
- 10 Făr-a se gândi la plată
Şi mi-a cere piei de zmeu
Să-ncalţe piciorul său,
Că de capră
Lesne crapă,
- 15 Şi de oaie
Se despoaie
Şi de ţap
Îţi sare-n cap !
Aş lua-o de Bărgău,
- 20 Mă tem c-a fi lucru rău.
Oi lua o sărmăncuţă
Care poartă opincuţă
Şi cămeşă cu altită
Şi pe şolduri o catrinţă.

NOTE

Însura-m-aş, însura

Însurătoarele pentru români sînt un prilej de mari veselii, căci nunţile ţin mai multe zile şi bancheturile nu conţinesc. Obiceiurile sînt păzite cu rigurozitate de la moşi strămoşi în asemenea ceremonii de familie şi sînt foarte interesante de observat. Iată de pildă datina împetirei cum se practică în munţii Vrancei :

Vornicelul ţiind o năframă cusută în mînă, merge întovărăşit de alţi doi oameni la părinţii fetei şi zice ;

„Buna vreme la cinstita Adunare ! şi la cinstiţi socri mari ! cum trăiţi ? cum vă aflaţi ?“

Socrii răspund : „Mila Domnului, ne aflăm bine ; dar şi dumneavoastră sama vă daţi, pe la noi ce căutaţi ?“

Vornicul se închină și zice : „Noi cum îmblăm și ce căutăm, sama bine ne dăm, frica nimărui nu purtăm. De unde venim știm, și unde mergem cunoaștem că noi sîntem soli împărătești, oameni buni dumnezeiești, și avem poroncă împărătească, nime să nu ne oprească. Deci d-voastră sînteți rugați bine să ne ascultați, cînd om cu-vînta și sama ne-om da ; Al nostru tînăr împărat de cu seară ne-a chemat și această poruncă ne-a dat ; să strîngeți cete de voinici, cu topoare mari și mici, ca să fac o vînătoare de paseri gălbioare, de blînde căprioare. Noi cu toții ne-am supus, la vînătoare ne-am dus. Iar împăratul în deseară, zări o urmă ușoară de sprintenă fiară. Unii ziseră că-i urmă de pasăre de rai, să fie împăratului bună de trai. Alții ziseră că-i urmă de zînă, să fie împăratului grădină, de frumoase roduri plină. Atunci tînărul nostru împărat, în scări de aur s-a ridicat, peste mîndră oaste a cătat și a zis : Cine-a fi în stare să prindă o fiară, și pe urma-i să se ducă, și răspuns apoi s-aducă ? Atunci noi ne-am ales și pe loc am purces din urmă în urmă ca păstorul după turmă. Și viind noi trei voinici, și agiungînd pe alici cu suflarea vîntului, pe fața pămîntului, am zărit căzînd pe casă o stea mîndră, luminoasă ș-am mai văzut o floricea mai mîndră decît o stea, care-n flori în-florește, dar de rodit nu rodește. Împăratul nostru o vrea și ne-a trimis după ea, ca să i-o ducem mireasă, să și-o facă-mpărăteasă !”

XLI

PE SUB POALE DE PĂDURE

Pe sub poale de pădure
Merg copilele la mure,
Nevestele la alune
Și rîd ca niște nebune.

- 5 Eu m-am dus să tai nuiiele
Și pin huci am dat de ele,
Venit-a ploaie cu vînt
De le-a țipat la pămînt.
Eu am fost băiet milos
10 M-am lăsat cu ele gios
Și le-am mîncat murele
Și le-am mușcat gurele.

XLII

FA LELIȚĂ ROTILIȚA

- Fa leliță rotiliță,
Dă-mi gura peste portiță.
— Ba, eu gura nu ți-oi da
Că așa tu mă-i mușca.
5 Drag îmi e bădica nalt
Ce sărută dismierdat.
El se pleacă de ești mică
Și în brațe-i te rădică,
Dar bădica mititel
10 Mi-e urît și fug de el,
Că cu nasu-n briu te-mpunge
Și cu gura nu te-agiunge !

XLIII

PENTRU MINDRA CARE-MI PLACE

Pentru mindra care-mi place
Nici părinții n-au ce-mi face,
Nici giudele satului,
Nici chiar domnii sfatului.

- 5 Domnii şed şi sfătuiesc
Eu cu mîndra mă iubesc,
Şi cu dragoste-i şoptesc :
„De ți-ai face pat afară
Eu m-aş face vînt de vară
10 Ş-aş veni la tine-ndată
Să te văd cum ești culcată ?
Cu fața către părete,
Cu gura arzînd de sete ?
Fața vîntura-ți-o-aş,
15 Gura săruta-ți-o-aş !

XLIV

TRECUI VALEA

- Trecui valea ş-o puntiță
La fata de dăscăliță :
„Dragă mîndră, mîndruliță !
Nu știi țese, nu știi coasă
5 Dar te știi că ești frumoasă.
Podu-ți țese pînza groasă,
Fuiorul gioacă pin casă.
Dar fuiorul cum s-a tors ?
Coborînd pe scară gios,
10 Cu trei ouă de gălină
Şi cu sacul de farină.
Oricum fie, așa fie,
Ești frumoasă şi-mi plăci mie !

XLV

BADE TRANDAFIR

- Bade, trandafir frumos !
Vrut-ai să te-arăți duios
Dar te-ai arătat ghimpos
Și din minte nu m-ai scos.
5 — Vai leliță din cel sat !
Ce-ai cerut și nu ți-am dat ?
Cerut-ai faguri de miere,
Eu ți-am dat buzele mele,
Cerut-ai o viorea,
10 Ți-am adus inima mea.
— Dacă vrei dragoste-aprinsă
Adă-mi gura neatinsă.
Și o inimă fecioară
Ca apa de la izvoară.

XLVI

MAI BADIȚĂ, PĂR SUCIT

- Măi bădiță, păr sucit !
Șezi la noi dac-ai venit,
Decît să văd că te duci,
Mai bine te-aș videa-n furci,
5 În furci multe de nuiile,
De-asupra căsuței mele.
Vîntul să te răcorească
Ochii mei să te privească.

XLVII

PORUNCITU-MI-A MÎNDRA

- Poruncitu-mi-a mîndra
 Să mă duc pin'la dînsa.
 Duce-m-oi ca un nebun
 Pe-o frunziță de alun.
 5 Trec în vale, mor de sete,
 Mă-ntîlnesc cu două feté,
 Amîndouă-n berte nouă,
 Sătura-le-aș pe-amîndouă,
 Iar pe una totdeauna
 10 Că-i frumoasă ca și luna.
 Copiliță de boier !
 Cată colo-n fund, pe cer,
 Vezi cel nour, vezi cel deal ?
 Vin' cu badea la Ardeal :
 15 Fata-mi zice : Ești nebun,
 Mergi pe-o frunză de alun,
 Că te-așteaptă oarecine
 Și rîde-n brațe străine.

XLVIII

TRÂNDAFIR CU DOUĂ FLORI

- Trandafir cu două flori,
 Mama-i cu două nurori,
 Una-i ruja macului,
 Una-i ruja dracului ;
 5 Una-i pune lăutoare
 Ca să-i fie-opăritoare,
 Alta merge la fîntînă
 Cu cămeșa soacri-n mînă
 Ș-o întinde-n apă-odată :

- 10 Na-ți-o, mamă, că-i spălată
Ș-o acată pe-o nua,
Cîinii hîrîie la ea !

XLIX

PASĂRE GALBINA

- Pasăre galbină-n cioc,
Rău mi-ai cîntat de noroc,
De ți-ar pica ciocul tău
Precum mi-ai cîntat de rău !
5 Tra, la, la, la, la, la,
Nu videai inima mea
Cît de fierbinte iubea,
Dar acuma-i sloi de gheață,
Rece și fără de viață,
10 Tra, la, la, la, la, la,
Glasul tău cu amărîre
Mi-a cîntat de despărțire.
Să mă duc în cale grea,
Departe de puica mea !
15 Tra, la, la, la, la, la,
Căci nu sînt un vînătoriu
Să pîndesc cînd ai să zbori,
Și să-ți dau eu ție plată
Cu un fulger de săgeată !
20 Tra, la, la, la, la, la !

L

RAVAȘ PUICĂ

Răvaș puică, răvaș dragă,
Nu-ți pară lucru de șagă.

- Răvaş de la împăratul
Că-ţi vine-acasă bărbatul.
- 5 — Arză-l focul de răvaş
Şi-n cenuşă vide-l-aş !
— Gată-te, nevestă, bine
Că bărbatul iată-l vine.
— Las' să vie, dracul ştie !
- 10 Calea mărăcini să-i fie.
Eu cămeşa i-am spălat,
Cu urzici i-o am frecat
Şi pe spini i-o am uscat.
Ş-încă i-am gătit de cină
- 15 Două labe de galină
Cu smîntîna din fîntînă.
— Gată-te, nevestă, bine
Iată că drăguţul vine.
— Las' să vie, Domnul ştie !
- 20 Calea trandafiri să-i fie.
Eu cămeşa i-am spălat,
Cu sulcină-o am frecat,
Şi pe flori i-o am uscat.
Ş-încă i-am gătit de cină
- 25 Un pui tînăr de galină.
Ş-o ulcică de vin plină.
Că-i sînt dragă, ş-orice-oi face
El îmi zice că îi place.

SUPPLEMENT

I

MAGDU

(Baladă)

- Vine Magdul de pe vale
 Și-ntîlnește-o fată-n cale :
 „Magdule din Răsuceni
 Ce cați la noi la Strîmbeni ?
- 5 Ce cați, Magdule, la noi ?
 Ori nu-s fete pe la voi ?
 — Ba sînt ele dar is mici ;
 Nu sînt încă de voinici,
 Ș-am venit să cerc pe-aici
- 10 De-oi găsi una mai mare
 Să-mi fie de înșurare.
 — Ba, sînt fete măricele
 Cîte flori și cîte stele,
 Dar niciuna nu-i ca mine...
- 15 — Țe aleg dar eu pe tine,
 Amîndoi să trăim bine.“
 Vine Magdul de la plug
 Cu doisprece boi la jug.
 Dușmanii calea-i pîndesc,
- 20 În calea lui se ivesc,
 Cată la doisprece boi
 Și-i aleg doi cîte doi.
 Magdul că se încrunta,
 Voinicește se luptă,
- 25 Iar dușmani-l năvălea
 Și de moarte mi-l rănea !...

- La casa cu trestioară
 Zace un voinic să moară.
 Nu știu zace ori se face
 30 Că gurița nu-i mai tace.
 Nici la umbră, nici la soare
 El odihnă nu mai are
 Ci se bate zi și noapte
 Și varsă sudori de moarte !...
 35 Cîntă buha într-o cruce,
 Pe Magdu la groapă-l duce,
 Dar de plîns, cine mi-l plînge ?
 Și-n brațe cine mi-l strînge ?
 Plînge mama cît ce poate
 40 Și surorile lui toate.
 Iar logodnica-i cînd plînge,
 Varsă lacrimi de sînge,
 Și de doru-i și de jale
 Să despică frunza-n vale ;
 45 „Oh ! drăguțe Magdule !
 Semăna-ți-aș numele
 Pin toate poienile
 Să răsaie florile.
 Care fată le-a culege
 50 De ea dorul să se lege.
 Care-or vrea ca să le poarte,
 La pămînt să cadă moarte !“

II

FRATELE RĂZLEȚ

(Doină)

Frunză verde pădureț,
 Oliolio ! frate răzleț,
 Ce nu vii să ne mai vezi ?
 Că de cînd te-ai răzlețit

- 5 Pe la noi n-ai mai venit
Să vezi cît ești de jălit !
Cum te plînge maica ta,
Cum te plînge nevasta,
Cum te plîng surorile
- 10 De cu ziori ca florile.
De plins ochii li se strică,
Frunza-n codru se despică.
De dor mare nesfîrșit
Fața lor s-a vestejit
- 15 Ca frunza stejarului
De-ătinsul brumarului.
— Alei ! Surori ce-am avut
Cît din ochi eu v-am pierdut,
Multe rele-am pățimit
- 20 Mult amar am înghițit !
Că mama cînd m-o făcut
Atunci bine i-a părut,
Iar cînd nașa m-a scăldat,
Atunci rău m-a blăstemat,
- 25 Că cu plînsul nu-ncetam
Și din somn o deșteptam,
Mama-n brațe mă lua
Și la sîn mă legăna,
Și cu lapte m-adăpa,
- 30 Dăr cumplit mă blăstema
Să fiu în lume de chin,
Să trăiesc ca un străin
Și de viață să n-am parte
Și de ea să fiu departe.
- 35 Gîndul ei s-au împlinit
Și de voi m-am răzlețit
Cu sufletul amărît !

23—24. *Iar cînd naşa m-a scăldat,
Atunci rău m-a blăstemat*

Cînd se scaldă copilul după naştere, obiceiul este de a pune în scăldătoare zahăr, grîu sau orz, vin şi sămînţă sau floare de bujor, dacă copilul e de parte bărbătească, şi atunci naşa îi meneste să-i fie viaţa dulce ca zahărul şi mănoasă ca grîul ; să agiungă a fi mîndru ca un bujor, şi precum vinul se întăreşte cu cît se învecheşte, asemenea finul să tot crească în putere, cu cît a înainta în vîrstă.

Dacă însă copilul e de parte femeiască, naşa îi pune în scăldătoare zahar, o pană de păun sau de porumb, şi' foi de trandafir, menindu-i să aibă trai dulce şi îmbelşugat, şi să agiungă uşoară la mers ca pana, şi frumoasă la chip ca floarea trandafirului.

III

NANI-NANI

(Cîntice de leagăn)

A

- Nani-nani copilaş
 Dragul mamei fecioraş !
 Că mama te-a legăna
 Şi mama le-a căuta
 5 Ca pe-o floare drăgălaşă
 Ca pe-un îngerel în faşă.
 Nani-nani, cu mama
 Că mama te-a descînta
 Să te faci un viteaz mare
 10 Ca domnul Ştefan cel Mare.
 Să fii verde la război,
 Să scapi ţara de nevoi !

- Nani-nani, puiul meu,
Ferici-te-ar Dumnezeu !
15 Să fii oacheș și frumos
Ca un soare luminos.
Fetele să te-ndrăgească,
Flori în calea ta să crească !

B

- Nani-nani, copiliță,
Draga mamei garofiță,
Că mama te-a legăna
Și pe față te-a spăla
5 Cu apa de la izvoare
Ca să fii ruptă din soare.
Nani-nani, drăguliță,
Crește-ai ca o garofiță.
Să fii naltă, trestioară,
10 Albă ca o lăcrimioară,
Blindă ca o turturea
Și frumoasă ca o stea !

NOTE

În Italia mamele obișnuiesc, ca și româncele, a legăna copiii lor cu un soi de nani-nani. Ele cînt următoarea strofă :

Dormi, dormi, nel mio seno,
Il mio cuor culla sara,
Fa la nina, nana, na.

IV

LADO-LADO
(Cîntic de nuntă)

Frunză verde lăcrimioară,
Lado, lado, sorioară !

- Du-te-n haine de mireasă
La bărbatul tău acasă.
5 Lasă mamă, lasă tată
Că de-acum ești măritată,
Lasă frați, lasă surori,
Lasă grădina cu flori
Că tu singură-ai să fii
10 O grădină de copii.
Lado, lado, nu mai plînge,
Mijlocelul nu-ți mai frînge
Că acasă te-i întoarce
Cînd pe strat inul s-o toarce,
15 Și la maică-ta te-i duce,
Chiar atunci și nici atunci
Cînd bondariu-a face miere,
Cînd a face plopul pere
Și răchita vișinele
20 Să-ți alini pofta cu ele !

NOTE

Acest cîntec se cîntă miresii cînd pleacă ea de la casa părinților ca să se ducă la casa mirelui.

V

UNCROPUL

(Cîntic de a doua zi după cununie)

- Vine cioful de baltă
Cu plătica-mbăirată,
Cu suducul în pohod
Și carasul în năvod.
5 Ce cați, ciofule, la noi ?
Ce-ai venit ca un strigoi ?

- Du-te, du-te la pădure
 Să nu peri de vro secure,
 Du-te, du-te-n mărăcine
 10 Să nu pați vre o rușine.
 Că la noi sînt cununii
 Și la noi sînt veselii.
 Noi giucăm și tropăim,
 Pămîntul să-l netezim,
 15 Bem, cîntăm și veselim
 Și din gură chiuim,
 Și sărim în hop și-n trop
 Că e ziua de uncrop.
 Vai ! sărmanul de strigoi !
 20 Cioful zace pe gunoi.
 Nime nu cată la el
 Că-i străin și singurel.
 Preoteasa mai miloasă
 Ia pe ciof, îl duce-n casă
 25 Și-l pune pe colț de vatră,
 Iar cîinii la dînsul latră,
 Popa vine mînios,
 De pe vatră mi-l dă gios,
 Preoteasa mai duioasă
 30 Poftește pe ciof la masă.
 Popa-i dus, ciofu-i în casă,
 Ciofu-n sîn la preoteasă !

NOTE

Acest cîntic bizar se cîntă, a doua zi după cununie, la masa cea mare, unde se obicinuește a se bea vin **fert** cu miere. La acea masă, fiecare din oaspeți este dator a cînta un cîntic care-i va plăcea, cînd îi vine rîndul să beie partea de vin fiert. Alte multe datini își au locul lor în ziua uncropului, însă nu putem a le expune aice.

VI

CÎNTICUL ORBULUI

(Doină)

- Frunză verde mărăcine,
 Vai ş-amar ! amar de mine,
 Nu ştiu ziua cînd se face
 Că-n mormînt lumina-mi zace !
 5 Părăsit, eu stau în drum,
 Nu văd lumea nici de cum ;
 Nu văd lume, nu văd soare,
 Nu văd mîndre făţişoare.
 Încotro dau să mă-ntorc,
 10 Ochii mei de plîns se storc ;
 Încotro mă învîrtesc,
 Întuneric tot găsesc.
 Cine trece pe cărare,
 Nu treacă cu nepăsare,
 15 Că lumea-i amăgitoare
 Ca o floare trecătoare,
 Ca o apă curgătoare.
 Oameni buni, mă tînguiţi,
 Oameni buni, mă miluiţi
 20 Căci cu-atît vă folosiţi.
 Lumea asta-i o părăre
 De avere, de putere,
 Iar cuvîntul orbului
 Suie-n naltul cerului.
 25 Şi ruga sărmanului
 Stă la dreapta Domnului.

VII

PLUGUL

(Colindă)

- Aho, aho, copii argați,
Stați puțin și nu mînați,
Lîngă boi v-alăturați
Și cuvîntul mi-ascultați :
- 5 S-a sculat mai an,
Bădica Traian
Ș-a încălicat
Pe-un cal învățat,
Cu nume de Graur
- 10 Cu șaua de aur,
Cu frîu de mătăasă
Cît vița de groasă.
Și-n scări el s-a rădicat,
Peste cîmpuri s-a uitat
- 15 Ca s-aleagă-un loc curat
De arat și semănat.
Și curînd s-a apucat
Cîmpul neted de arat
În lungiș
- 20 Și-n curmeziș
S-a apucat într-o gioi
C-un plîng cu doisprece boi,
Boi bourei,
În coadă cudalbei,
- 25 În frunte țîntăței,
Mînați, copii, hăi, hăi !
- Zioa toată a lucrat,
Brazdă neagră-a răsturnat.
Și pînă brazde-a semănat

30 Griu mărunt și griu de vară,
Deie Domnul să răsară !
Mînați măi, hăi, hăi !

Și cît lucrul a sfîrșit,
Iată, mări s-a stirnit
35 Un vînt mare pre pămînt,
Și ploi multe după vînt,
Pămîntul de-a răcorit
Și sămînț-a încolțit.
Mînați copii, hăi, hăi !

40 La luna, la săptămîna,
Își împlea cu apă mîna
Și se duse ca să vadă
De i-a dat Dumnezeu roadă,
Și de-i grîul răsărit,
45 Și de-i spicul aurit.
Era-n spic ca vrabia,
Era-n pai ca trestia !
Mînați măi, hăi, hăi !

Troian iute s-a întors
50 Și din grajdi pe loc a scos
Un alt cal mai năzdrăvan
Cum îi place lui Troian,
Negru ca corbul,
Iute ca focul
55 De nu-l prinde locul.
Cu potcoave de argint,
Ce sînt spornici la fugit,
Mînați copii, hăi, hăi !

El voios a-ncălecat,
60 La Teghina-a apucat,
Și oțel a cumpărat

- Ca să facă săceri mari
 Pentru secerători tari,
 Și să facă săceri mici
 65 Pentru copilași voinici.
 Ș-altele mai mărunțele
 Cu mănunchi de floricele
 Pentru fete tinerele
 Și neveste ochișele.
 70 Mînați mări, hăi, hăi !

- Ș-a strîns fine
 Și vecine
 Și toți finii
 Și vecinii
 75 Și vreo trei babe bătrîne
 Care știu rîndul la pîne,
 Și pe cîmp i-a dus,
 Și pe toți i-a pus
 La lucrul pămîntului,
 80 În răcoarea vîntului,
 Mînați copii, hăi, hăi !

- Ei cu stînga apuca
 Și cu dreapta săcera,
 Și pin lan înainta
 85 De părea că înota.
 Alții-n urma lor lega,
 Snopuri nalte aduna,
 Și clăi mîndre rădica
 Ce la soare se usca.
 90 Mînați mări, hăi, hăi !
 Apoi carele-ncărca
 Și pe toate le căra
 Și girezi nalte dura
 În capul pămîntului

- 95 În sterița vîntului.
Apoi aria-și făcea
Și din grajdii mai aducea
Zece iepe
Tot sirepe
- 100 Și de par că le lega,
Și pe toate le mîna,
Împregiurul parului
Deasupra fățiarului,
Mînați măi, hăi, hăi !
- 105 Iepele mereu fugea,
Funia se tot strîngea
De par iute agiungea !
Și griul se triera
Și flăcăi îl vîntura,
- 110 Dimerlia scutura,
Harabale încărcă
Și la moară le pleca.
Mînați copii, hăi, hăi !
- 115 Iară hoța cea de moară
Cînd văzu atîte cară
Încărcate cu povară,
Puse coada pe spinare
Și plecă în fuga mare
La cea luncă de scăpare.
- 120 Lunca mare
Frunză n-are,
Lunca mică
Frunza-i pică.
- 125 Iar morariul, meșter bun,
Zărea moara pin cătun
Și-și luă cojoc mișos
Și mi-l îmbracă pe dos,

- Și-și luă ciocanu-n brîu,
Și mai luă și un frîu.
130 Apoi iute alerga,
Moara cu frîu-o lega
Ș-o apuca de călcîi
De-o puneă pe căpătîi
Și-i da cu ciocanu-n șele
135 De-o așeza pe măsele.
Mînați măi, hăi, hăi !

- El o lua de lăptoc
Ș-o da iar în vad, la loc.
Și turna deasupra-n coș
140 Grîu mărunțel de cel roș.
Grîul s-așeza pe vatră
Și din coș cădea sub peatră.
De sub peatră în covată
Curgea făină curată,
145 Mînați copii, hăi, hăi !

- Troian mult se bucura,
Zeciuală morii da,
Pe morariu îl dăruia,
Apoi călare suia
150 Și voios se înturna
Cu flăcăii ce mîna.
Iar boii se opintea
Și roțile scîrțîia.
Mînați măi, hăi, hăi !

- 155 Iată mîndra giupîneasă,
Dochiana cea frumoasă
C-auzea tocmai din casă
Chiotul flăcăilor
Scîrțîitul carelor :

- 160 Și-n cămară că mergea
Și din cui își alegea
Sită mare și cam deasă
Tot cu pînza de mătăasă.
165 Sufleca ea mînici albe,
Ș-arăta brațele dalbe,
Și cernea, mări, cernea,
Ninsoarea se așternea.
Pe sus tobele bătea,
Negurile gios cădea.
170 Mînați mări, hăi, hăi !

- Apoi mama plămădea
Ș-o lăsa pînă dospea ;
Apoi colaci învîrtea,
Pe lopată mi-i culca
175 Și-n cuptor îi arunca !
Apoi iară cu lopata
Rumeni îi scotea și gata.
Atunci ea-mpărțea vro cinci
La flăcăii cei voinici.
180 Și-mpărțea trei colăcei
La copiii mititei,
Iară mîndrului bărbat
Îi dădea un sărutat
Mînați mări, hăi, hăi !

- 185 Cum a dat Dumnezeu, an,
Holde mîndre lui Troian,
Astfel să dea și la voi
C-a s-avem parte și noi.
Să vă fie casa, casă,
190 Să vă fie masa, masă !
Tot cu mesele întinse
Și cu fețele aprinse,

Tot cu casele grijite,
Cu buni oaspeți locuite.
195 Și la anul să trăiți,
Să vă găsim înfloriți
Ca merii,
Ca perii
În mijlocul verii.

200 Minați măi, hăi, hăi !

De urat am mai ura
Dar ne-i că vom însera
Pe la curtea dumneavoastră
Departe de casa noastră ;
205 Dumneavoastră aveți parte
De curți nalte, luminate,
Văruite, șindrilit
Și cu ferești stecluite.
Noi avem bordele mici
210 Bune de plugari voinici,
Văltucite și lipite
Și cu stuh acoperite.
Dar cîte paie-s la noi,
Atîți bani fie la voi !
215 De urat am mai ura
Dar ne-i că vom însera
Și avem a trece-n cale
O dumbravă rea din vale,
Unde sunt fete nebune
220 Ce asvîrlă cu alune
Și se leagă de feciori
Ca albinele de flori,
Și le-ncurc cărările
Tot cu dismierdările !...

Cea mai însemnată calendă la romani era calenda Anului nou, cînd se felicitau și se dăruiau cu prezenturi și cînd era obiceiul a se cînta pe la sate. De acolo se trage colinda noastră, adică urarea de Anul nou și de Crăciun. Colindătorii merg pe la case, se opresc sub ferești și încep a zice urarea numită *Plugușorul*, împreunîndu-și cuvintele cu sunet de clopoței, sau de fere de plug, sau de un instrument ce-i zice *bou* și care consistă într-o sită de pele petrecută cu un fir gros de păr de cal. Tragerea firului prin pelea sitei produce un răget surd ca de bou depărtat.

6. *Bădica Troian*

Troian în loc de Traian. Valul lui Traian ce trece prin Țările române este numit Troianul. Asemine și ruinele de pe Dunăre lingă Turnul Severinului : se numește podul lui Troian.

41. *Își împlea cu apă mîna*

În orice întreprindere fac, fie un drum, fie o speculație, fie o căsătorie, fie un război, românii găsesc de bun augur dacă le iese înainte cineva cu un vas plin de apă sau de vin. Ei zic atunci cu mulțămire : *Mi-a ieșit cu plin, în plin să-mi meargă*. De aceea negreșit Troian își împle mîna cu apă cînd are a se apuca de cules holdele.

Asemine cînd iese Crai-nou pe cer, românii închină cofițe pline cu apă sau cu vin și după ce-i adresează rugămintele lor varsă cofițele peste cap.

168—169. *Pe sus tobele bătea Negurile gios cădea*

Aceste două versuri compun una din cimiliturile obicinuite la șezători. Cînd flăcăii și fetele se adun noaptea la clăci sau la șezători, își petrec timpul cu tot soiul de gioace : unii spun povești, alții propun frînturi de limbă

sau cimilituri carele nasc hohote de răsună casa. Iată
cîteva din aceste fraze, numite frînturi de limbă, și care
trebuie zise iute și de multe ori.

1. Hîrb frînt
Hrib fript.
2. Capra calcă-n peatră
Peatra crapă-n patru
Crapă capul capri-n patru
Cum crapă peatra-n patru.
3. Veniră aseară oaspeții la noi
Legară caii de coame, de coade,
de cuiele podului etc.

Iată și cîteva cimilituri : -

1. Două merg, două stau
Două dușmănie-și au	} soarele și luna
focul și apa
2. Pe cea vale nourată
Vine-o fiară-nconorată,
De meșteri străini lucrată.
Suflet n-are, suflet duce,
De pămînt nu se atinge.	} corabia
3. Roș e, măr, nu e
Pături sînt, plăcintă nu-i	} ceapa
4. Limba dulce sau amară
Grăește la răsărit și s-aude la apus	} scrisoarea
4. Am două petre nestimate,
Încotro le-arunc, acolo se duc.	} ochii
6 .Dai de peatră nu se strică,
Dai în apă se despică	} hîrtia
7. Cimilică mititică
Nici de vodă nu-i e frică	} scînteia
8. Pe cea gură de vale
Vine-o mătăhală mare,
Cu 5 capete, 4 suflete și 100 degete	} mortul dus pe
năsele de patru
ciocli

9. Oastea unui crai
Intr-un vîrf de pai

} *macul*

etc. etc. etc. etc.

Giocurile copiilor români sînt foarte diverse ; ele se numesc : de-a *mijoarca*, de-a *brăzdița*, de-a *puia-gaia*, de-a *bastonul*, de-a *halca-malca*, de-a *sîta cumătrei*, de-a *boul*, de-a *balanca*, de-a *dracul*, de-a *baba-oarba*, de-a *țancușa*, de-a *ineluș-învîrtecuș*. Ei se mai gioacă și în *dupi*, în *țarc*, cu *mingea* sau cu *zmeii*.

VIII

FLORILE DALBE

- Sculați, sculați boieri mari
Florile dalbe,
Sculați voi, români plugari,
Florile dalbe,
5 Că vă vin colindători,
Florile dalbe
Noaptea pe la cîntători,
Florile dalbe.
Și v-aduc un Dumnezeu,
10 Florile dalbe,
Să vă mîntuie de rău,
Florile dalbe,
Un Dumnezeu nou-născut,
Florile dalbe
15 Cu flori de crin învăscut
Florile dalbe
Dumnezeu adevărat,
Florile dalbe,
Soare-n raze luminat,
20 Florile dalbe.

- Sculați, sculați boieri mari,
 Florile dalbe
 Sculați voi, români plugari,
 Florile dalbe
 25 Că pe cer s-a arătat
 Florile dalbe
 Un luceafăr de-mpărat,
 Florile dalbe,
 Stea comată strălucită
 30 Florile dalbe,
 Pentru fericiri menită
 Florile dalbe.
 Iată lumea că-nfloreste
 Florile dalbe
 35 Pământul că-ntinerește,
 Florile dalbe.
 Cînt pin luncă turturele,
 Florile dalbe,
 La fereastră rîndunele
 40 Florile dalbe.
 Ș-un porumb frumos, leit,
 Florile dalbe,
 De spre apus a venit
 Florile dalbe,
 45 Floare dalbă a adus
 Florile dalbe
 Și la căpătîi s-au pus,
 Florile dalbe.
 El vă zice să trăiți,
 50 Florile dalbe,
 Întru mulți ani fericiți
 Florile dalbe,
 Și ca pomii să-nfloriți
 Florile dalbe,
 55 Și ca ei să-mbătrîniți,
 Florile dalbe.

Colinda *Florile dalbe* se cîntă în agiunul Crăciunului, pe sub ferestrele caselor, de către flăcăi și băieți ce port o iconiță reprezentînd nașterea lui Hristos. Tot atunce ei îmblă și cu *steaua*, o stea mare de hîrtie poleită și luminată pe dinuntru.

7. Noaptea pe la cîntători

Românii împart ziua și noaptea în următorul chip :

Ziua :

Răsărirea (soare răsare)

Prinzișorul, cînd e soarele de trei suliți.

Prinzul, cînd dă soarele în cruce, la amiază.

Chindia, cînd e timp de toacă și apusul.

Iară noaptea se împarte în *amurgul*, în a treia *strajă*, pe la culcate.

La cîntători, cînd cîntă cocoșii în miez de noapte.

La mînecate

În ziori, cînd se îngîină zioa cu noaptea, sau se mijește de zi.

IX

HORA UNIREI

Hai să dăm mîină cu mîină
Cei cu inimă română,
Să-nvîrtim hora frăției
Pe pămîntul României.

5 Iarba rea din holde peară !
Peară dușmanii din țară,
Între noi să nu mai fie
Decît flori și veselie !

- Măi muntene, măi vecine !
10 Vină să te prinzi cu mine
Și la viață cu unire
Și la moarte cu-nfrățire.

- Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
15 Unde-s doi, puterea crește
Și dușmanul nu sporește.

- Amîndoi sîntem d-o mamă,
D-o făptură și d-o samă,
Ca doi brazi într-o tulpină,
20 Ca doi ochi într-o lumină.

Amîndoi avem un nume,
Amîndoi o soartă-n lume.
Eu ți-s frate, tu-mi ești frate,
În noi doi un suflet bate.

- 25 Vin' la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr-o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare.

- Și să vază sfîntul soare
30 Într-o zi de sărbătoare
Hora noastră cea frățească
Pe cîmpia românească.

NOTE

Am crezut de cuviință a pune *Hora Unirei* între cîntecul
cele populare, fiindcă e cîntată în toate unghiurile pămîntului
romănesc, și a ajuns a fi chiar Marseilleza Unirei românilor.

HORA DE LA MIRCEȘTI

- Leleo, ce tot zăbovești
Prin lunca de la Mircești ?
Leliță, leliță.
- 5 Că e lunca numai floare
Și de minți farmecătoare
Leliță, leliță.
- Ori ți-ai pierdut cărărușa
Prin vale pe la Brîndușa ?
Leliță, leliță.
- 10 Ori ți-ai frînt vre un picior
În desis la Perișor ?
Leliță, leliță.
- Ba, c-am fost, măi frățioare,
În valea cu lăcrămioare,
- 15 Bădiță, bădiță,
S-ascult o privighitoare
Și să-mi pun la sîn o floare,
Bădiță, bădiță.
- Lîngă vale, sus pe-un fag
- 20 Cîntă-un găngurel cu drag,
Leliță, leliță.
- Nu cumva l-ai ascultat
Și el mîntea ți-au furat,
Leliță, leliță.
- 25 — Ba, c-am fost măi frățioare,
La Fantul cu trestioare,
Bădiță, bădiță.
- Ș-am rupt trestie din el
Să alung cel găngurel,
- 30 Bădiță, bădiță.
- În cea baltă de la Fant
Este-un șearpe cam berbant,

- Leliță, leliță.
 Nu cumva tu l-ai călcat
 35 Și de pulpă te-au mușcat
 Leliță, leliță.
 — Ba, c-am fost în aluniș
 De-am rupt vargă din desiș,
 Bădiță, bădiță.
 40 Și cu ea m-am apărat
 De cel șearpe blăstemat
 Bădiță, bădiță.
 — Prin desiș cu frunza verde
 Unde urma nu se vede,
 45 Leliță, leliță.
 Șeade-un mîndru păunel,
 Nu te-ai întîlnit cu el,
 Leliță, leliță ?
 — Ba, bădiță, l-am zărit
 50 Și pe loc i-am dăruit,
 Bădiță, bădiță,
 Vărguța și lăcrimioara,
 Trestia și inimioara,
 Bădiță, bădiță !

NOTE

Poiana lăcrimioarelor, Valea Brîndușii și Perîșorul sînt nume de poiene din lunca de la Mircești ce se-ntinde pe malul Siretului. *Fantul* este o ripă sălbatică, plină de trestii nalte, și umbrită de crengile unor plopî urieși ce se pleacă pe mărurile lui.

- Frunză verde lăcrimioară,
 Am avut o surioară
 Iubitoare, cîntătoare,
 Născută la foc de soare.
- 5 Vai de mine ! vai de ea !
 Din copilăria mea
 Ochi cu dînsa n-am mai dat,
 Timpul greu ne-au apăsă !
 Dar de-a fi orice ar fi
- 10 Noi sorioară tot vom fi.
 Că-n noi dorul nu mai tace,
 Sîngele-apă nu se face.
 Două inimi sorioare
 Sînt ca razele-arzătoare
- 15 Ce din soare vesel plec
 Și prin neguri dese trec
 Și-n văzduh se rătăcesc
 Și-apoi iar se întîlnesc,
 Glas de soră, glas de frate
- 20 Trec hotare depărtate
 Și s-adună, se-mpreună
 Ca două raze de lună.

NOTE

Dr. G. Vegezzi-Ruscalla din Turin a scris o dizertare foarte interesantă asupra acestei poezii, într-o epistolă adresată cavalerului C. Nigra, actualul ambasador italian în Paris, și intitulată *Italia e Romania*.

CÎNTICE

I

- Frunză verde de ovăs,
Floriceică de pe șes !
Te-am îndrăgit de pe mers
Că-ți e mersul legănat
- 5 La inimă m-au secăt !
Floriceică, floare-albastră,
Răsărită-n calea noastră,
Nălțișoară, subțirca
Tocmai de potriiva mea,
- 10 Cărăușii te-or călca,
Te-or călca și te-or strica,
La inimă m-or seca,
Floriceică, floricea,
Vină pe inima mea,
- 15 Lîngă mine să-nflorești,
De pas rău să te ferești,
Sufletul să-mi răcorești.

II

- Zi și noapte vicolește,
Nevastă, nevăastă,
Dorul tău mă prăpădește
Nevastă, nevăastă !
- 5 Casa ta-i descoperită,
Mic-mi pare șindilită,

Casa ta e deslipită
Mie-mi pare poleită.
Cînd mă uit la casa ta,
10 Mi se rupe inima,
Cînd îți zăresc îmbletul,
Rău îmi arde sufletul !

III

Frunză verde, poamă coarnă,
Astă iarnă era iarnă
Și ningeă și vicolea,
Bădița la noi venea.
5 Dar acu-i senin și bine
Și bădița nu mai vine.
Ori de mine-i s-a urît,
Ori cazaci l-a omorît,
Arză-i focul la un loc,
10 Cum arde pieptu-mi în foc !

IV

Floare, floricea,
Mai zi, puica mea,
Cum ziceai aseară
Pe din gios de moară.
5 Cum ziceai, ziceai,
Inima-mi rupeai,
Mai zi încă-odată
Și-mi o rupe toată.

V

Cine vede și pricepe
Dragostea de unde-ncepe ;

- Cine vede și cunoaște
Dragostea de unde naște ?
5 De la gîtul cu mărgele,
De la buze ruminele,
De la grai cu drăgănele,
De la țîțe bourele.

VI

- Frunză verde de pelin,
Tu străină, eu străin,
Amîndoi ne potrivim,
Hai în codru să trăim,
5 Haide-n codrii Bîcului,
Pe marginea Prutului,
Să ne facem bordeieș
Cu ușorii de cireș
Și cu patu de măcieș.
10 Cînd om vrea ca să dormim,
În departe s-auzim
Buciumele păstorești
Din cîmpii moldovenesti.

VII

- Ah ! amar și vai de viață !
Nici o dragă dimineață,
Să nu vărs lacrimi pe față,
Nici o dragă de cu seară
5 Lumca să nu-mi fie-amară !
Mare-i lumea, eu nu-ncap,
Și mă mir ce rău le fac ?
Nici averea nu le ieu,
Nici iubirea nu le vreu,

- 10 Ci tot plîng, jelesc mereu,
La mormînt, la soțul meu.
Pe mormîntu-i iarba crește,
În mormînt el putrezește,
Inima mi se topește.

VIII

- Frunză verde peliniță,
Pe cea verde moviliță
Se rotește-o păuniță
Ș-un păun cu chica scurtă.
5 Ieși, bădiță, de-l ascultă,
„Asculta-l-ar pustia
Că mi-a luat soția.
Ochii cu sprincenile,
Mîna cu inelile,
10 Gîtul cu mărgелеle,
Gura cu mîndrelele,
Și mi-a luat zilele
De-a împlut movilele.“

IX

- Fă-mă, Doamne, ce mă-i face
Sufletul să mi se-mpace.
Fă-mă hulubaș de-argint
Cu aripele de vînt,
5 Să mai zbor de pe pămînt
Pîn' la maica pe mormînt.
Și să stau, să m-odihnesc.
Să plîng și să mă jălesc
Și de bune și de rele,
10 De aleanul vieții mele !

- Frunză verde clocotici,
La tot plopul cîte cinci,
Iar la plopul cel mai mare
Şede un voinic calare
- 5 Şi tot zice cu oftare :
„La fîntîna cu cerdac
Este-un trandafir de leac.
Cum aş face să nu-l scap,
Să mi-l pun seara la cap,
- 10 Toată noaptea să-mi visez,
Mîndruliţa ca să văd,
De gîndeşte ea la mine
Ori de îmblă-n căi străine !”

DIN PERIODICE
ȘI DIN MANUSCRISE

CULEGERI DIN MOLDOVA
APĂRUTE ÎN BUCOVINA

I

HORA ZOIȚEI

- Trece vara cea-nflorită
Trece vara cea iubită
Și cu dînsa-n altă lume
Se duc florile din lume !
5 Trec, se duc în pribegie,
Rămîne țara pustie !
Numai două nu se duc,
Nici se duc, nici se usuc.
Una-i floarea de zăpadă,
10 Una-i floare de livadă ;
Una-i floarea crinilor,
Un-a trandafirilor
Ș-amîndouă-s răsărite
Ș-amîndouă-s înflorite
15 Una-n cîmpul raiului
Alta-n cuibul graiului.
- Zoițica, draga mea !
Au căzut din cer o stea,
Și mi-au zis într-un ceas rău
20 C-am să mor de dorul tău.
Și mi-au zis într-un ceas blind
Că de-i face pe-al meu gînd,
Să mă lași a săruta
Două flori pe fața ta :
25 Una-n cîmpul raiului,
Alta-n cuibul graiului.

De murit eu n-oi muri,
Că cu tine m-oi iubi
Cît or creşte flori în lume
30 Şi vor trece-n ceea lume.

II

— Cine scoartă la fereastră
— Miţa de la ceea casă
— Latre, latre la nevastă
Că-i cu cuşma ţurcănească
5 Cu mustaţa haiducească.
Cu mustaţa lungă, trasă,
Şi-i se vede umbra-n casă.

In nr. din 6 august 1850

III

Frunză verde alunică,
Puiculiţă frumuşică
Căci îmi fusă duşmănică !
Din copilăria mea
5 Eu mă tot iubeam cu ea,
Ş-acum, mări, -o prinsăi faţă
Cum o strîngea altu-n braţă.
Dar vai mie ! ce păcate,
Că acela-mi este frate !
10 Nu pot să-i fac răutate.

In nr. din 20 sept. 1850

IV

- Sub poala mohorului
Arde para focului :
Arde, arde, nu se stinge...
Lelea suspină și plînge !
5 O ! leliță, lelea mea,
Cu gură de floricea,
Suspină să te-aud eu,
Să-mi treacă de dorul tău !
O ! suspină cît de tare,
10 Să-mi treacă de supărare !

IX

- De cînd mama m-au făcut,
Nici un bine n-am avut,
Tot în codru c-am șezut,
Și nimică n-am văzut,
5 Nici luna, nici soarele,
Fără căprioarele.
Căprioară,
Sorioară !
Du-mă-n poala codrului

* Dăm numărul distinctiv al poeziei după *România literară*.

- 10 Unde-i apa Oltului...
Mă luai pe' Oltu-n vale,
Mă-ntîlnii cu mîndra-n cale.
Eu am prins a o-ntreba :
— Mai dat-ai gură cuiva ?
- 15 Ea au prins a se jura :
„Să mă bată — anaftema,
De-am mai dat gură cuiva,
Afară de dumneata“.
De dreaptă ce ea era,
- 20 Icoanele se-nturna.
— Vezi, lele, dreptatea ta,
Că-i dreaptă ca săcerea !
Nu ți-ai ținut credința.
Fugi de-acum în lumea toată
- 25 Că de mine ești lasată,
Cu mare foc blăstemată.

XIV

- N-are omul ce gîndi,
Cît pămîntul c-a trăi,
Și vieța omului
E ca floarea cîmpului
- 5 Astăzi este și mîini nu-i !
Dimineța înflorește,
Peste zi se vestejește
Ca și omul ce muncește.

De această culegere se poate apropia aceea din Moldova, transcrisă în Ms. 814 fol. 78, dar exclusă de Alecsandri din ediția definitivă :

Fost-am pomi cu frunza verde,
Dar verdeța ni se perde ! —

- Fost-am fețe înflorite
Ș-acum fețe vestejite !
- 5 De-ar ști omul ce e viața,
Nu și-ar perde dimineața,
Că zilele omului
Sînt ca floarea cîmpului
Dimineața înverzește,
- 10 Peste zi se vestejește,
Cîte flori sînt pe pămînt,
Se duc toate la mormînt,
Numai floarea lacului
Stă la poarta raiului,
- 15 De giudecă florile
Ce-au făcut miroasele.

XVIII

- Fugînd mîndro, de la tine
Găsii turme de copile,
Mai frumoase decît tine.
Le-ntîlnii, le dădui cale
- 5 Pentru farmecele tale,
Că amar m-ai fermecat,
De soartă mi-ai descîntat
Cu o schiță din portiță,
Cu păr galben din cosiță,
- 10 Mai mult să nu-ți zic drăguță ;
Cu trei paie de la pat
Mai mult să nu-mi zici bărbat
Vai ! drăguță părăsită,
Nu te ținea mîntuită,
- 15 Că de mine n-ai scăpat,
Căci amar m-ai fermecat.

XIX

O ! leliță, lelișoară,
 De-ai fi bună, bunișoară,
 Tu ți-ai face pat afară,
 Eu m-aș face-un vînt de vară,
 5 Ș-aș veni la tine-ndată
 Să te văd cum stai culcată :
 Cu fața cătră părete,
 Cu gura arzînd de sete ?
 Fața vîntura-ți-o-aș
 10 Gura săruta-ți-o-aș.

XXII

În capătul satului,
 La crîșma-mpăratului,
 Bea săracul și bogatul,
 Bea stăpînul și argatul.
 5 Iar săracul nu prea bea,
 Ci din grai așa grăia :
 — O, Aniță,
 Crișmăriță !
 Adă-mi o cupă de vin.
 10 Adă-mi o vadră deplin.
 Bogatul atunci zicea :
 — O, sărace, sărace !
 Nu te pui cu mine-a bea,
 Că n-ai oi
 15 Nici nu ai boi,
 Nici ai care-nferecate.
 Fără țiundura de pe spate.
 Iar saracul se-ntorcea
 Și din grai îi răspundea :

- 20 Mîncă-ți lupii boii tăi,
Că eu n-am lipsă de ei,
Ș-a intra gălbaza-n țară
Să-ți piară oile-n vară.
Mîncă-ți ploaia carele
25 Să le cadă penele
Pe toate drumurile,
Să le strîng cu brațele ;
Să le beau cu mîndrele
Pe la toate crîșmele.

XXVI

- Vai, mămucă, mama mea !
Mie lumea-i foarte grea
Că tu cînd m-ai botezat,
Foarte tu m-ai blăstemat
5 Să împlu din țară-n țară
Cu profontu subsuoară ;
Să împlu din sate-n sate
Tot cu greutatea-n spate.
Pușca-mi roade-umerile,
10 Sabia șoldurile,
Rău mă doare după cap
De guler de cepeneag
Și mă doare subsuoară
De mănunchi de săbioară.

XXVII

Între țară și Ardeal,
La crîșmuța cea din deal,
Vinu-i bun și cupa mică,
Crîșmărița frumușică ;

- 5 Dar la crîşma cea din vale
Vinu-i rău şi oca mare...
Crîşmăriţa-i hîdă tare.
Colo, sus, pe o vîlcea,
La o crîşmă mititea,
- 10 Beu trei tineri căpitani
Uşori de minţi şi de ani
Aproape de-o preuteasă
Cu ochi de puică-aleasă.
Ei din grai aşa-i grăia :
- 15 Preuteasă, draga mea,
Haida cu noi unde-i vra,
Noi ție ți-om cumpăra
Cisme nouă din Braşău
Făcute-n piciorul tău,
- 20 Ş-o părechie de cercei
Cu-o sută de cinci de lei
Dar popa i-au oblicit
Şi din grai aşa-au grăit :
— Preuteasă, draga mea,
- 25 Am şi eu bani cîţi îi vrea ;
Bagă mîna-n buzunari
Şi ie taleri din cei mari,
Şi-ţi ie cisme şi peptari,
Ş-un colan şi doi cercei
- 30 De cinci sute şi cinci lei.
Preuteasă, nu fi rea,
Nu strica popia mea.
Duşmanii-mi oi oblici,
Slujbă-n altar n-oi sluji.

XXVIII

Mă dusei la monastire
Şezui patruzeci de zile ;

- Pusei mîna pe psaltire
Cu ochii pe la copile,
5 Și mă-nchinai la icoane,
Cu ochii pe la cucoane,
Ce m-oi face, vai de mine !
Să nu dau de vro rușine,
Că drumul ce-am apucat
10 Mă duce drept la pacat,
Că nu-s făcut de popie,
Nici măcar pe dăscălie,
Ci-s făcut pe voinicie.

XXIX

- Saracele dragostele !
Cîntă ca pasărilor
Pe toate gardurile.
Dragostele care-s mari
5 Stau în drum ca doi talhari,
Dragbstele care-s mici
Stau în drum ca doi voinici.
Trec pin tină, nu se-ntină,
De voinici tineri s-anină.
10 Trec pin apă, nu se-neacă,
De voinici tineri se leagă.
Tragă-i corbii carnea-n fagi,
Cine strică dragosti dragi !
Tragă-i corbii carnea-n furci
15 Cine strică dragosti dulci.

XXX

Sus la tîrgul Sucevei
La crîșma Măriucăi,

- Beu voiniceii frunzel
Or fi ca vro cincisprezece
5 Și frig carne de berbece,
Beu apă din izvor rece ;
Frig carne de mioriță,
Beu apă din fântîniță.
Dar vătavul cel mai mare
10 Au sosit pe-un murg calare
Și-au grăit așa cu ei :
Dragii mei, voinici mei !
Iarna că ne năpădește ;
Nădejde-n pungă nu este.
15 Hai dar noi să tăiem fagi,
Fagi subțiri de hadaragi,
Și nuiele
De dărgele,
Ș-om coborî noi la Țară,
20 Ș-om îmblăți la săcară
Pin' la mîndra primăvară,
Ș-om ieși la codru iară,
La marginea șesului,
La capătul codrului,
25 În calea armanului.
Scot armenii ciurzele
Și ciobanii turmele.
Noi și ciurze, noi și turme
Le-om tot apuca din urme,
30 Și ne-om prinde iar de trai
Cum a da frunza pe plai.

XXXII

Cine m-au făcut catană
N-are ce-și mai da pomană,
Că pomana își au dat,
Cînd în oaste m-au băgat

- 5 În cetate la Belgrad.
 Mi-au dat haine mohorîte.
 Cum mi-s mie mai urîte.
 Sărmănele, vai de tine,
 Ştiut-ai tu bade, bine
- 10 Când ai prins armele-n mînă
 Că nu-i mai cosi-n grădină,
 Nici nu-i mulge oi la stîină ?
 Ştiut-ai ş-aceea bine
 Că de-a fi vro cătănie,
- 15 Pe tine te-or duce-ntîie ?
 Eu voios aş cătăni,
 La străini de n-aş robi,
 Că-i ştiut de orişicine
 La străini cît e de bine,
- 20 Că străinul te tot poartă
 Pînă ţi-e viaţa moartă.

XXXVI

- Gată-te, nevestă, bine
 Că iată bărbatu-ţi vine.
 — Las' să vie, ţeapa-l ştie !
 Aceasta calea să-i ţie,
- 5 Căci cămeşa i-am spalat
 Cu urzici o am frecat,
 Şi pe spini i-o am uscat,
 Ş-încă i-am gătit o cină
 Cu smîntînă din fîntînă
- 10 Cu slănină din grădină ;
 Dar de-i inima de drac,
 El tot zice că nu-i plac,
 Ş-orice-oi spune, ş-orice-oi face,
 El tot zice că nu-i place.

- 15 — Gată-te, nevestă, bine
Că iată drăguțul vine.
— Las' să vie, Domnu-l știe,
Căci cămeșa-i am spălat
Pe trandafiri o-am uscat
20 Că măgeran o-am frecat.
Ș-încă i-am gătit de cină
Cu verdețuri din grădină,
Și o cupă de smîntină,
Că-i cu inimă creștină,
25 Nu mai bagă-atîta vină,
Ș-orice-oi spune, ș-orice-oi face,
Drăguțului tot îi place.

XXXVIII

- Cum nu-i dorul rea jivină !
Nicăiri nu se alină,
Peste multe deakuri vine,
Pîn' s-apropie de mine.
5 Nicăiri nu poposește
Pînă la mine sosește.
De-ar fi dorul vînzător
Și badea neguțitor,
N-aș cata în cît l-aș da,
10 Fără cît l-aș lepăda.
Vai ! eu dorul vînde-l-aș
Pe badea cumpăra-l-aș !

XXXIX

Tu bădiță, bădișor,
Tinerel mîndru bujor,
Cînd îi trece pe la noi
Pune clopotul la boi,

- 5 Și-ți fă pleasnă de mătăasă
 Să te-aud, badeo, din casă ;
 De-oi fi moartă de beteagă,
 De n-oi fi cu mintea-ntreagă,
 Eu la mama m-oi ruga
- 10 Să-mi destupe fereasta,
 Să mă uit la dumneata.
 Să te-aud pocnind din bici
 Tot cu ochii pe aici ;
 Să te-aud strigînd la boi,
- 15 Tot cu ochii pe la noi.

XLII

- Perit-ai fi, coarbă neagră !
 Ce-ai făcut de-mi ești dragă ?
 Sau din urmă m-ai luat,
 Sau din păr mi-ai retezat
- 5 Că tare m-ai fărmeCAT
 Și nici ochi nu mi-ai lăsat
 Să nu mă bugnesc în gard
 Cînd oi merge seara-n sat.

XLVI

- Cucul cîntă, mierla zice :
 Nu bea banii, măi voinice,
 Că te-a lovi vro poruncă
 Și nu-i avea bani în pungă.
- 5 Cuvîntul nu și-au sfîrșit
 Și porunca au sosit ;
 Bani în pungă n-au aflat,
 Foarte rău s-au supărat
 Că mierlii n-au ascultat.

- 10 Ea-i pasăre din pădure
Și cuvîntează din gură.

XLVII

- O ! leliță, schimbă-ți portul,
Amîndoi să trecem Oltul.
O ! leliță, schimbă-ți graiul,
Amîndoi să trecem plaiul.
- 5 — O ! bădiță, strugur dulce,
Fă-mi cu mîna cînd te-i duce,
Să mă duc cu dumneata,
Să mă furi de la mama.
- Haida, lele, să fugim
- 10 C-amîndoi ne potrivim
Și la ochi și la sprincene
Ca doi porumbași la pene,
Doi porumbași gălbiori...
Ne-om purta de subsuori.
- 15 Oh ! bădiță, suflet drag,
Învăță-mă ce să fac ?
— Eu, mîndro, te-oi învăța :
Te-ți hainele și haida.
Este-un popă-ntre molizi
- 20 Ce cunună și fugiți.
Este-un popă între brazi
Ce cunună frați cu frați,
Ne-a cununa și pe noi
Ca să trăim amîndoi.

XLVIII

Frunză verde și una !
Rău mă doare inima,

- Unde-mi văd eu drăguța
Pe brațele altuia.
- 5 Să o văd la un fârtat...
Nu mi-ar fi așa bănat,
S-o văd la un om de-al meu...
Nu mi-ar fi așa de rău.
Dar o văd la un străin
- 10 Și mă-mbăt ca și de vin.
N-am sabie-n mîna mea,
Pe-amîndoi i-aș giunghia
Pe el așa ca pe ea,
Ca să meargă vestea-n tîrg
- 15 C-am giunghiet un voinic,
Și să meargă vestea-n țeară
C-am giunghiet o fecioară.

XLIX

- Frunză verde clocotici
Ce faci, mîndra mea, pe-aici ?
Na ist murg și sai pe el
Și te lasă pe muncel,
- 5 Că nici eu n-oi zăbovi
După tine oi veni.
Mîndra murgu-ncăleca
Și pe muncel se lăsa.
Mîndrul soare apunea,
- 10 Neagra noapte că sosea.
Mîndra drumul nu mai vede
Și-ntr-un rîu adînc se perde.
Apa mi-o învăluia...
Ea din gură-așa zicea !
- 15 „Sărmanii copiii mei !
Cum rămîn ei singurei
Fără mamă cu durere
Fără pic de mîngîiere.“

Mult mă mir de unele
 Ce mai fac cu binele ?
 Mult mă mir și de-al meu bine
 Unde-i dus de nu mai vine ?

LII

Asta nici c-au fost vro vară,
 Ci au fost un foc ș-o pară,
 C-am sămănat grîu de vară
 Ș-au ieșit numai săcară ;
 5 Am sămănat eu ovăs
 Ș-au ieșit numai odos ;
 Am sămănat eu malai
 Ș-au ieșit numai susai.

LIII

Pe cel deal, pe cel colnic
 Merge-un tînăr de voinic,
 Voinic merge șuierînd,
 Mîndra pe vale cîntînd.
 5 Cînd am fost de cătră seară,
 Calea li se-mpreună ră.
 Cînd au fost în zori de zi
 Voinicelul se trezi
 Și mi se sculă rîzînd,
 10 Clop de rouă scuturînd.
 Mîndra se sculă plîngînd,
 Tot plîngînd și blăstămînd ;
 — Blăstema-te-aș, blăstema,
 Ca un ciung de te-ai usca !

- 15 — Blastă-mă-ți tu mintea ta,
C-ai gîndit că te-oi lua.

LV

- Fost-au, fost un Țimerman
Cu nume Florea Șchiopan !
Cîntă cucul de pe creangă
C-au murit omul de treabă.
5 Cîntă mierlele-n pădure
Și-l jălește-a lui secure.
„Plînge-mă, soață rămasă,
C-am ținut frumoasă casă ;
Plîngeți-mă și voi, boi,
10 Căci împlă străini cu voi.
Plîngeți-mă, soacră, socru...
Poate-așa mi-au fost norocu.
Pe deasupra de oraș
Au zburat trei porumbași,
15 Aceia nu-s porumbași,
Ci-s copii de-ai mei rămași !“

LVII

- Săraca inima mea !
Iară prinde-a mă durea
Nu mă doare de durere,
Doare-mă de vorbe rele.
5 Vai ce-mi fac minďrele mele
Cele nalte subțirele
Care m-am iubit cu ele ?

LVIII

Poruncitu-mi-au mîndra
Să mă duc pîn' la dînsa,
Duce-m-oi ca un nebun
Pe-o frunziță de alun.

LIX

Trec în vale, mor de sete ;
Mă-ntîlnesc cu două fete,
Amîndouă-n berte nouă,
Săruta-le-aș pe-amîndouă.
Iar pe una
Totdeauna.

LXI

Dragă-mi ești și te-aș lua,
Dar mi-au spus vecina ta,
Că te culci în pat cu soare.
5 Și te scoli la prînzul mare
Și cu mîta te sfădești
Și de casă nu-ngrijești.
Bată-mi-te ciuha neagră !
Nici dracului nu ești dragă
De-ai căta într-o fîntînă,
10 Ai fugi o săptămînă.

LXII

Merge nora la fîntînă
Cu cămașa soacrii-n mînă

- Și-o întinge-n apă odată,
Na-ți-o, soacră, că-i spală
5 Și-o întinde pe-o nuia :
Hirîiesc cîinii la ea.

LXIII

- La mama pînă eram,
De lucram, de nu lucram,
Tot draga mamei eram,
Dar de cînd m-am măritat,
5 Nici un bine n-am aflat.
Lucrul din mînă nu-mi pică...
Tot nu-s bună de nimică !
Asta zice cel bărbat
Ce mă ceartă nempăcat,
10 Și, zău, cugetul îmi bate,
Ca să-mi fac din străin frate.

LXIV

- Copiliță de boier
Cătă colo-n fund pe cer :
Vezi cel nour, vezi cel deal ?
Vin' cu badea la Ardeal
5 În Ardeal mare e bine :
Cine merge, nu mai vine !

LXV

Vrăbiuță de pe munte,
Du-te pîn' la mine-n curte ;
Vezi ce ungurii-au făcut ?
Ori pe toți mi-au omorît ?

- 5 Păsărică ce zbori sus,
Nu veni fără răspuns,
Și-mi spune de maica mea
Ori mai trăiește, ori ba ?
Păsărică gălbioară,
10 Du-te în a noastră țară,
De vezi mult e pustiiță
Și de unguri pîrjolită ?

LXVI

- Frunză verde de smochină,
Voinic din țară străină,
Venit de două, trei zile
Cîntă privind la copile :
5 Pîn' ce-mi era punga plină,
La toți l-era drag de mine ;
Dacă punga s-au golit,
Toți pe mine m-au urît !
Numai pușca de pe spate
10 Nu mă lasă la o parte,
Ci la bine și la rău
Stă tot lîngă trupul meu.
Pînă ce-aveam gălbiori,
Zicea că-s voinic fecior ;
15 Dacă galbeni am gătat
Și alți bani n-am mai aflat,
De toți am fost lepădat,
Zicînd că-s un blăstemat.
Copilițe, pe la voi
20 Nu gîndiți ca pe la noi ?

LXVII
SOCRUL

- Socrul peste Dunăre
Prins-au viu pe ginere,
Și vinerea dimineată
Vrut-au să-l scoată din viață.
- 5 Nu știu, cu pușca-mpușca-l-a
Sau cu sabia tăie-l-a,
Ginerile că plingea
Și din grai așa grăia :
- 10 „De nu-mi ierți pacatele
De lungeste-mi zilele,
Cît să-mi scriu o cărticea
La draga Ileana mea.”
- Cînd cartea la loc sosea,
Prînzu-n masă se punea.
- 15 Ileana cum o zărit,
S-au și lăsat de prînzit,
Ș-au prins cartea de cetit.
Cînd au rupt pecetea-n două,
Lacrimi îi căzură-n rouă
- 20 Pe obrazuri pe-amîndouă.
După ce carte-au cetit,
La argați au și grăit :
- „Lăsați-vă de prînzit,
Prindeți caii de pornit.”
-
- 25 Ea la tată-i au sosit
Și din grai așa-au grăit :
- „Dragul meu tătucă dulce,
Eu mă giur pe sfînta cruce
Și să mor fără lumină
- 30 C-al meu soț n-au avut vină.”
- Taci, fiică, nu te giura,

- Că el nu-i de legea ta.
 — Fie turc, fie păgîn,
 La inimă mi-e suspin.
 35 Fie turc, fie tătar,
 La inimă mi-e amar.
 — Taci, fiică, nu te căina.
 Eu pe tine că te-oi da,
 Numai colo peste vale,
 40 Dup-un fecior de domn mare.
 — Fecior de domn eu nu vreu,
 Ci vreu bărbătelul meu ;
 — Sărmanu ! barbatul tău
 Ți l-au luat Dumnezeu.
 45 — Vai, tătucă, tată, tată,
 Eu de azi nu-ți mai sînt fată,
 Și te las cu dorul meu
 În plata lui Dumnezeu !

LXVIII

FATA BANULUI DIN HAȚEG

- Luat-au, frate, luat
 Un fecior de om bogat
 Pe-o fată de om sărac,
 Cum îi era lui pe plac
 5 Dar după ce mi-o lua,
 „Prins-au frate-a o mustra,
 Vai ! și el și mumă-sa,
 Mumă bună, soacră rea !
 El mă-sii așa grăia :
 10 „Las-o, mamă, n-o mustra
 Că la tîrg eu m-oi căra
 Trei curele-oi cumpăra :

- Cu una încinge-oi
Și cu una lega-oi,
15 Și cu alta duce-oi,
În cel târg, cel stratoveț,
Că-s nevestele cu preț“

- Luă târgu de-a lungu
Și șatrele de-a latu ;
20 Nime că nu-l întreba,
Cu ea-n târg ce căuta ?
Înapoi el se-ntorcea,
Cînd iată că se-ntîlnea
C-un fecior de om sîrbesc
25 Ce purta ilic turcesc :
— De vîndut ți-i nevasta ?
— De vîndut, de-i întreba.
Dar n-o dau de urmă rea,
Sau doar că n-ar ști lucra...
30 Făr-așa i-au fost treaba.
— Spune-mi prețul pe dînsa ?
— Prețul mi-este rupt de-acasă
C-un fir verde de mătasă :
O sută și cinci de lei
35 Și pe-atîția mărunței.

- Prins-au bani a număra,
Iar nevast-a suspina
Și din gură-a cuvînta :
„Ie seama, bărbate, bine,
40 Cui vrei să mă vinzi pe mine,
Să nu paț ca și cu tine.
De vrei a mă depărta,
Bine-ai face de m-ai da
După-un dascăl românesc,
45 Cu el bine să trăiesc
Și ție să-ți mulțănesc“.

— N-ai grijă, nevasta mea...
C-ai scăpat de soacră rea,
Și de-acum nu-i fi muștrată
50 Nici de mamă, nici de tată.

— Și de-acolo s-au luat,
În cârcimuță s-au băgat,
Cu vin roș s-au adăpat,
Și pe urmă-au cuvîntat :
55 — De trei zile de cînd bem,
Și noi nu ne întrebăm
Care de unde sîntem ?
Doară nu sîntem ceva,
Și-n păcate ne-om băga...
60 Eu sînt fata Banului
Din țara Hațegului.
— Aibă-ți parte de cuvînt !
Dar eu încă așa sînt,
Tot fecior de-a Banului
65 Din țara Hațegului.
Vai de noi ! sîntem doi frați
Și-n păcat sîntem băgați.
Na-ți, cumnate, nevasta,
Că-i chiar soră-mea asta.
70 Și n-o purta de vînzare
Că-i fată de viță mare,
Cînd banii ți s-or ciunta
Vin' la mine că ți-oi da
Cu mia și cu suta.

LXIX

PETREA VITEAZUL

Pe drumul drumarilor,
Pe calea țîlharilor,

- Mergea Petrea cu Nedea
Ș-amîndoi se mîngăia.
- 5 Iar Petrea din grai grăia :
„Nedeo, Nedeo, draga mea !
Cîntă-mi mie-un cînticel,
Fie cît de scurticel,
Să-mi cadă la sufletel.“
- 10 Nedea, mîndra, răspundea :
„Petrișor, inima mea,
Petrișor, sufletul meu,
Nici pot a cînta, nici vreau,
Că de-oi prinde a cînta,
- 15 Văile s-or răsuna,
Apele s-or tulbura,
Munții s-or cutremura,
Stîncile s-or despica,
Tîlharii s-or deștepta,
- 20 Și-n cale s-a arăta
Păunul păunilor,
Vatavul tîlharilor,
Și pe mine m-a lua
De m-a duce-n casa sa“.
- 25 Iar Petrea că mi-i zicea :
— O ! soție, draga mea !
Cîntă tu și nu ai frică,
Nu ai frică de nimică.
Făr' de singur Dumnezeu
- 30 Și de sufletelul meu,
Că-n cosiță ți-am jurat
De cînd pe drum am plecat,
Ca să-ți fiu tot cu dreptate
Pîn' la ceasul cel de moarte !
- 35 Prinse Nedea a cînta,
Văile-a se răsuna,
Apele-a se tulbura,
Munții a se răsturna,
Stîncile-a se despica.

- 40 Hoții a se deștepta.
Toți în calea Petrii sta
Cu Păunul codrilor
Vatavul talharilor.
— Daleu ! Petre, viteaz mare !
- 45 Nu-i avea tu supărare.
Să ne dai pe Nedea nouă,
Veri pe doi ani, veri pe nouă ?
— Ba, pe Nedea nu v-oi da
Pînă capul sus mi-a sta.
- 50 Că-n cosiță i-am jurat
Cînd nevastă-o am luat.
— Dă-mi dar mie calul tău.
— Ba, ferească Dumnezeu !
Că eu cînd mi l-am luat
- 55 Pe coama lui am jurat.
— Dă-ne dar paloșul tău.
— Ba ferească Dumnezeu.
Paloșul nu vi l-oi da,
Pînă capul sus mi-a sta ;
- 60 Cînd paloșul l-am luat
Pe cruciță i-am jurat !
Însă Nedea cea vicleană
Trasă la voinici din geană ;
Și cît semnul ea l-au dat,
- 65 Toți de Petrea s-au legat.
Iară Petrea, viteaz mare,
Drese glasul-i cu-ntristare
Și zise la voinicei ;
„Dragii mei, voinicii mei !
- 70 Lăsați-mă puțin
Să-mi deschid un cărticel,
Să-mi cetesc păcatele
Și să-mi grijesc zilele !“
Talharii că mi-l lăsa.
- 75 Petrea se cam depărta,

- Mîna-n buzunari băga.
N-au scos cartea de cetit,
Ci-au scos paloș otrăvit,
Și cînd paloșul au scos
- 80 Toți talharii sta pe jos.
El se-nvîrți în stînga...
Parte din voinici pica,
Dar pica precum iarba
Cînd o coșește coasa.
- 85 El se-nvîrți în dreapta...
Și voinicii toți pica,
Toți cădea ca și frunza,
Cînd o plouă ploile
Ș-o suflă vînturile
- 90 Pe toate pîraiele !
Apoi Petrea se-ntorcea
Și din grai amar grăia :
„Nedeo, Nedeo, draga mea !
Eu pe tine te-am iubit,
- 95 Tu pe mine m-ai urît.
Ai făcut tu semn cu ochii
Ca să ~~mă~~ apuce hoții,
Le-ai făcut tu semn din geană
Ca o nevestă dușmană,
- 100 Să mă piardă din vicață
În acest loc de verdeață.
Mori, nevestă ticăloasă,
La bărbat necredincioasă,
Că eu știi, că mi-oi găsi
- 105 Cum doi, trei pași oi pași,
Alta-n locu-ți mai frumoasă,
Și cu mult mai credincioasă.“
Cu amar Petre-au strigat
Și pe Nedeo au tăiat,
- 110 Ș-apoi singur s-au pornit,
Pin' din codri au ieșit.

IV

- Frunză verde sălcioară !
Puiculiță bălăioară,
Mult ești mîndră, sprintioară,
Ca un pui de căprioară.
5 Hai, puicuțo, să fugim
C-amîndoi ne potrivim
Și la ochi și la sprincene
Ca doi porumbei la pene.
Tu n-ai tată, eu n-am mamă,
10 Amîndoi sîntem de-o samă ;
Tu n-ai frați, eu n-am surori,
Amîndoi ca două flori.

XXX

- Trece-un călător și cîntă,
Trece pe-o cărare frîntă
Prin cîmpia înflorită
Cu inima-n sîn zdrobită ;
5 Cîntă el cu ahturi crude,
Și mai nime nu-l aude.
Numai draga ce-l iubea
Dintre flori îl auzea,
Și pe gînduri se punea ;
10 Iară cînd noaptea cădea
Ea prin somn încă-l vedea
Inima-n piept îi ardea

- Și din somn ea se trezea
Și din gură tot zicea :
15 „De s-ar face zi îndată
Să-l mai văd numai o dată
Să-l văd trecînd pe la poartă
Și-apoi chiar de-aș cădea moartă
Lîngă dînsul să mă-ngrop
20 La tulpina celui plop.
Îi frumos, îi arde fața
Ca garoafa dimineața,
Cînd de rouă-i încărcată
Și-n lumină se arată.
25 Așa-i puiul ce-l aveam
Prin cîmpii cînd îl videam,
Părea floare-mbobocită,
De-al meu suflet mult dorită.

XXXIII

- Frunză verde de șovîrî
Mă suii pe munte-n vîrf
Să mă uit spre Moldova
Ca să-mi văd ibovnica,
5 Și țintii ochii, țintii
Tocma-n Ieși, în deal, la vii
Ș-o văzui cum ea jălea
După mine cum plîngea.
Iar eu ochii ridicai
10 Și la Domnul mă rugai,
Jalea ei s-o potolească
Și din ceriuri să-i vestească
Că la dînsa m-oi întoarce
Ș-om trăi iar cum ne place.
15 Iată, mări, o păsărea
De pe munte că sărea
Și-n văzduh se rădica

- Și la Ieși că se lăsa
 Pe o casă mititică,
 20 Chiar la biata ibovnică.
 Ea din gură au strigat-o
 Și pe nume au chiebat-o
 Și i-au zis : „de plîns te lasă
 Că doritu-ți vine-acasă“.
 25 Dar fetiță fără minte
 Gîndea că pasărea minte :
 — Du-te, du-te, păsăruică,
 În văzduh mi te aruncă
 Și-l găsește și mi-i spune
 30 Că purtările-i nu-s bune ;
 Că de cînd el s-au pornit,
 Peptul meu tot s-au rănit ;
 De amar și de oftat,
 Sănătatea mi-am stricat !
 35 Puterile mi-au slăbit
 Tot de plîns și de jălit,
 Că de cînd s-au depărtat,
 Ceas de bine n-am aflat.
 Spune-i înapoi să vie,
 40 Milă de mine să-i fie.

XXXIX

- Frunză verde măgheran,
 Fata lui Petre Șoiman
 Mult pe mine mă smintește
 Ș-adeseori m-amăgește,
 5 Că mi-a da guriță dulce
 Cînd la ea seara m-oî duce,
 Pe la răsărit de lună,
 Fetele cînd se adună,
 Se adună-n șezătoare

- 10 Pin' la răsărit de soare
Și i-am dus de multe ori
Snopurele mici de flori,
Și smochine și alune
Și mere de cele bune.
- 15 Dar ea tot mă amăgește
Și mai rău mă chinuiește !
Am să-i dau inelul meu,
Ș-apoi... bunu-i Dumnezeu !
Dacă ș-așa n-oi putea
- 20 Să-mplinesc dorința mea,
M-oi duce la Vadul strîmt
Cît colo, la drumul frînt,
C-am auzit din bătrîni
Și din călători străini
- 25 Că-i o babă bătrînică
Ce discîntă din ulcică
Cu apă de la izvor
Unde-au curs lacrimi de dor.
Cu trei vârguțe de corn
- 30 Și cu lilioci de horn.
— Bună ziua, mătușică,
— Mulțămescu-ți drăgulică,
— Eu, mătușă, am venit
De necaz și de urît,
- 35 Căci amar sînt fărmeecat
De-o fetică din cel sat.
Ș-am auzit din bătrîni
Și din călători străini,
Că știi bine-a discînta,
- 40 De farmeci a dezlega,
— Bine-ai venit, fătul meu,
Că mă giur pe Dumnezeu,
Multe știu a discînta
Ș-apa-n cofă-n închiega,

- 45 Să te duci, băiete duci,
 Și-ntr-o clipă să-mi aduci
 O găină de furat
 Și-un papuc nou neimblat
 Unghiile de la mână
- 50 Și-un cârlig de la fântină.
 — Ah, vād bine, bătrînică,
 Că tu, zău, nu poți nimică
 Ca să-mi alini dorul meu,
 Să mă scapi de chinul greu.

KL V

- Frunză verde rozmarin
 Rău îi de voinic străin !
 Numai luna îl iubește
 Mîndrul soare-l încălzește.
- 5 Trece-n jos și trece-n sus,
 Nime nu-i dă un răspuns,
 Nici îi zice : Bun agiuns.
 Suie-n deal, pogoară-n vale,
 Nici o mîndră nu-i stă-n cale.
- 10 Trece satu-n turmeziș
 Și dumbrăvile cruciș,
 Unde-o mîndră fetișoară
 Gigită și sprintioară.
 El îi zice : mîndro stă —
- 15 Mîndra-n lături se tot dă.
 El îi zice : vină-ncoace,
 Ea-i răspunde : n-am ce face...
 — Vină, vină, mîndruliță,
 De m-adapă cu-o guriță —
- 20 Mîndra stă, se cam uimește
 Și cu dor la el gîndește.
 — Frunză verde sălcioară,

- Dorul tău mult mă omcară
 Și mă arde ca o pară !
- 25 — 'Omorî-te-ar dorul meu,
 Cu ochii să te văd eu.
 Focul, para să te frigă,
 Zilele să ți le stingă,
 Că tu vrei a mă-nșela,
- 30 Iar nu vrei a mă lua.
 — Ba, mîndruțo, ba !
 Eu mi te-oi lua.
 Tu soră să-mi fii,
 Mamă la copii.
- 35 — Ba, bădiță, ba !
 Tu nu mi-i lua,
 Vrei a mă-nșela
 Pîn' mi-i săruta !
 — Ba, mîndruțo, ba !
- 40 Giur pe fața ta
 Și pe mîndrul soare
 Ce sfîrșit nu are,
 Că eu te-oi lua,
 De mi-i săruta,
- 45 Tu soră să-mi fii,
 Mamă la copii !
 Frunză verde mintă creată,
 Șede mîndra sus pe brațe,
 Brațe dulci de holteieș
- 50 Ca floarea de măcieș.
 — Ei, mîndruțo, ce gîndești ?
 Vrei de-acum să mă iubești ?
 — Frunză verde iarbă bună,
 Las' să treacă astă lună
- 55 Ș-a veni luna lui mai...
 Da-ți-oi gură sus pe plai,
 Două mere-n umbră coapte,
 Cu izvoare dulci de lapte,

60 Care soare n-au văzut
Și vîntul nu le-au bătut.
Albe mîndre amîndouă,
Și spălate tot cu rouă,
Tot cu rouă de pe flori...
Unde li-i vedea să mori. ¹

XLVI

- Frunză verde de pelin,
Ce-mi ești, cucule, hain,
De cînti vara-n jumătate
Ș-apoi zbori în altă parte ?
5 — Zbor, mă duc căci foc mă arde,
Cînd văd frunza că jos cade,
— Cuculeț, pasăre sură
Mușca-ți-aș limba din gură,
Cucu, cucu să nu zici,
10 Nici să mai vii pe aici.
Vara vii, vara te duci...
Mult mă mier ce mai măninci ?
— Măninc putregai de fag
Și cînt codrului cu drag.
15 — Sus pe ramura uscată,
Tu cînti... glasul tău mă-mbată,
Deși cînti cam amorțit
Căci un dor te-au năvălit.
Cîntă, nu mai conteni,
20 Pînă codru-a-ngălbeni,
Frunza verde s-a usca,
Rîul negru a-nchiega.
Dacă frunza s-ar usca,
Eu atunci ce-oî mai mănca ?

¹ Doinele XIV, XV, XVI, din ed. 1866 provin din segmentarea și modificarea acestei culegeri (n. ed.).

- 25 Rîul negru de-a-nchiega,
Eu cu ce m-oi adăpa ?
Azi e ziua hotărîită,
Rămii, dragă, părăsită !
Eu mă duc în altă țară
30 Unde-i dulce primăvară.

XLVII

- Frunză verde mărăcine,
Geaba beu și mănînc bine,
Puțin se prinde de mine,
Căci mănînc și mai rămîne.
5 Puica se pricepe bine
Că gîndesc la oarecine.
Sui în deal și cînt din frunză
Ca puicuța să m-auză,
Și din deal mă las în vale
10 Doar mi-a ieși mîndra-n cale.
Puiculiță, floare-n gură
Cînd te vād pe bătătură,
Uit plugul pe arătură,
Sapa-nfiptă-n curătură.
15 Las' boii să odihnească
Plugul să se ruginească
Sapa să se prăpădească...
Numai puica să-mi trăiască !
Eu cu mîndra de-oi vara,
20 Pluguri zece mi-oi dura,
Le-oi lega, le-oi fereca,
Moșii zece oi ara.
Frunză verde ș-o lalea,
Neiculeană, mîndra mea,
25 Mai gîndești, gîndești la mine
Precum eu gîndesc la tine ?

- Dragul meu, bădiuțul meu !
Știe numai Dumnezeu,
Cîte lacrimi am vărsat...
30 Nu sînt stative pin sat.
Dragul meu, de nu mă crezi,
Cată-n față-ți și mă vezi,
Că eram ca un bujor
Și acu-s galbăn de dor.
35 — Să trăiești mîndruța mea,
Că noi zile de-om avea,
Ne-om face ca doi bujori
Frumușei și rumiori
De ne-om pierde pintre flori.

XLVIII *

- Frunză verde de susai
Mă-ntorsei iarăși pe plai,
Cu flintuța pe subț strai,
Să mai prind ceva de trai,
5 Pe mîndruța să mi-o-mbrac,
Copilașii să-i împac.
De cînd plaiul am lăsat
Traiul bun eu l-am uitat,
Flinta că mi-au ruginit...
10 Nimic n-am agonisit !
Mă lăsaî pe plai pe-o parte
Unde soare nu străbate,
Subț frunză de ciritei
Unde trec mocani cu miei,
15 Cu chimirele ticsite
De rubiele cumpănite.
Nu știu mieiî lua-i-aș

* Doinele XXIX, *Alta*, și XXX, *Alta*, din ediția 1866
provin din segmentarea acestei culegeri (n. ed.).

- Ori chimirii smunci-le-aş,
Căci s-aude-n depărtare
20 Zgomot de potiră tare.
Frunză verde de agude,
Ian vezi, frate, ce s-aude ?
Graiul dulce-a mîndrei mele
Ori zgomot de potiri grele ?
25 De-a fi mîndra mea frumoasă,
Ad-o Domnul sănătoasă,
Sufletul să-mi răcorească,
Viaţa să-mi mai îndulcească,
Iar de-a fi potiră grea
30 Care paşte viaţa mea,
Las' să vie, măi vecine,
Şi m-ascultă tu pe mine ;
Flinta asta ghintuită
Pentru potiri e gătită.
35 Pune-i plumbul subsuoară
Să străbată-n inimioară,
Ş-apoi cată-ţi treaba ta,
Că de grijă ne-a purta
Plaiul cu pădurele
40 Pădurea cu murele,
Seleaful cu armele
Şi arma cu gloanţele.
Cine-i tînăr şi voinic
N-are grijă de nimic
45 Nici de soare, nici de gheaţă,
Nici de moarte, nici de viaţă.

IV

Spune-mi, mîndro, mergi, nu mergi,
Ori poteca să-mi dezlegi,
Din două-una să-ți alegi

Spune-mi, mîndro, vrei, nu vrei ?
5 De mă iei, de nu mă iei,
Că colea mă poartă trei.

Aideți, mîndro, să fugim,
Să fugim, să pribegim,
Unde-om putea să trăim.

10 Că satul ni s-au mărit,
Dușmanii s-au înmulțit
Și nu mai e de trăit.

Unde sînt cu doi, cu trei,
Vorba de noi e-ntre ei,
15 Dușmani ai tăi și ai mei.

Că unde sînt doi cu doi,
Vorba le e tot de noi,
Să ne bage în nevoi.

Toți se uită ca la urs,
20 Și fac sfaturi prin ascuns
Să ne facă vrun neajuns.

Știi, mîndro, ce-am pus de gînd ?
Să plec, să te las plîngînd,
Din ochi negri lăcrămînd.

- 25 Și să-ncalec pe cel murg,
Mai curînd ca să ajung,
Către deal, la Cîmpulung.

- Cătră deal, peste Mușcel,
Să trec Prahova cu el
30 Fără să mă ud de fel

Să mă duc la draga mea,
Care mă iubeam cu ea
În copilăria mea.

- Că nu-s cîne să o uit,
35 Ci-s voinic să o sărut,
Că ea dintr-a-ntîi m-a vrut.

VI

- Deschide-mi ușa, măi lele.
C-aduc în gură mărgele,
— Lasă-le unde le-ai pus,
Pîn-îi veda mutul dus
5 Că mi-e mutul mort de beat,
Cu pușca plină pe pat,
Cu sabie la șold legat,
La picioare cu pistoale,
Rău mă tem să nu se scoale
10 O ! leliță, lelea mea,
Cu gură de floricea !
Cînd a veni simbăta,
Leagă de codița ta,
De codița ta îmi leagă

- 15 Un fir de matasă neagră,
Că la tine de-oi veni,
Eu de fir că te-aş clăti,
Şi tu afară-i ieşi
Ş-amîndoi că ne-om iubi.

VII

Nu mai poci de ostenit
Tot umblînd după iubit
Şi nimic n-am folosit.

- 5 Mîntile mi s-au smintit
Unghiile mi s-au tocit
Tălpile mi s-au betit,

Potecile-ncrucişînd,
Buturugile izbind
Şi glodurile lovind

- 10 Nu ştiu alţii cum găsesc
Şi pe placul lor iubesc,
Ca mine nu jinduiesc.

- E vreun farmec la mijloc
Ori că-s eu sec de noroc
15 Şi ursit să arz în foc.

Dorul meu nu are leac
Că cui plac, mie nu-mi plac
Şi care-mi plac, nu le plac.

VIII

Eu n-am parte de o sor'
Nesfirșit e al meu dor !
Lumea parcă-mi e năluc...
Ce-mi place nu poci s-apuc.

★

5 E vrun farmec la mijloc
Ori că-s eu fără noroc.
Nu știu alții cum apuc
Că eu geaba tot mă duc,

★

10 Cruciș, curmeziș umblind,
Nu pociu să-mi dau după gând ;
Of ! de la of nu mai scap,
Nu mai am simțiri în cap.

★

15 De m-aș vedea cît și cît
Cu unica după gît,
La ochii ei m-aș uita
Și mintea-mi aș deștepta,

★

20 Fața mi s-ar îngreșa
Și n-aș mai fi slab așa,
C-am ajuns din om neom
Și m-am uscat ca un pom.

★

Ah ! noroc, noroc, noroc !
Pentru tine arz în foc,
Că tu la mijloc nu stai
Pe care-mi place să-mi dai.

XVI

Leliță Săftiță !

— Auz neiculiță.

— Dar dacă auzi

De ce nu-mi răspunzi ?

5 Că e mult d-ascară
De cînd șez p-afară
Poarta-ncungiurînd
Și tot așteptînd.

10 Vremea vremuieste
Cămașa-mi răcește,
Luna s-a ascuns,
Ploaia m-a ajuns

15 Strășioara pică,
Giubelușa-mi strică ;
Nu-mi e de giubea
Ca de fermenea,

20 Că întîiași dată
Azi e îmbrăcată,
Și de nu mă crezi
Deschide s-o vezi

— Du-te, du-te, neică
Du-te de te culcă,
Nu mai sta în drum
Că nu poci acum,

25 Nu-ți mai pierde somnul
Că mi-a venit omul,
Și nu mă-nlesnesc
Nici să-ți mai vorbesc.

- 30 Du-te că e noapte,
Să n-auză șoapte,
Că e vai de noi,
De noi amîndoi !

XVIII

- Dragostea ce-aveam noi, frate,
Gîndeam moartea ne-o desparte,
Ș-acum te făcu-o grădină
Ca să nu-mi mai fii vecină.
5 O grădină cu bucate
Pe amîndoi ne desparte
Ca să n-avem noi iubire
Dragoste și întîlnire.
— Așa dragul meu vecine,
10 Pe pîrleaz stă mărăcine,
Că acum nu mai sînt fată,
Ci cu bărbat măritată.

XIX

- De dor mare prididit,
Am umblat, am ocolit,
Am fost pe-unde am iubit
Ș-am găsit locul pîrlit,
5 Dasupra-i vîntul sunînd,
Ierbulița suspinînd
Și pe puica ofticînd
Tot de neica întrebînd.
O să las cu jurămînt,
10 Cine m-o băga-n mormînt,
Lege-mi dragostea de gît
Că ea m-a și omorît.

XXIII

Mierliță, Mierliță,
Pasăre pestriță
Pestriță și sură,
Farfara de gură.

5 Au nu-ți am zis ție
Ca să-mi fi soție,
Să nu-ți faci aiure
Cuibul prin pădure ?

10 Ci să-l faci mai bine
Aproape de mine
Să nu ți-l ia cucul
Și-ți e geaba lucrul ?

15 Iar tu ca neroadă,
Mișcai aripi, coadă,
Tot îți căscai ciocul
Și răsurnai locul ;

N-ai vrut pentru tine
Să ascuți de mine,
Mierliță, Mierliță,
20 Pasăre pestriță.

XXV

Bordeiaș, bordei, bordei
Cu mărtăceii de tei,
S-a-ncuibat dragostea-n ei.
Bordeiaș fără gîrlici,
5 Tu mă faci să viu pe-aici
Descuț și fără opinci

- Bordeiaș întunecos,
 Mult îmi ești tu dragăstos,
 Că mă faci să viu pe jos.
- 10 Întîi p-aici cînd veneam,
 Patru junci eu înjugam,
 Și acum niciunul n-am.
 Apoi venii și cu cai ;
 Dacă băui și mîncai,
- 15 Numa-n cămașă plecai !
 Vai ! maica mea ce-ncăpui !
 Că și căciula-mi băui
 Și de basnă mă făcui !

XXVII

- Frunză verde pădureț ;
 Oliolio, frate răzleț,
 Ce nu vii să ne mai vezi ?
 Că de cînd te-ai răzlețit,
- 5 Pe la noi n-ai mai venit
 Să vezi cît ești de jălit !
 Cum te plînge maică-ta
 Pin ușele altora !
 Cum te plîng surorile
- 10 Cu lacrimi, ca florile !
 Cum te plînge cea mai mare
 Cu păr galbîn pe spinare !
 Cum te plînge cea mai mică...
 Frunza-n codru se despică !...
- 15 — Alei ! surori ce avui,
 Cît din ochi eu vă perdui
 Pătimit-am multe rele,
 Dragi sorioarele mele.
 Că mama cînd m-au făcut,
- 20 Atunci bine i-au părut ;

- Iară ea cînd m-au scăldat
 Atunci rău m-au blăstemat,
 Căci în fașă cînd eram,
 Cu plînsul nici că-ncetam,
 25 Din somn dulce-o deșteptam.
 Mama-n brațe mă lua
 Și la sîn mă legăna.
 Ea cu țîță m-adăpa.
 Iar în gînd mă blăstema
 30 Să fiu în lume de chin,
 Să trăiesc ca un străin,
 Și de voi să fiu departe
 Și-n vieată-mi să n-am parte
 Nici de casa părintească,
 35 Nici la dragostea frățească.

În Ms. 814 fol. 77, într-o formă apropiată de aceasta :

- Frunză verde pădureț
 Oliolio, frate răzleț
 Ce nu vii să ne mai vezi ?
 Că de cînd te-ai răzlețit
 5 Pe la noi n-ai mai venit
 Să vezi cît ești de jălit.
 Cum te plînge maica ta
 Cum te plînge nevasta,
 Cum te plîng surorile
 10 Cu lacrimi, ca florile !
 De plîns ochii li se strică,
 Frunza-n codru se despică.
 De dor mare nesfirșit
 Fața lor a-ngălbinit
 15 Ca frunza stejarului
 De-atînsul brumariului.
 — Alei surori ce avui
 Cît din ochi eu vă pierdui

- 20 Multe rele-am pătimit,
Mult amar am înghițit !
Că mama cînd m-au făcut,
Atunci bine i-au părut,
Iară cînd ea m-au scaldat,
Atunci rău m-au blăstemat,
25 Că plînsul nu încetam
Și din somn o deșteptam.
Mama-n brațe mă lua
Și la sîn mă legăna,
Și cu lapte m-adapa,
30 Dar în gînd mă blăstema
Să fiu în lume de chin,
Să trăiesc ca un străin,
Și să fiu de voi departe
Și în viață-mi să n-am parte
35 Nici de casa părintească
Nici de dragostea frățească.

XXX

Barbule din Răsuceni
Ce cați la noi în Strîmbeni ?
Ce cați, Barbule, la noi ?
Ori nu-s fete pe la voi ?

- 5 Ba sînt multe dar sînt mici,
Nu sînt încă de voinici ;
Cu mici, nici n-am ce vorbi,
Nici nu poci a mă iubi.

- 10 Vine Barbu de la plug
Cu doisprece boi la jug,
Cu trupul plin de asud,
Și cămașa numa-n lud ;

Dușmani drumul îi pîndesc
Și în cîmp îl întîlnesc,
15 Se uit' la doisprezece boi
 Și-și aleg dintr-înșii doi.

Barbu boii a-și scăpa,
Voinicește se lupta,
Dar dușmanii c-un ciomag
20 Dînd, capul Barbului sparg.

La casa cu trestioară
Zace un voinic să moară !
Nu știu zace ori ce face,
Că gurița nu-i mai tace ;

25 Nici la umbră, nici la soare,
 Nici la cap cu pernicioare,
 Ci se bate zi și noapte
 Și varsă venin de moarte.

Cîntă buha sus pe cruce...
30 Pe Barbu la groapă-l duce,
 Dar de plîns, cine mi-l plînge
 Și pe braț cine îl strînge ?

Plînge maica sa cît poate,
Și surorile lui toate,
35 Mai cu foc și vîrsînd sînge
 Logodnica lui îl plînge.

Și zicînd cu multă jale
Aste vorbe ea pe cale :
„Barbule ! dragul tău nume,
40 Semăna-ți-l-aș în lume.

Prin grădini, prin grădinițe,
Să răsară garofițe,

Viorele, micșunele,
Nu-mă-uita (floricel) !;

- 45 Să le poarte fetișoare
La cap și la țitișoare,
Și neveste tinerele
A se-mpodobi cu ele."

XXXI

Între Jiiu și-ntre Oltet,
În cel vîrf de pisculeț;
Mi-a-nfrunzit un nuculeț :

- Nuculețul mărișor,
5 Abia-nfrunzit rărișor
Și cucii cînt, se omor ;

Iăr mai jos pe rămurea
Cîntă și o turturea
Și cu altă păsărea ;

- 10 Iăr în vale prin zăvoi,
Cîntă și un pitigoi,
Strîngeți voi, să mîncăm noi ;

- Dar p un vîrf de putregai,
Auzii ș-un cucuvai
15 Și de moarte mă-ntristai !

Că din gură îmi zicea,
Îmi zicea și-mi prorocea,
Ca cînd parcă mă bocea.

DIN
CALENDARUL BUCIUMULUI ROMÂN,
IAȘI, 1855

MĂRGERILĂ și STELIȚA

- Prin mijlocul târgului,
La zarea amurgului
Primblă-mi-se-n sus și jos
Mărgerilă cel frumos,
5 Bujorașul fetelor,
Sufletul nevestelor,
Cu saiaua pusă-n brîu,
Cu negrul trăgînd de frîu,
Și pe uliți cum trecea
10 Ei din gură-așa grăia :
„Cîte fete-am întîlnit,
Eu cu toate m-am iubit,
Cîte fete am aflat
Pe toate le-am sărutat,
15 Numai una mi-a scăpat,
Stelița cu ochii verzi,
Mori de doru-i cînd o vezi !
Dar Stelița că rîdea ;
Și din gură că zicea :
20 „Cine-n lume s-o afla
Pe mine-a mă săruta,
Cinci mii de galbeni i-oi da !“
Mărgerilă-o asculta,
Pe cal iute-ncăleca...
25 Sufletu-i se-ntuneca
Mărgerilă-nebunea.
Mă-sii că se jeluia

- Maică-sa că-l sfătuia :
„Mărgerilă, fătul meu,
30 Nu mai plînge-aşa mereu
Că au foc lacrimile
Şi topesc luminile.
Mărgerilă dragul meu,
Să faci cum ți-oi zice eu.
35 Noaptea cînd o înopta,
Cînd Stelița s-o culca,
Te dezbracă bărbătește
Şi te-mbracă femeiește,
Leapădă cea faiarliță
40 Şi pune astă sucniță.
Şi te du la cea Steliță
Ca o blîndă copiliță“
Mărgerilă-o asculta,
Cu sucnița se-mbrăca
45 Ş-aşfel că mi se schimba...
Chiar mă-sa că se-nşela.
El pe uliți purcedea.
La Steliță se ducea
Şi glasul şi-l prefăcea
50 Şi din gură-ncet zicea :
„Rogu-te, mîndră Steliță,
Să-mi dai drumul pe porțiță
Ca să scăp în colibiță,
Că-s o biată copiliță
55 Fără tată, fără mamă...
Sînt cu tine tot de-o samă,
Fără frați, fără surori...
Sîntem chiar ca două flori.
Lasă-mă să viu la tine
60 Că m-alungă nu ştiu cine
Şi tot vrea să mă sărute
Ori pe vrute, ori nevrute“.

- Portița se deschidea
 Și Stelița că-i zicea :
- 65 „Vină iute, fa copilă,
 C-a fi mîndrul Mărgerilă“
 Stelița-n casă-l ducea,
 Stelița mi-l mîngia
 Ș-amîndoi se desmierda
- 70 Ș-amîndoi se săruta
 Cînd deodată, vai de ea !
 Mărgerilă hohotea
 Și din gură că-i zicea :
 „Stelițico, draga mea,
 75 Este oare-adevărat
 Că te-ai fi tu lăudat
 Cinci mii de galbeni oă-i da
 Celui ce te-a săruta ?
 De-i așa, mîndră copilă,
 80 Adă banii, fără silă,
 Că sînt mîndru Mărgerilă“
 Stelițica-l auzea
 Ochii-n lacrimi îi steclea
 Și din guriță zicea :
 85 „Mărgerilă dragul meu,
 Răsplătească-ți Dumnezeu
 Că tu rău m-ai înșelat !
 Fii de-acum al meu bărbat
 Să trăim, să ne iubim
- 90 C-amîndoi ne potrivim :
 Și la ochi și la sprincene
 Ca doi porumbași la pene
 Tu n-ai tată, eu n-am mamă,
 Amîndoi sîntem de-o seamă.
- 95 Tu n-ai frați, eu n-am surori,
 Amîndoi ca două flori.”
 Mărgerilă-o cuprindea,

- În brațe că mi-o strîngea,
O strîngea și mi-i zicea :
100 — Pleacă gura s-o sărut,
S-o sărut, să nu te uit...
— Mergi puiule sănătos
Ca un trandafir frumos.
— Rămîi puică sănătoasă
105 Ca o garoafă frumoasă
Pusă-n păhărel pe masă.
— Mergi iubite Măgerilă,
Și de mine fă-ți tu milă
— Merg, mă duc și viu îndată
110 Viu aici cu nunta toată,
Cu poclonul mirilor
Și cu carul druștelor.

DIN
LEGENDE NOUĂ — OSTAȘII NOȘTRI,
1880

STROE PLOPAN

(*Baladă populară*)

- Sus pe muchea dealului,
Merge-n voia calului
Un bujor de căpitan
Care poartă buzdugan.
- 5 El aruncă ochi de sus
Cînd spre valea din apus,
Cînd spre șesul înflorit
Despre mîndrul răsărit.
Și tot cătă ca să vadă
- 10 N-ar zări cumva o pradă
Ici în zare, colo-n zare
Pe sub cer, în depărtare ?
Ciocîrlia sus cînta,
Iar voinicul cuvînta :
- 15 „Căci nu am aripa ta,
Ciocîrlie nevăzută,
Păsărică-n cer pierdută !
Căci nu am și zborul tău
Să mă-nalț în cer și eu,
- 20 Ca să văd din dos de zare
De nu vin oarde tătare
Să răpească și să fure
Fete mari cu ochi de mure,
Și copii mărunți de ani,
- 25 Copilași de cei bălani ?“

Cum mergea și cum grăia,

- Iată, mări, că zărea
 Jos, de vale, pe sub deal,
 Lîngă apă, sus, pe mal,
 30 Un foc mare, strălucind,
 Printre sălcii pîlpîind,
 Și-mprejurul focului
 Trei tătari stînd locului
 Și frigînd un miel furat
 35 Într-o furcă aninat.
 Caii lor pășteau de-o parte
 Iar la umbră, nu departe,
 Se bocea o mindră fată,
 De o salcie legată ;
 40 Se bocea biata copilă
 De umplea crîngul de milă ;
 Dar păgînii o priveau,
 Și privind-o crunt rîdeau
 Și ziceau în limba lor :
 45 „Mult plătește ist odor,
 Căci e puică de bun soi,
 Și-i ca trestia la boi,
 Și-i ca luna la obraz,
 Numai bună de-un viteaz.
 50 Ghirai Hanul pentru ea
 Ne-a da scule cîte-om vrea.
 Și caftane de sultani
 Și cincizeci de pungi de bani.”⁴
- Cît Plopan mi-i auzea
 55 Calul iute-și răpezea :
 „Bună ziua, măi tătari.
 Prădători de fete mari !
 Spuneți mie fără teamă,
 Fără teamă dați-mi seamă :
 60 Ori ve-i roaba de schimbare,
 Ori ve-i roaba de vînzare ?

- De-i pe schimb, eu mult v-oi da,
Căci cu zile v-oi lăsa.
De-i pe plată, eu sînt gata
65 De la voi să cumpăr fata,
Nu cu aur nici caftan,
Ci cu dişi de buzdugan.“
Tătărima iar rîdea ;
Din trei unul răspundea :
70 „Auzit-aţi, auzit,
Pe românul îndrăcit ?
Cică-i prins de mare dor
Ca să meargă plutitor,
Cînd pe apă-ntins la soare,
75 Cînd sub apă curgătoare
Pînă-n Dunărea cea lată,
Pînă-n marea tulburată ?“
Bine vorba nu sfîrşea,
Vai de lume-amar de ea !
80 Buzduganul se-nvîrtea,
Ca un vultur s-abătea,
Pe păgîni îi şi turtea !
Apoi mîndrul căpitan
Care-i zic Stroe Plopan,
85 La copilă se ducea
Şi cu drag aşă-i grăia :
„Cine-mparte, parte-şi face
Cum i-e dorul, cum îi place.
La tătari am împărţit
90 Buzduganu-mi oţelit.
Ție, dragă fată mare,
Îți fac parte de scăpare,
Iară partea ce-mi fac mie
Ești tu, draga mea soție.“
95 Copilița ce zicea ?
Știu că nu se mai bocea.

Păru-n față-și aducea,
Cu voinicul se ducea.
Fie calea lor ușoară
100 Cu foc lin la inimioară,
Cum e scris, cum e venit,
Cînd e timpul de iubit.

· N O T E

1. Toate drumurile vechi treceau pe muchea dealului.
25. Copilașii români au părul gălbui deschis.

DIN
ALBUMUL UNUI BIBLIOFIL
(CONVORBIRI LITERARE, 1875—1876, p. 337)

FRAGMENTE DINTR-O POVESTE

Cînd ascultă cineva cu luare aminte modul cu care țăranii povestesc basmele răspîndite în popor, el constată perioade întregi rimate și nu se refuză de a crede că poveștile sînt poemuri antice ce s-au prozait cu timpul, trecînd prin memoria generațiilor succesive. De exemplu, iată cîteva pasagiuri din povestea lui *Cal galbăn de sub soare* :

- Cic-au fost un împărat
Mare, mîndru, luminat,
Și avea un cal frumos,
Cu păr negru și lucios.
- 5 Cînd încăleca pe el,
Se simțea mai tinerel,
Cînd pe el încăleca,
Lumea-ntreagă-o alerga.
El de cale s-au gătit
- 10 Și la slugi a poruncit
De cal bine să grijească
Și cu ochii să-l păzească,
Căci de nu l-or îngriji
Vai ș-amar de ei va fi,
- 15 Și le-or sta capetele
Unde stau picioarele !
.
.
.
.
.
.
.
.

„Luminate împărate,

- Fă-ți cu paloșul dreptate !
Noi fugarul l-am perdut,
20 Făcutu-s-au nevăzut
În fundul pământului
În vârtejul vîntului !“

.

- Împăratul se-ncrunta,
Puse crainici a striga :
25 Care-n lume s-a afla
Lumea de-a cutriera,
Nouă ani să nu s-oprească,
Nouă să nu odihnească,
Cît o noapte, cît o zi,
30 Pîn' ce calul va găsi,
Acelui parte să fie
Jumătate-mpărăție
Și o fată-mpărăteasă,
Care-a fi cea mai aleasă.

.

- 35 Făt-Frumos au și plecat
Pe-un cal negru și țintat
Și s-au dus, s-au dus, s-au dus
Tot drept soare spre apus,
Ca cuvîntul din poveste...
40 Înainte mult mai este.
Mers-au mersul vîntului
Pe fața pământului
Ș-au călcat în pribegie
Multă lume,-mpărăție,
45 Dumnezeu numai o știe !
Mers-au peste nouă mări,
Nouă mări și nouă țări,
Peste munți, peste ponoare,
Peste cîmpuri cu izvoare,

50 Unde iarba verde crește,
 Și în patru se-mpletește
 Și-n vîrf se găitănește.
 etc. etc.

HORE

(Din Transilvania)

I

- Zis-au badea c-a veni
Dacă lun-a răsări.
Ies afară, luna-i sus
Bade-au venit și s-au dus.
5 Ies afară, luna-i jos
Bade-au venit și s-a-ntors.
Ș-am rămas cu dorul meu
Alinar-ar Dumnezeu !
Că el vine piste dealuri
10 Și străbate pintre valuri.
Nicăire nu s-alină
Și de mine se anină.
Nicăiri nu se oprește
Pin' ce la mine sosește.
15 De-ar fi dorul vînzător,
Și badea cumpărător
N-aș căta în cît l-aș da
Fără cît l-aș lepăda.
Măi bădiță, bădișor,
20 De pe tine mor de dor.
Cînd îi trece lîngă noi,
Pune clopot la cei boi,
Și-ți fă pleasnă de mătasă.
Să te-aud, badeo, din casă
25 Că de-oi zace-n boală grea,
Oi ruga pe maica mea

Să-mi deschidă fereastra,
Să mă uit la dumneata.
Să te-aud pocnind din bici
30 Cu ochişorii tot pe-aici.
Să te-aud strigînd la boi
Cu ochii tot pe la noi.

II

— Leliţico, schimbă-ţi portul
Amîndoi să trecem Oltul,
Leliţico, schimbă-ţi graiul
Amîndoi să trecem plaiul.
5 Cine-a zice că ne vede
Să nu calce iarbă verde !
Cine-a zice că ne-aude,
Să nu vadă maluri ude !
— Bădiţico, strugur dulce !
10 Fă-mi cu mîna cînd te-i duce.
Să mă duc cu dumneata,
Ca să fiu soţia ta.
— Haida, lelio, să fugim
Că bine ne potrivim
15 Şi la vîrstă şi la floare
Ca doi copăcei la soare,
Ş-om călca tot pintre flori,
Ne-om purta de subsuori.
— Ah bădiţă, suflet drag,
20 Învaţă-mă ce să fac.
— Eu, mîndro, te-oi învăţa
Ie-ţi hainele şi haida,
Este-un popă-ntre molizi
Ce cunună şi fugiţi.
25 Este-un popă între brazi
Ce cunună fraţi cu fraţi.

Ne-a cununa și pe noi
De-om trăi tot amîndoi.

III

- Trec în vale, mor de sete ;
Mă-ntîlnesc cu două fete,
Amîndouă-n berte nouă,
Săruta-le-aș pe-amîndouă,
5 Și pe una totdeauna,
Că-i mai mîndră decît luna.
Trec în munte, mor de foame ;
Vine-o fată și-mi dă poame.
De mi-ar da cele din sîn,
10 Eu m-aș face și păgîn.

IV

- Măi bădiță, păr sucit,
Șezi la noi dac-ai venit,
De cînd vii și iar te duci,
Mai bine te-aș videa-n furci,
5 În furci nalte de nuele
Deasupra căsuții mele.
Unde te-ar legăna cîntul,
Tot la mine ți-a fi gîndul.
— De șezut eu aș șidea,
10 Dar mi-au spus vecina mea
Că te culci în pat cu soare
Și te scoli la prînzul mare.
Corbuliță, ciucă neagră,
Nici dracului nu ești dragă.
15 De te-ai uita în fîntînă,
Ai fugi o săptămînă.

V

- Ian sui leleo-n cel măr dulce
 Să vezi badea cum se duce,
 Cu chica nepeptănată,
 20 Cu năframa nespălată,
 Cu gura nesărutată.
 — Întoarce bade-na-poi ;
 Chica peptăna-ți-oi,
 Năframa spălați-oi,
 25 Gura săruta-ți-oi.

VI

- Pe sub poală de pădure,
 Merg fetele după mure.
 Eu m-am dus să tai nuele
 Și m-am întâlnit cu ele
 5 Ș-o venit ploaie cu vînt
 Și le-au țipat la pămînt.
 Eu am fost un om milos,
 M-am lăsat lîngă-ele jos.

VII

- Cît îi Țara ungurească
 Nu-i ca fata românească.
 Cînd mă uit la sinu-i plin
 M-ajunge dor și suspîn.
 5 Cînd mă uit la păru-i lung
 Mii de doruri mă ajung.
 Ori-și-cum să-mpodobeste,
 Tot voinicul o iubește.
 Dacă-și pune struț de flori,
 10 După dînsa stai să mori.

VIII

- Lelițico, lelișoară
De-ai fi bună bunișoară,
Tu ți-ai face-un pat afară ;
Eu m-aș face-un vînt de seară
5 Ș-aș veni, veni deodată
Să te văd cum ești culcată.
Cu fața către păreți ?
Cu gura arzînd de sete ?
Fața vîntura-ți-o-aș !
10 Gura săruta-ți-o-aș !

HORE

(Din Bucovina)

I

- Auzi lele și drăguță
Cum te strigă badea-n frunză,
În frunza mohorului,
La gura izvorului
5 Așa te strigă cu drag,
De cade frunza de fag !
Așa te strigă cu jale,
De zboară frunza pe vale.

II

Mersăi seara pe uliță,
Găsii mîndra la portiță
Albă ca ș-o lebădiță,
Gata ca ș-o păuniță.

- 5 Eu grăiesc, ea nu grăiește,
Nime știe ce gîndește.
Eu o prind ca s-o sărut
Și ea cată de urît.
Drăguliță, draga mea,
10 De ai tu vro voie rea,
Vină, fa, să te discînt,
Să mai prinzi iar la cuvînt.
Vină ca să te sărut,
Ca să zici că ți-au trecut.

III

- La izvor la tulpiniță,
Numai eu cu-a mea fetiță,
O țineam de cingătoare
Ș-o giuram pe sfîntul soare
5 Să-mi spuie cîți drăguți are.
— De mă vezi bădiță-au ba,
Eu pe soare m-oi giura,
N-am decît pe dumneta.
— Taci, vicleano, nu giura
10 Că ș-aseară-am fost la voi
Și te-am găsit între doi :
Unul șădea lîngă masă,
Altul se primbla pin casă.
— Unul era umbra mea,
15 Ce pe masă se-ntindea.
Altul era umbra ta,
Ce prin casă se primbla.

IV

Frunză verde rug de mure,
Merge popa la pădure

- Ș-întilnește-o copiliță
 — Copiliță, dă-mi guriță
 5 — Ba-ți fă cruce măi părinte,
 Că dracul te-au scos din minte.
 — De nu-i da, te-oi blestema
 Și nu te-i mai mărita.
 — Ba eu gura nu Ț-oi da,
 10 Că mă tem că mi-i mușca,
 Căci ai casă și ai masă
 Și frumoasă preoteasă.

V

Cît îi omul de bătrîn,
 Tot ar minca măr din sîn,
 Cît îi omul alb la plete,
 Tot îi place-a videa fete,
 Cum îi place codrului
 Sunetul izvorului
 Și-i place pămîntului
 Dizmerdarea soarelui.

VI

- Haide leleo, mă petreci
 De aice pîn'la Beci
 Să vezi cătane-mbrăcate
 Cum strălucesc de departe.
 5 Cu cabatul strîns bumbit
 În loc de sucman cernit
 Și cu pușcă verigită
 În loc de botă cioplită.
 Să-ți arză inima-n sîn,
 10 De-i zări cîte-un român !

ANEXĂ

1

D-lui A. Hurmuzachi, redactorul
foaiei *Bucovina*

I

În trecerea mea prin Bucovina, am petrecut cu tine câteva zile, de a căror plăcere îmi aduc ades aminte. Multe am vorbit noi atunci despre aceste frumoase părți ale Evropei, care se numesc *Țările Românești* și despre poporul frumos ce locuiește în

¹ A apărut întâi în *Bucovina*, vineri 30 sept. 1849; 28 oct. 1849; 17 febr. 1850; 22 martie 1850; 6 august 1850.

Articolul *Poezia populară a românilor*, adresat sub formă de scrisoare lui A. Hurmuzachi, redactorul ziarului *Bucovina*, este reprodus de V. Alecsandri în *Salba literară*, Iași, 1857, p. 271—310 (datat aici: Paris 1848) și în *Proza* Buc. 1876, sub titlul *Românii și poezia lor*.

Redacția *Bucovinei* însoțește scrisoarea cu notița următoare: „Cu deosebită plăcere împărtășim cititorilor noștri acest articol cu care sintem datori penei măiestroase a unui bărbat pe care noi ne ținem de fericire a-l numi între amicii noștri, și pe care nația română de mult îl prețuiește ca pe unul din cei mai geniali poeți ai săi. Acest articol este comentariul unei culegeri de poezii populare, pe care D-lui binevoi a promite gazetei noastre, și din care numărul viitor al *Bucovinei* va aduce o probă înălțătoare. Deschizîndu-ne un așa însemnat tezaur de poezie cu totul originală și populară, D-lui și-au dobîndit un nou drept la recunoștința nației pentru o asemenea îmbogățire a literaturii naționale. Noi din parte-ne mulțămîndu-i pentru onorătoarea și mult prețuita conlucrare a D-sale, ne bucurăm a aduce aici frumosul geniu poetic și zelului național al D-sale un public omagiu“.

Reproducem în ediția noastră textul din *Proza* 1876. (n. ed.).

sînul lor. Aprinși amîndoi de o nobilă exaltare, deși poate cam pătinitoare, am declarat într-o unire că patria noastră e cea mai drăgălașă țară din lume, și neamul românesc unul din neamurile cele mai în-zăstrate în daruri sufletești !

Ce puternice simțiri se deșteptaseră atunci în noi, la dulcele și sfînt nume de patrie ! Ce entusiasm măreț ne cuprinsese la falnicul nume de român ! Cît eram de veseli, cît eram de fericiți atunci ! Îți aduci și tu aminte ?

În ceasurile acele de scumpă nălucire, munții noștri ni se părea cei mai nalți și mai pitorești de pe fața pămîntului ; văile noastre, cele mai îmbelșugate cu holde și cu flori ; apele noastre, cele mai limpezi ; ceriul nostru, cel mai senin ; frații noștri de la munte, cei mai voinici și copilele române, cele mai frumoase la privit, cele mai drăgălașe la iubit decît toate zidirile lui Dumnezeu.

În ceasurile acele de patriotică pornire, oricare faptă istorică a strămoșilor creștea în închipuirea noastră cu proporții urieșe ; oricare faptă vitejească a vreunui român din zilele noastre, fie măcar hoț de codru, ne insufla o tainică mîndrie ; orice se atîngea, într-un cuvînt, de România : obiceiuri naționale, port național, danțuri naționale, cîntece naționale... toate aprindea în sufletele noastre o electrică scînteie și ne făcea să zicem cu fală :

Sînt român ! și tot român

Eu în veci vreau să rămîn !

România să trăiască

Și-n veci steaua să-i lucească.

În ceasurile acele de sperări măgulitoare, pre-simțirile inimii noastre, pătrunzînd veacurile, vesteau României un viitor măreț și, prin negurile

7
aurite aceluia viitor, sufletul nostru întrevidea umbre de eroi români mișcându-se pe cîmpul gloriei, precum odinioară Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Zăream noi, ca printr-un vis, țările noastre ajunse iarăși în vechea lor putere și nația noastră ridicată iarăși pîntre cele mai însemnate nații ale lumii. O ! vis dulce ! o ! vis neprețuit ! care tînar, cu inimă adevărat românească, nu s-a înfrățit cu tine o dată măcar în viața lui ? care tînar nu te-a dismierdat cu dragoste într-această epohă, în care toate popoarele se deștept la soarele civilizației și al libertății !

O ! vis poetic ! o ! vis mîntuitor ! arată-te ades în ochii românilor și le insuflă credință că tu te vei împlini. Spune-le că Dumnezeu le-a dat tot ce le trebuie pentru ca să se facă vrednici de numele lor de români : pămînt bogat, spîrit deștept, inimă curată, minte dreaptă și o răbdare deștojnică de a-i face să izbutească la orice țal cît de greu.

Spune-le că un popor care, supus fiind veacuri întregi la tot soiul de întîmplări crude, știe să-și apere naționalitatea ca românul, păstrîndu-și ca dînsul naravurile, portul, limba și legea părinților ; că un popor ca acela este menit a să urca pe treaptă cît de naltă ; că un popor ca dînsul este chemat la o soartă măreață și vrednică de el.

Spune-le că stejarul deși se usucă, trunchiul său rămîne tot puternic ; și că din a sa tulpină cresc alți stejari nalți ca el și ca el puternici !...

Mie-mi e drag românul și știu a prețui bunătățile cu care l-a dăruit natura. Mi-e drag să-l privesc și să-l ascult, căci el e simplu și frumos în înfățișarea lui ; căci e curat, înțelept, vesel și poetic în graiul său.

Îmi plac obiceiurile sale patriarhale, credințele sale fantastice, danțurile sale vechi și voinicești, portul său pitoresc care, la Roma, se vede săpat pe coloana lui Traian, cînticele sale jalnice și melodioase, și mai ales poeziile sale atît de armonioase !

Eu îl iubesc și am multă sperare într-acest popor plin de simțire care respectează bătrînețele, care-și iubește pămîntul și care, fiind mîndru de numele său de român, îl dă ca un sămn de cea mai mare laudă oricărui om vrednic, oricărui viteaz, fie măcar de sînge străin.

Am multă sperare într-acest neam a cărui adîncă cuminție e tipărită într-o mulțime de proverbi, unele mai înțelepte decît altele ; a cărui închipuire minunată e zugrăvită în poveștile sale poetice și strălucite ca însăși acele orientale ; al cărui spirit satiric se vădește în nenumăratele anecdote asupra tuturor națiilor cu care s-a aflat el în relație ; a cărui inimă bună și darnică se arată în obiceiul ospetiei pe care l-a păstrat cu sfințenie de la strămoșii săi ; al cărui geniu în sfîrșit lucește atît de viu în poeziile sale alcătuite în onorul faptelor mărețe.

Și spre dovadă :

Care din noi nu a fost legănat în copilăria sa cu dulcele cîntic de *Nani puiule* și cu povești pline de zmei ce alungă pe Făt logofăt, cu o falcă în cer și cu una în pămînt ?

Care nu a fost îngrozit cu numele de Strigoi, de Tricolici, de Stahii, de Rusalii, de Babe-Cloante, carele ies noaptea din morminte și din pivnițe pentru spaima copiilor nesupuși ?

Care nu a rîs și nu rîde încă, ascultînd întîmplările țiganilor ce și-au mîncat biserica, sau a sîrbilor pe malul Dunării, sau a nemților care au

degerat de frig în Moldova, zicînd că le era *kald* ?
s. c. l.

Cine, agiungînd noaptea la o casă țărănească, a întrebat : *bucuros la oaspeți* ? și n-a auzit îndată : *bucuros !* sau trecînd pe lîngă o masă de țărani, a zis : *masă bună !* fără a fi poftit îndată la dînsa ? sau, fiind față la o nuntă din sat, n-a fost *cîstit* de cuscarii voioși și nu s-a încredințat de respectul tinerilor cătră bătrîni ?

Cine a intrat la vorbă frățește cu locuitorul de la cîmp și nu s-a mirat de ideile, de judecățile lui și nu a găsit o mare plăcere a asculta vorba lui împodobită în figuri originale ? De pildă :

Vrea să grăiască de un om bun ? el zice : E bun ca sînul mamei.

De un om nalt și frumos ? E nalt ca bradul și frumos ca luna lui mai.

De un om rău ? Are mațe pestrițe.

De un om urît : Urît tată a avut.

De un om prost : El socoate că cîte păsări zboară toate se mănîncă.

De un isteț ? Scoate pe dracul din pămînt.

De o femeie frumoasă ? E ruptă din soare.

De un întrebuițat mic ? Om cu trei pîrale în pîngă și cu piept de o mie de lei.

De un lăudăros ? Intră în doi ca în doisprezece și nu-l scot nici douăzeci și patru.

De un tînr cu părul alb ? L-a nins devreme.
ș.c.l... ș.c.l...

Cine s-a amestecat pîntre flăcăi și fete la clacă sau la șezătoare, și n-a petrecut ceasuri de mulțămire auzînd glumele tinerilor, păcălirile lui Păcală și Tîndală, poveștile lui Sfarmă-Piatră,

Strimbă-Lemne și ale lui Statu-Palmă-Barba-Cot, istoria vacariului care s-au miniat pe sat și mai ales cimiliturile propuse fetelor ca să le gătească ?

Cui nu-i place să vadă alergînd pe un șes întins o postă românească cu opt cai ? Caii aleargă cît le apucă piciorul, postașii chiuiesc cît le ține gura, pocnind neconținut din harapnice și căruța sau caleașca ce coboară văile, trece podurile, suie dealurile cu o reperiune a drumului de fer... din Austria.

Tot drumul e un vîrtej spăimîntător în care călătoriul are prilej de a-și videa capul frînt de zece ori pe ceas ; dar n-aibă frică el, căci deși drumurile sînt răle, deși caii sînt mici, deși hamurile sînt slabe, deși, într-un cuvînt primejdiile sînt multe, postașii români sînt ghibaci, sînt voinici. Fie noapte oarbă, fie glod, fie costișă, fie vale sau prăpastie... n-aibă grijă călătoriul cînd postașul îi zice : *Nu te teme, domnule, că ești cu mine !*

Cine a văzut o horă veselă învîrtindu-se pe iarbă la umbra unui stejar, sau danțul vestit al călușăilor, sau muntenasca sau voiniceasca, și s-au putut opri cu sînge rece în fața acelor veselii a poporului atît de vii, atît de caracteristice ?

Și mai cu seamă, care român nu și-a dorit patria cu lacrimi, cînd s-a găsit în străinătate ? și care nu se simte pătruns de o jale tainică și nesfîrșită, cînd aude buciumul și doinele de la munte ?

O ! trebuie să nu aibă cineva nici o picătură de sînge în vine, nici o scînteie de simțire în inimă, pentru ca să nu se înduioșeze la priveliștea patriei sale și să nu iubească pe fratele său, poporul român !

Aruncă-ți ochii la oricare român și-l vei găsi totdeauna vrednic de figurat într-un tablou.

De va ședeă lungit pe iarbă, la poalele unui codru ; de va sta pe picioare, răzimat într-un toiag, lângă o turmă de oi ; de va sălta în horă, vesel și cu pletele în vînt ; de se va coborî pe o cărare de munte, cu durda sa pe spinare ; de se va arunca voinicește pe un cal sălbatic ; de va cîrmui o plută de catarguri pe Bistrița sau pe Olt ș.c.l... oricum l-ii privi, fie ca plugar, fie ca cioban, fie ca poștaș, fie ca plutaș, te vei minuna de fireasca frumuseță a pozei lui și te vei încredința că un zugrav n-ar putea nicăire să-și îmbogățească albumul mai mult și totodată mai lesne decît în țările noastre.

Vezi-l pe român cînd vine primăvara, cum i se umple sufletul de bucurie ! cum îi crește inima în piept ca frunza în pădure ! cu cîtă mulțămire el cată la noua podoabă a naturii ce acopere locul nașterii sale, cu cîtă veselie el vede luncile înverzite, cîmpiile înflorite, holdele răsărite !

Românul se renaște cu primăvara ! El întinește cu natura, căci o iubește cu toată dragostea unui om primitiv. De aceea și toate cînticele lui încep cu *Frunză verde*. Lui îi place să se rătăcească prin desișul pădurilor ; îi place să pocnească și să cînte din frunze ; în place să-și puie flori la pălărie, să asculte cîntecele păsărilor și să zică atunci cîte o doină de jale, de dragoste sau de hoție.

Pentru dînsul primăvara este un timp de simțiri puternice și adimenitoare. Gingașele flori ale cîmpului îi aduc aminte de copile românce cu ochi mari și vioi, cu fețe rotunde și albe, cu gurițe ru-

mene și glumețe, și atunci, fără de voie, el începe
a cînta !

Frunză verde sălcioară !
Puiculiță bălăioară,
Vin' degrabă pîn' te-aștept..
Să te strîng în braț' la piept..

sau :

Hai, Ileano, la poiană,
Să săpăm o buruiană,
Buruiana macului
Ca s-o dăm bărbatului..

sau :

Pentru tine le fac toate,
Ș-apoi zici că nu se poate..

Dar totodată, desimea înverzită a codrilor, prin
care șerpuiesc și se perd tainice poteci, deșteaptă
în inima lui un dor ascuns de voinicie și îl în-
deamnă a zice :

Frunza-n codru s-au desit :
Sufletu-mi s-au răcorit !
Hai, voinice, la ponoară
Pîn' ce-i iarba crudișoară.
Unde calci,
Urmă nu faci,
Unde șezi,
Nu te mai vezi.

sau :

Rămîi taică-n veselie :
Eu mă duc în haiducie !

Și dacă acele doruri ale inimii sale se împlinesc,
dacă norocul îi aduce în brațe o puiculiță bălă-

ioară, el îi giură în cosițe c-o s-o ieie de nevastă
și s-o ție tot pe brațe și la sîn, cît a trăi cu dînsa.

Și dacă întîmplările îl aduc a să face voinicel
cu tăiușul de oțel, el nu merge în haiducie numai
pentru dorința de a cîștiga bani, ci pentru că simte
în sineși un îndemn neînvins cătră o viață de
lupte și o ură neîmpăcată *împotriva ciocoilor*.

Și la aceasta avem marturi însuși cînti-
cele lui :

Măi stăpîne, măi stăpîne !
Nu-ți tot bate joc de mine,
Că-a veni vara ca mine,
Și te-oi prinde-n luna mare...
ș.c.l.

sau :

Oh ! dușmane de ciocoi !
De te-aș prinde la zăvoi,
Să-ți dau măciuci să te moi,
De piele să te despoi...
ș.c.l.

El se duce la hoție pentru ca să vînture țara
și să-i iasă vestea-n lume, și să-l îndrăgească
nevestele, și să-l binecuvînteze săracii, și să se
facă într-un cuvînt :

Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor,
Drăgălașul mîndrelor
Și groaza ciocoilor.

Acesta este visul care frămîntă inchipuirea lui !
acesta este dorul care îi arde sufletul ! Cîit pentru
averi, el cum le cîștigă, așa le și răspîndește. Bani
luați din chimirul bogatului trec în mîna săracu-
lui, căci românul, deși se face hoț, el nu trece cu
vederea pe cei ce-i poate agiuta la nevoie.

Bujer, Codreanu, Voicu, Tunsul și alți hoți de demult și din vremile noastre, nu înțelneau sărman nenorocit fără a-i da bani să-și cumpere boi; nu vedeau văduvă săracă fără a-i face bine. De aceea poporul nostru a avut totdeauna o simpatie nemărginită pentru voinici. El îi găzduiește, îi cîntă, îi admiră și îi tînguiește amar cînd ei pică în mîna potirei.

În ochii poporului hoțul este un erou la ale căruia fapte și nenorociri el se interesează ca la un copil al său. Amîndoi se iubesc unul pe altul, se ocrotesc la vreme de nevoi și stau uniți prin o strînsă legătură de aceleași simțiri și de același interes poate.

În urmare, cele mai frumoase cîntice sînt alcătuite de popor în iubirea și în pomenirea hoților; cele mai frumoase româncuțe se îndrăgesc după dîșii, căci tot au mai rămas la românii de astăzi oarecare slabă aduceri aminte de dumnezeii romanilor celor vechi, Venus și Mars, care se iubeau împreună pe Olimp.

Dar spre o mai deplină încredințare de aceea iubire frățească ce au hoții și poporul între ei, să cercetăm în treacăt cînticele, poeziile, alcătuite de improvizatori, și care sînt știute în toată românia. Aceste cîntice au îndoitul merit de a cuprinde în sinul lor și notiții istorice, și flori de poezie vrednice de a atrage admirarea noastră.

În vremea lui Mihai Ghica V. V. se arată la Movilău un hoț vestit, anume Codreanu... Să vedem în ce chip îl descrie cînticul popular:

Mult e mindru, sprintinel,
Cel voinic, cel voinicel;

Și tot cată-un roibuleț,
Roibuleț cu părul creț,
De-a lui Codrean drăguleț.

Care mumă poate să-și dizmierde copilul cu mai multă dragoste ? Pentru poporul român, Codreanu nu e numai un voinic, ci un voinic iubit, un voinic frumos, un voinicel mîndru și sprintinel ! Hoțul își găsește în sfîrșit un cal după inima lui, se aruncă pe el și...

Trii rugini că-i trăgea,
Astfel roibul mi-și fugea...
Văile se limpezea !

Ce descriere poate fi mai simplă, mai energică și mai poetică ? Care cuvînt din limba noastră poate arăta o icoană mai lămurită de iuțala calului și de repeciunea fugii lui, decît *limpezirea văilor* ? Poezia românilor este o comoară nesfîrșită de frumuseți originale, carele dovedesc geniul poporului.

Codreanu, după multe izbînzi, întinde masă mîndră în rădiul Breazului, deasupra Copoului, chiar în fața Iașului :

Și mi-și bea și veselea,
De potiră nici gîndea.

Este de înșămnat că în toate baladele voinicești se găsesc aceste două versuri. De unde vine asta ? Hoțul e atît de sigur în puterea lui că nu-i pasă de nimic ; dar poporul care se îngrijește de viața lui, și care, știind că potira îi este cea mai aprigă dușmană, prevede soarta ce-l așteaptă din pricina nepăsării sale, poporul, zic, îl tînguește amar prin acele două versuri și adeseori, nemaiputînd stăpîni presimți-

rea și grija sa, îl îndeamnă pe hoț să se ferească
de dușmani și îi zice :

Bea voinice, și nici prea,
Că-i potira ici, colea !

Să ne întoarcem însă iarăși la Codreanu. Pe la mij-
locul mesii, iată că sosește potira și-l încungiuură.

Iară el cum o videa,
Plosca la gură puneă,
Și mai tare-nveselea.
Arnăuții îi zicea :
„Dă-te, Codrene, legat,
Să nu te ducem stricat“.
Iar Codrean le răspundea :
„Mielu-i gras, ploscuța-i grea ;
De sînteți niscaiva frați,
Iată masa și mîncați !“

Răspuns falnic și caracteristic ! în el e zugrăvită
natura întregă a hoțului român : fală, nepăsare,
voinicie și dărnicie.

Ei pistoalele-și scotea,
Și-n Codrean le slobozea !
Pieptul lui Codrean sărea...
Iar el rănile-și strîngea,
Plumbii din carne-și scotea,
Cu ei durda-și încărcă,
Și din gură-așa striga :
„Alelei ! tîlhari păgîni,
Cum o să vă dau la cîni
Că-de-atîta sînteți buni !“
Codrean durda-și întindea,
Și-n plin durda lui pocnea.
Potirașii gios cădea,
În sînge se svîrcolea...

În cît se atinge de faptele eroului său, poporul nu trece nimică cu vederea. Îi place să descrie toate mișcările lui și să rezică toate cuvintele sale :

Iar Leonti Arnăutul
Inghiți-l-ar pămîntul !
Nasturi de-argint că scotea,
În pușcă mi-i ascundea,
Și-n Codrean îi slobózea...
Pe Codrenaș mi-l rănea !

Iată în sfîrșit cele mai puternice dovezi de simțirile poporului pentru haiduci. Începutul și sfîrșitul acestei strofe cuprind toată inima lui

Iar Leonti Arnăutul,
Inghiți-l-ar pămîntul !

Blăstăm și ură asupra dușmanului, asupra învingătorului dragului său Codrenaș !

Pe Codrenaș mi-l rănea !

Acest *mi-l* este un poem întreg de dragoste, de jale și de desperare.

Să videm acum ce fel răspund hoții la atîta iubire și ce fac ei ca să o cîștige ? Faptele lor voinicești sînt în adevăr destoinice a minuna închipuirea poporului, dar prin care fapte ei știu a atrage așa de bine simpatia lui ? Să cercetăm dar iarăși cînticele lor și ne vom tălmăci lesne acea problemă.

Iată ce găsim în baladele celor mai mulți hoți de codru și de drumul mare :

Tot acel Codrean de care am vorbit mai sus, după ce se luptă ca un leu, e prins, legat și dus spre cercetare înaintea Domnului Matei Ghica.

— Măi Codrene, voinicele,
Spune tu Domniei mele,

Mulți creștini ai omorît,
Cît în țară mi-ai hoțit ?
— Domnule, Măria-ta,
Giur pe Maica Precista !
Eu creștini n-am omorît
Cît în țară-am voinicit
Om bogat de înțilneam
Averile-i împărțeam ;
Iar de-nțilneam săracul
Imi ascundeam băltagul
Și-n chîmîr mîna băgam
Și de cheltuială-i dam.

Cînticul lui Bujor zice :

Frunză verde de lîor,
Răsărit-au un bujor,
La ciocoi îngrozitor
- *Și la săraci de-agiutor.*

Voicu, întrebat de giudecători și cercetat despre
averile ce adunase el în vremea hoției lui, răspunde așa :

Averile nu voi da.
Că pe Voicu-ți spînzura,
Și voi galbeni-ți lua,
Cu cărțile îți giuca,
Cu droștile îți plimba
Cu muierile-ți mîncea.
I-am ascuns pe la copaci,
Să-i găsească cei săraci,
Să-și cumpere boi și vaci !

Destule sînt aceste pilde ca să ne arate totodată
și caracterul voinicesc a hoților români, și caracterul
iubitor și recunoscător a poporului român, și
în sfîrșit caracterul original a geniului său poetic.

Eu fac intocmai ca negușitorii de petre scumpe, care cînd îți arată vreun **briliant** minunat, se sîmt fără voie îndemnați a rosti **mii** de laude asupra-î, deși el însuși se recomandă destul ochilor prin frumusețile sale. Nu pot să-ți trimit vreo **baladă** mai însemnată, fără a o întovărăși de cîteva rînduri pline de euziasm pentru dînsa. Ce să fac?... M-am înamorat de poezia populară ca de o copilă din Carpați, tînră, mîndră, nevinovată și așa de frumoasă, că după cum zice vorba românească, *pe soare ai putea căta, iar pe dînsa ba !* Iată dar că dezvăluind astăzi la lumina soarelui comoara nesfîrșită a poeziei românești, aleg din colecția **Baladelor** și a cînticelor ce am adunat prin munții și văile Moldovei, trii balade și cîteva hore destinate a apărea în coloanele foaiei **Bucovinei**. Cea dintîi baladă este a lui *Mihu Copilul*.

Acest **Mihu** este un adevărat cavalier-trubadur din veacul de mijloc. Voinic vînturel de țară și gingaș cîntăreț, el trezește codrii vechi, trecînd ca o năluca înarmată prin desișul lor, pe la ceasul cînd toată suflarea doarme, pe la miezul nopții !

Mult e frunza deasă,
Noaptea-ntunecoasă
Și calea pietroasă.

zice balada, dar lui **Mihu** nu-i e grijă nici de fantasmеle spăimîntătoare ale întunericului, nici de fiarele crude ale codrului. El merge voios pe mur-

¹ Textul în legătură cu *Mihu Copilul* apare în *Bucovina* din 22 martie 1850.

gușoru-i mic care, cînd se urca la dealul Barbatu
și călca în peatră

Peatra scăpăra,
Noaptea lumina,
Noaptea ca ziua !

Se duce Mihul meu *dismierdînd codrii* prin dul-
ceața unui cîntec armonios, unui cîntic de voinic ce
suna așa de duios, încît mult în urmă-i codrii vuiau
tainic și se clătinau ca la suflarea unui geniu ne-
văzut.

Și tot merge, merge,
Ș-urma li se șterge
Pintre frunzi căzute
Pe cărări pierdute.

În zadar calul său cearcă a lăsa drumul și a apuca
colnicul ! în zădar murgul năzdrăvan zice :

Că s-ațiu pe-aici
Patruzeți și cinci,
Cincizeți fără cinci,
De haiduci levinți,
Duși de la părinți,
De cînd era mici.

Mihu nu-și numără dușmanii niciodată ; lui nu-i
pasă de-ar fi patruzeți și cinci, cincizeți fără cinci ;
de-ar fi chiar haiduci levinți ; de-ar fi chiar *duși*
de la părinți de cînd erau încă mici ; de-ar fi, în-
tr-un cuvînt, acei dușmani, lipsiți de orice simțire
omenească, ca ființi ce de mult s-au depărtat de la
izvorul indulcitor al inimii ominești, de la sînul pă-
rintesc. Mihu răspunde cu fală :

Murgule, te lasă
Istor brațe groase
Groase și vînoase ;

Istuia piept lat
Lat și-nfășurat ;
Istui pălușel,
Tăiuș de oțel !

La aceste cuvinte Murgul se supune, lasă colnicul și apucă iar drumul, *căci murgu-i ca gândul*, zice balada : dar iată în fundul codrului, la o muche de stîncă, benchetuiește un ungur bătrîn cu patruzeci și cinci de nepoți ai lui, și iată că deodată el tresare, auzind :

Un mîndru cîntic,
Cîntic de voinic
Ș-un glas de cobuz
Dulce la auz,
De cobuz de os
Ce cîntă frumos.

Acesta e Ianuș cel vestit ! Ianuș care domnește în codri cu o ceată de voinici cu *chivere nalte și cu cozile late, lăsate pe spate !* Ianuș care poruncește la haiduci ; *făr' de leafă* ; hoțoman bătrîn și nempăcat

Cu barba zburlită,
De rele-nvechită !
Pînă-n briu lungită,
Cu briu învelită !

El are *săbii lucitoare*, are *durdă ghintuită*, are *inimă oțălită*, dar sufletul lui e măreț, *căci, măreață e porunca ce dă el voinicilor lui Haramini*. Mergeți, le zice, și-i ațineți calea la pod, la hîrtop etc...

De-a fi vrun viteaz,
Să nu mi-l stricați !
Iar vrun fărîmăcat
De muieri stricat..

O palmă să-i dați,
Drumul să-i lăsați.

O parte din unguri merg de ies în calea Mihului și
cad uciși de paloșul lui, căci le-a zis Miha :

Cine v-a minat
Capul v-au mîncat !

Pe urmă Miha purcede iar pînă cel codru verde, cîntînd duios din cobuz, și merge de se înfățișează deodată în ochii lui Ianuș. Ungurul se înfurie și cu glas de răzbunare poruncește nepoților să deie cu flintele, să deie cu lăncile : „Lăsați lăncile“ le zice Miha

Că eu Miha sînt !
Și vreau să vă cînt
Un mîndru cîntic,
Cîntic de voinic,
Din cobuz de os
Ce cîntă frumos !

Ungurii se opresc la glasul lui, și însuși Ianuș rămîne mut. Aici vine o scenă vrednică de geniul lui Osian ! În fundul unui codru vechi ca pămîntul și tăcut ca mormîntul, în fața unui bătrîn ce pare a fi chiar zeul fantastic al codrului, în mijlocul unui mare număr de hoți turbați de dorul răzbunării, la razele stelelor ce lunecă și să răsfrîng pe arme lucitoare... un voinicel singur, privind moartea cu nepăsare, începe a cînta și deodată natura întreagă se trezește, bătrînul se îmblinzește și hoții stau porniți pe gînduri, uitînd mînia lor. Dar cine cîntă așa ? Miha Copilul ! Și ce fel cîntă Miha ! Balada zice :

Iată, mări, iată
Că Miha deodată

Începe pe loc
A zice cu foc,
A zice cu dor
Începe ușor
Un cântic dulos
Atât de frumos,
Că munții răsună
Vulturii s-adună,
Brazilii se clătesc,
Frunzele șoptesc,
Stelele sclipesc
Și-n cale s-opresc !

Cine nu s-ar fi înduioșat la asemenea armonie în-
cântătoare, dacă însăși stelele s-au oprit din calea
lor ca să o asculte, ele care aud melodiile cerești ?
cine n-ar fi zis în urmă, ca Ianuș :

Vin' tu Mihule,
Vin' voinicule,
Să benchetuim
Și să veselim.
Ș-apoi amîndoi
Ne-om lupta noi doi.

Ianuș și Mihule se pun la masă și benchetuiesc, se
ciocnesc pahare, deși ei fac acum praznicul morții.
Unul din doi trebuie să moară, căci nu poate în-
căpea pămîntul doi viteji ca Mihule și Ianuș. Iată dar
că se scoală și

De-o parte se duc,
La luptă s-apuc !

Cine va fi oare învingător ? Lupta le e de moarte !
De vroiești s-o afli, citește balada, căci ar fi păcat
să-i dezvălesc eu toate tainele.

Cea a doua baladă se numește *Păunașul codrilor*¹. Ea se deosebește de cînticele numite hai-ducești prin un caracter romantic ce îi dă o mare asemănare cu baladele Cavalerilor din veacul de mijloc. Subiectul ei de dragoste și de vitejie, precum și chipul cu care este tratat de necunoscutul ei autor, te face a cugeta la unele scene din poemul lui Tasso, la luptele eroilor cîntați de acest geniu nemuritor al Italiei, la vitejiile nobililor Cavaleri, care aveau drept deviză două singure cuvinte : *Amor și Glorie !* și care murea cu mulțămire pentru apărarea iubitelor lor.

Așa, în balada românească, videm un voinicel trecînd cu mîndra lui pe culmea unui colnic, la o margine de codru. Amîndoi sînt tineri, uimiți de dragoste. Ea-i pruncuță bălăioară, cu cosiță gălbioară ; el e voinicel mîndru și cu statul tras printr-un inel. El o roagă să cînte și-i tot zice :

Cîntă-ți, mîndro, cînticul
Că mi-e drag ca sufletul !

Prunca ar împlini cu bucurie dorința iubitului ei, dar se teme ea însăși de puterea fărîmătoare a cînticului, căci presimte că acel cîntic va răsuna în codri și le va scoate în cale pe un viteaz vestit, neînvins încă, Păunașul codrilor ! Inima-i spune că frumusețea ei ar fi pricină de luptă periculoasă și nepotrivită între un voinicel tinerel ca bădițul ei și un Păunaș de codru, care și-a dobîndit falnicul titlu de Voinicul voinicilor. Însă deși nu vrea să cînte îndată, ea nu mărturisește de-a dreptul frica ce o stăpînește, căci o nobilă simțire de delicatețe o oprește a lovi amor propriul iubitului ei, ci îi dă

¹ Cîntecul apare în *Bucovina* din 28 oct. 1849 (n. ed.).

numai a înțelege de departe despre pericolul ce l-ar amenința, cînd și-ar cînta ea cînticul :

Eu, bădiță, l-oi cînta,
Dar codrii s-or răsuna,
Și pe noi ne-o-nîmpina
Păunașul codrilor,
Voinicul voinicilor...

Această strofă este vrednică de însemnat ca dovadă de ființa simțirilor celor mai delicate în inima poporului român, și de precunoștința instinctivă a poeților populari în ceea ce privește finețele artei poetice.

La răspunsul copilei, voinicelul, cetind în inima ei, se înduioșează și, în exaltarea dragostei lui, îi dă numirile cele mai dismierdătoare :

Aurică, drăguliță,
Nici n-ai grijă, nici n-ai frică.

Cuvîntul *aurică* cuprinde ideea de frumusețe, de preț mare, de raritate, de lucire și de toate calitățile aurului. Voinicelul nostru (cărui negreșit aurul i se părea un metal foarte rar) nu putea dar găsi un termen mai bogat, mai original și mai potrivit cu iubita lui, ce avea cosiță gălbioară. Amoriul e neolog în țara noastră.

Cuvîntul *drăguliță* ne îndeamnă a observa aici asemănarea ce se află între limba românească și cea italiană, în privirea diminutivelor. Așa, din *dragă*, românul face *drăguță*, ș-apoi *drăguliță* sau *drăguliță*, precum face italianul din *caro*, *carino*, *carinetto*. Una din calitățile cele mai vederate ale poporului nostru este caracterul său blînd, simpatice și dismierdător. Să ne întoarcem însă la șirul baladei.

După cea întâi izbucnire a inimii sale, voinicelul nostru urmează a zice cu o falnică bărbăție, sprijinită de însăși puterea dragostei lui :

Să n-ai grijă pentru mine,
Cît oi fi eu lingă tine !
Să n-ai frică pentru tine,
Cît îi fi tu lingă mine !

Iată că prunca începe a cînta și, precum ea presimțise, iată că dulceața cînticului trezește răsunele depărtate și le scoate în cale pe Păunașul codrilor ! Cine-i el ? Ce soi de ființă este acest om care poartă un nume atît de poetic și care este cunoscut în lume de Voinicul voinicilor ? Îl vom afla din cele întâi cuvinte ale lui, cuvinte făloase, poruncitoare și amenințătoare :

Măi băiete, băiețele,
Măi voinice, voinicele,
Dă-ne nouă mîndra ta
Ca să scapi cu viața ta...

Pentru un Păunaș de codru ca dînsul, pentru Voinicul voinicilor toți ceilalți oameni i se par negreșit băieței, voinicei ; în urmare cînd vorbește de dînsul, el zice : Noi, nouă ! Întocmai ca un stăpînitor, și crede că toți trebuie să se supuie la poruncile lui, căci almintrilea amar de ei !

Care este însă soiul dorinții lui ? O dorință născută din dragoste. El vrea pe mîndra care l-a tras din codri prin glasul ei, și care acum îl farmecă prin frumusețea sa. Poronca este scurtă și hotărîtoare. Răspunsul asemenea este scurt și energic :

Ba ! eu mîndra nu ți-oi da
Pîn' ce capul sus mi-a sta !

Indrăzneată mîndrie a tinereții ! bărbăție insuflată prin focul dragostei ! nobilă pornire a inimii fără frică... toate aceste simțiri sînt tălmăcite în două versuri. În ele domnește un ce cavaleresc, care re-poartă mintea la veacul de mijloc. Se pare a videa doi Cavaleri înzeoți, cu lăncile în mîni, cu coifurile pe frunte și provocîndu-se la luptă în gloria unei dame iubite de amîndoi. Dar deși acele cuvinte dau baladei un caracter mai deosebit, versurile ce ur-mează îi adaug o nouă podoabă prin colorul lor de naționalitate netăgăduită.

Că de cînd o am luat,
În cosițe i-am giurat
Să n-o las de lîngă mine,
Și s-o apăr de oricine !

A giura dragoste în cosițele copilelor este un obicei țărănesc cunoscut și întrebuițat de toți holtei cîmpiiilor și ai munților noștri. Giurămîntul în cosițele fetelor înfățișază ideea șoaptelor amoroase și tainice, care se fac pe furiș la șezători, la scrînciobe, la sărbători, atunci cînd ochii părinților încetează de a privighea mișcările copiilor.

Poeziile populare sînt, precum videm, comori neprețuite, în care putem descoperi icoane vii și poetice de obiceiurile și de prejudițiile neamului românesc. Așa, mai departe, cetim în baladă că voi-nicii *se apucă de brîie și se iau la luptă*. Lupta tru-pească era la romani un exercițiu zilnic care sluzea a forma ostașii pentru războaie și care era totodată o petrecere, precum și un mijloc de a pune sfîrșit sfezilor particulare. La romani erau luptători pu-blici ce dau reprezentații mari. Asemene și la ro-mânii de astăzi lupta trupească a rămas din ve-chime un obicei care domnește pretutindeni la munți și la cîmpii, și biruitorul este încungiurat de

stimă și de respect, precum odinioară la Roma gladiatorii cei mai vestiți.

Trînta gioacă un rol mare la sărbătorile poporale și adeseori ea hotărăște înclinarea inimilor fecioare. În vreme ce bătrînii stau culcați pe iarbă, povestind despre vremea veche, în vreme ce nevestele și în-surăteii gioacă în horă, mulți din flăcăi fac rămă-șaguri pe trînte, se apucă la luptă, și copiii îi imi-tează prin pregiurul lor. Trîntele dar sînt împărțite în deosebite categorii, precum :

Trînta voinicească,
Trînta mocănească,
Trînta ursărească,
Trînta pe dreptate ș.c.l.

Și cine a văzut acele ale românilor din veacul nos-tru, cunoaște de înainte tablourile și statuetele ce în-fățoșază luptele gladiatorilor romani. Aceleași poze, aceleași apucături, aceleași mișcări se repro-duc la strănepoții lor după două mii de ani.

Lupta voinicească consistă a se apuca trupul cu brațele cruciș și a se arunca la pămînt, aducîndu-se unul pe altul peste mîină ; iar cea mocănească consistă a se prinde de brîie, a se frînge mijlocul și a se pune unul pe altul în genunchi sau a se aduce peste cap. Puterea luptașilor stă dar în tăria șale-lor și a brațelor, precum și în strînsa legătură a brîielor. Iată pentru ce balada zice :

Ei la luptă s-apuca
Și de brîie se lua

Și mai departe adaugă :

Voinicelul mi-și slăbea,
Brîul i se descingea...

Acum lupta între amîndoi voinicii se apropie de sfîrşit. Păunaşul frînge mijlocul badiului care slăbeşte cu cît i se desface legătura şalelor ; şi acesta, simţind că în curînd o să fie dovedit, zice în desperare :

Mîndro, mîndruliţa mea,
Vin' de-mi strînge briul meu,
Apăra-te-ar Dumnezeu !

Pînă în minutul cel de pe urmă gîndul lui este preocupat de soarta iubitei sale şi dacă el doreşte a mai prinde la putere, este numai ca s-o poată apăra pe dînsa. De viaţa sa el nu se îngrijeşte. Deşi pericolul e mare pentru dînsul, rugăciunea ce face el către Dumnezeu, pomeneşte numai de ea.

Vin' de-mi strînge briul meu,
Apăra-te-ar Dumnezeu !
Că-mi slăbesc puterile,
Mî se duc averile.

Care sînt averile unui voinic ?... Puterile lui ! Ce zici de un popor cu asemenea simţiri cavaliereşti ? Să videm acum ce răspunde copila la acele cuvînte. Vine ea în ajutorul badiului sau nu ?

Ba nu, nu, bădiţă frate,
Că voi lupta pe dreptate,
Şi oricare-a birui
De bărbat eu l-oi primi !

Poporul român are un respect nemărginit pentru dreptate. Fie în orice întîmplare, el pleacă capul dinaintea ei. În ochii poporului dreptatea este o dumnezeire şi, cînd vorbeşte de dînsa, el o numeşte *sfînta dreptate* ! Iată pricina pentru care mîndruliţa baladei nu voieşte a lua parte la lupta badiului cu Păunaşul, căci lupta e *pe dreptate* ! Tot

odată acea luptă voinicească ce se face sub ochii săi pentru dobîndirea ei, măgulește natura sa de femeie și de româncă. Ca femeie, îi place a vede că frumusețea ei naște porniri atît de aprinse în inimile vitejilor ; ca femeie ea simte milă pentru voinicelul ce-și pierde puterile și, vroind a-i da agiutor prin un chip oarecare, ea îl îmbărbătează, zicînd că va primi de bărbat pe cel care va fi biruitor, căci negreșit asemenea cuvinte sînt în stare a da putere de leu oricărui tînăr înamorat ; dar, cerce-tînd bine înțălesul acestor cuvinte, se descopere lesne tragerea instinctivă a inimii sale de româncă pentru cel mai viteaz dintre ambii luptători.

În urmare, lupta se începe cu mai mare furie : dar în curînd unul din doi luptași cade biruit. Balada zice :

Din doi unul dovedea !
Din doi unul gios cădea !
Cine că mi-și dovedea,
Și cu mîndra purcedea ?

Poetul necunoscut al acestei poezii pare a fi compus aceste patru versuri înadins pentru ca să ațîțe curiozitatea ascultătorului și să mărească interesul subiectului prin o prelungire premeditată.

Cine ce mi-și dovedea
Și cu mîndra purcedea ?
Păunașul codrilor !
Voinicul, voinicilor !

Tablou viu al vitejiei răsplătite prin biruință.

Cine-n luptă mi-și cădea,
Și-n urmă-le rămînea ?
Voinicul tras prin inel,
Moare-n codru singurel !

Tablou trist ce varsă în suflet o tainică simțire de jale. În adevăr, poetul cel mai ingenios nu ar putea să sfîrșească un poem mai bine și mai frumos, decît precum se sfîrșește balada prin contrastul vieții și al morții. Viață cu dragoste ! moarte pentru dragoste !

Cea a treia baladă, intitulată *Miorița*, este o veche cunoștință a ta.

Îți aduci aminte de o seară din luna iulie a anului trecut, cînd ne aflam mai mulți prieteni adunați la moșia voastră, la poetica Cernaucă ? N**, R**, C**, tu și eu ne porniserăm de la curte cu gînd de a face vinat la rațe, și sosind pe malul iazului de lîngă casă, ne lungiserăm pe iarbă, așteptînd ca rațele să vie la buza puștii. Zic *buza puștii*, căci deși eram patru vînători, numai o singură armă aveam.

Soarele culcîndu-se din dosul pădurilor Cernaucăi, răspîndea valuri de raze înfocate, carele luneca printre frunzele copacilor ca niște șerpi de aur și venea de se giuca pe fața iazului. Aerul era lin, cerul împodobit cu vâpseli de minune și natura întregă cufundată într-o tăcere adîncă în fața măreții apureri a soarelui. Pămîntul părea a zice cel de pe urmă adio luminii cerești și a se pregăti de serbat tainele nopții. Frumoasă seară era aceea ! frumoasă și plină de simțiri dulci pentru noi ! Nu se zărea altă mișcare împregiur, decît clătinarea papurii din iaz, pricinuită prin trecerea vreunei păsări de baltă ce își căuta cuibul. Nu se auzea alt sunet decît glasul lung, tainic și pătrunzător al unui bucium, care răsuna din partea Moldovei. Acel sunet trezi fiori fierbinți în inimile noastre, căci părea a fi glasul țării chîemîndu-și copiii rătăciți în străinătate !

Atunci, ca totdeauna, începurăm tuspătru, o lungă și mult interesantă dizertare asupra neamului românesc. Unul vorbi despre istoria lui atât de bogată în fapte eroice, încît ar putea sluji de izvor la sute de romanuri istorice, dacă s-ar naște vreun Walter Scott la noi. Altul făcu analizul proverbilor ce culesese din gura poporului și care sînt de natură a da o mare și minunată idee de cuminția lui, dacă este adevărat că : *les proverbes sont la sagesse des nations !* Un al triilea descrie obiceiurile și năravurile românilor, căutînd a face o alăturare comparativă între ele și ale vechilor romani, și ne dovedi în multe puncturi că locuitorii țărilor noastre au păstrat mai multe rămășiți strămoșești decît locuitorii Romei de astăzi. În sfîrșit veni rîndul meu și fusei rugat a zice balada *Mioarii*¹. Deși eu nu o știam întregă pe de rost, totuși vă spusei cîteva părți din ea, carele deșteptară în voi o mare admirare pentru poezia poporală.

Iată dar că, în memoria acelei seri minunate de la Cernauca și în sperare de a descoperi la lumină comorile de dulce poezie ce stau asemeni în sinul poporului român, iată, zic, că îți trimit acum întreaga baladă a *Mioarii*. Oricare român o va ceti în gazeta ta va avea dreptul de a se făli de geniul neamului său !

Această baladă al cărei subiect e foarte simplu, începe din două versuri ce sînt totodată și o minunată icoană poetică și o dovadă de dreapta pre-

¹ Această baladă mi-a fost adusă din munții Sovejăi de dl. A. Rusu, care o descoperi împreună cu multe altele în vremea cît a fost exilat pe nedreptate la mănăstirea Sovejii. (Nota lui Alecsandri a fost extrasă de noi din *Bucovina*. N. ed.).

țuire ce poporul știe a face de frumusețile țării
sale.

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai.

Românul își iubește pământul unde s-a născut ca
un rai, din care nici tiraniile cele mai crude nu
sînt în stare a-l goni. Cîte năvăliri de barbari au
trecut peste biata țară ! cîte palme dumnezeiești
au căzut peste bietul român !... și cu toate aceste,
poporul a rămas neclintit pe locul său, păstrin-
du-și naționalitatea în mijlocul aprigelor nevoi și
zicînd spre mîngiere : *apa trece, pietrele rămîn.*

Pe-un picior de plai
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale,
Trei turme de miei
Cu trei ciobănci...

Strofa aceasta ne arată un tablou viu de emigră-
rile (pribegirile) turmelor ce se cobor în fiecare an
din vîrfurile Carpaților și trec prin Moldova de se
duc să ierneze peste Dunăre. Sute și mii de oi, mî-
nate de mocani îmbrăcați cu sarice albe, ies din
gurile munților îndată ce frigul toamnei sosește
prevestind iarna, și merg să găsească pășuni în
cîmpiile țării turcești, sub poalele Balcanilor. Unele
vin de la Vrancea, altele de pe coastele Ceahlăului,
altele de prin văile Bistriței și a Moldovei, iar cele
mai multe de peste Carpați, din Transilvania. De-
osebitele turme se adună la un loc și înformează
caravane numeroase ce se coboară încet spre Du-
năre unind sbieratul lor cu lătratul cînilor de
pază, cu sunetul telincilor aninate de gîtul măga-
rilor și cu șueratul pătrunzător al mocanilor că-

lăuzi. Viață simplă și patriarhală ! tablou vrednic
de veacurile acele nevinovate, pe cînd regii nu
erau decît niște păstori !

Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean,
Și unu-i vrîncean !

Adică unu-i de pe valea Moldovei, unu-i de la
Vrancea și unu-i din Ardeal. Din nenorocire, po-
porul nostru din Moldova confundă foarte des
numele de ardelean cu cel de ungurean, căci el nu
a agiuns a cunoaște cît e de întins pămîntul locuit
de români. El nu știe că dincolo de toate hotarele
țării lui, că peste Carpați și pînă în sînul Ungariei,
că peste Dunăre și pînă în sînul Macedoniei, că
peste pîriul Molniței [...] se află tot români ca
dînsul, care au același port, aceleași obiceiuri ca
dînsul și care, într-un cuvînt, sînt frații lui de ace-
lași nume și de același sînge ! Puțini sînt la număr
între români, care au cunoștință de întinderea nea-
mului lor și mai puțini încă acei care sînt convinși
de puterea ce ar dobîndi acest neam nenorocit,
cînd toate ramurile lui ar fi readunate pe lîngă
vechea lor tulpină. Streinii ne cunosc mai bine
decît noi înșine și prevăd viitorul nației noastre cu
deosebite sîmțiri !... Zic *nație*, căci avem dreptul
de a pretinde acest nume, fiind opt milioane de
glasuri românești, care îl putem revendica în fața
lumii. [...] Toți laolaltă români de aceeași religie,
de același trecut și de același viitor !

Oiță birsană !
De ești năzdrăvană
Și de-o fi să mor
În cîmp de mohor..

Poporul român are mare plecare și crede în fatalitate, în soartă. El își împarte viața în zile bune și în zile rele și prin urmare nenorocirile îl găsesc totdeauna pregătit la lovirile lor. Așa, nici o întâmplare cît de aprigă nu-l poate dărîma, căci el se mîngîie și se întărește cu ideea că : *asa i-au fost scris !... așa i-au fost zodia !... așa i-au fost merit să fie !*

Să le spui curat
Că m-am însurat
Cu-o mîndră crăiasă,
A lumii mireasă.

Nu poate fi vreo zicere mai poetică și totodată mai potrivită pentru descrierea morții. Moartea este o mîndră crăiasă care domnește peste omenirea întreagă și totodată ea este *mireasa lumii*. Tot omul e logodit cu moartea din minutul ce intră în viață.

Că la nunta mea
Au căzut o stea.

Stelele au o mare înrîurire asupra închipuirii poporului român. El crede că fiecare om are cîte o stea care, din minutul ce el se naște și pînă ce moare, este tainic legată cu soarta lui. Steaua românului se *întunecă* cînd îl amenință vreo nenorocire și *cade din cer* cînd el se apropie de gura morții. Sînt iarăși stele ce se arată din vremi în vremi ca o prevestire de mari întâmplări între popoare. Așa sînt unele stele roșii ca de sînge care apar, zice românul, înaintea războaielor... ș.c.l.

Soarele și luna
Mi-au ținut cununa ;
Brazi și păltinași
Î-am avut nuntași ;

Preoți, munții mari,
Pasări lăutari,
Păsărele mii
Și stele făclii !

Poetul necunoscut al acestei balade prefăce cu puterea închipuirii lui tot universul într-un templu luminat de făcliile cerești și aduce toate constelațiile și toate podoabele pământului față la cununia omului cu moartea !

Giudece oricine, fără părtinire, sublimul unui tablou atât de măreț și hotărăscă, dacă se poate, cât e de adâncă, cât e de bogată comoara poeziei românilor. Totodată, în privirea simțirii înduioșătoare cât și în privirea frumuseții limbii noastre, însămneze cetitoriul câtă dragoste este cuprinsă în descrierea desmierdătoare ce face mușă de copilul ei, când zice :

Cine-au cunoscut,
Cine mi-au văzut
Mîndru ciobănel,
Tras pîntr-un inel ?
Fețișoara lui
Spuma laptelui !
Mustăcioara lui,
Spicul grîului !
Perișorul lui,
Pana corbului,
Ochișorii lui
Mura cîmpului !

Asemine nu mai puțin este de însemnat cu câtă îngrijire dulce și fiască ciobănelul se roagă Mioriței ca să spuie mamei lui că el nu s-a însurat cu o mîndră crăiasă, a lumii mireasă, *ci cu o fată de crai, pe-o gură de rai !* nici să-i spuie că *la nunta lui au căzut o stea !* ș.c.l. căci inima unei mame

nu se înşală niciodată. Biata mamă ar înţelege că fiul ei a murit !

Iată, iubite, toată balada Mioriței pe cât am putut-o descoperi. Eu nu cred să fie întreagă, dar cât este măcar, ea plăteşte în ochii mei un poem nepreţuit, şi de care, noi românii ne putem fâli cu toată dreptatea.

Intr-o epohă ca aceasta, unde ţările noastre au a se lupta cu duşmani puternici care cearcă a întuneca nu numai drepturile politice, dar şi chiar naţionalitatea românilor, poezia populară ne va fi de mare ajutor spre apărarea acestiea ; căci oricît de măestre să fie manifesturile cabinetului de Petersburg, românii tot români vor rămînea şi vor dovedi că sînt români prin limba lor, prin tradiţiile lor, prin obiceiurile lor, prin chipul lor, prin cînticele lor şi chiar prin jocurile lor.

Aşa spre pildă, de vom cerceta aceste din urmă, vom găsi pe lîngă nenumăratele dovezi de origine romană a poporului ce locuieşte pămîntul vechei Dacii, că danţurile lui sînt de mare însemnătate.

Două din aceste mai cu samă şi anume : jocul *Căluşăilor* şi *Hora* păstrează pînă în ziua de astăzi un caracter antic, care răstoarnă toate săcile pretenţii ale acelora ce se cearcă a întuneca naţionalitatea românilor. Jocul *Căluşăilor* este un danţ alegoric care înfăţişază *răpirea Sabinelor* ; iar *Hora* este adevăratul danţ roman, *chorus*, şi se gioacă în România cu aceeaşi rînduială horegrafică, precum se văd săpate în marmurile antice horele vechilor romani !

Flăcăii şi fetele, bărbaţii şi nevestele dintr-un sat, sau din mai multe sate adunate într-o zi de sărbătoare, se prind cu toţii de mîni şi fac un cerc larg, care se învîrteşte încet din stînga în dreapta

și din dreapta în stînga pe măsura cînticului. Aceasta este hora ! joc simplu și patriarhal ! simbol al unirii tuturor în o singură familie !

Înlăuntrul cercului stau lăutarii care umblă neconținut pe lîngă dănțași, improvizînd strofe șagalice pentru fete, vesele pentru flăcăi, și adeseori atingătoare de bărbați însurați. Aceste improvizații trecătoare care se tipăresc în mintea poporului și rămîn cu vremea proprietatea sa poetică, se numesc iar hore. Ele ațîță veselia jocului și adeseori, dezvălînd tainele inimelor, slujesc de misterioasă cîințelegere între acei ce se iubesc.

Așa de pildă, lăutariul, carele este geniul însuflețitor al horei, trecînd pe lîngă o copilă din cercul danțului, îi cîntă :

Zis-au badea c-a veni,
Luna-n cer cînd s-a ivi ș.c.l.

Pe urmă, alăturîndu-se de badea în altă parte a cercului, îi arată mîndra cu ochiul și zice în treacăt :

Să te duci, voinice, duci
În livada cea de nuci,
Că te-așteaptă nu știu ce,
Și-i găsi o florice ș.c.l.

Badea și cu fata se întîlnesc cu ochii ; copila se roșește și cată în gios ; voinicul ridică capul și-și răsucește mustața... iar lăutariul trece mai departe cîntînd unui bărbat :

Sărmanul bărbatul prost !
Bun odor la casă-a fost.
Orice vede,
Nu mai crede ș.c.l.

Bărbatul se minie ; danțarii rîd cu hohot și se uită la femeia *odorului*, lîngă care s-au oprit lăutariul zicînd :

Ilenuță de la Peatră
Cu percica retezată,
De-ți e drag bărbatul tău,
Ie-i sama că-i nătărău,
Și-i dă-n mină o vărguță
Să te apere de miță... ș.c.l.

Afară de lăutariul care este plătit ca să cînte cîte știe și cîte nu știe, adeseori vreunul din danțarii horei începe a rosti în cadență versuri potrivite cu vre-o întîmplare nouă, sau cu starea inimii lui. Fiecare își cîntă dorurile în auzul tuturor, căci ce are românul pe inimă o are și pe limbă.

Un flăcău care-i singur pe fața pămîntului, își răvarsă năcazul în strofa următoare :

Frunză verde alunică,
Rău îi făr' de mîndrulică !
Da-i mai rău făr' de nevestă,
Că n-ai unde trage-n gazdă !

Altul, om cărunt care-i lîngă dînsul, urmează șirul cînticului pe cuvintele ce se potrivesc cu pofta inimii lui.

Cît e omul de bătrîn,
Tot ar mîncea măr din sîn !
Cît e omul alb la plete
Tot îi place-a pișca fete !

Vecinul său Pepelea, taie improvizația moșnegului și-i răspunde rîzînd făr-a întrerupe aria horei :

De-acum sapa și lopata
Iar nu mărul, iar nu fată

Că de-acum ți-ai trăit traiul,
Ți-ai mâncat, badeo, mălaiul !

După toate aceste pilde se înțelege caracterul poeziilor numite hore. Ele sînt improvizatii din fugă, cugetări rostite în versuri în răpegiunea danțului, destăinuri naive ale dorințelor inimii, pîcilituri șăgalnice între dănțași. Prin urmare și forma acestor poezii este neregulată ca ideile improvizărilor.

Unele hore sînt lungi și corecte, precum a Zoiții, a Ilenuței și altele ; dar cele mai multe sînt scurte de zece, de opt, pînă și de patru versuri. Încît privește însă originalitatea ideilor, frumusețea expresiilor și calitățile lor poetice, oricine poate mărturisi, că atît horele din Moldova cît și cele din Transilvania, din Bucovina și din Valahia, sînt vrednice surori ale baladelor. Geniul poporului român, fie din orice provincie, este pretutindene bogat de poetice comori ¹.

III

Spre a completa aceste studii asupra țărilor noastre și asupra poporului român, socot că nu este de prisos a adăuga aici cîteva fragmente dintr-un cuvînt ce am ținut la 1848, în Paris, dinaintea unei societăți de străini filo-români.

Domnilor !

Dați-mi voie a vă expune aici un rapide tablou de provinciile Dunărei locuite de români. Ca fiu al României, mă propun să vă slujesc de călăuz în primblarea ce voiți a face prin acele țărmuri de-

¹ Aici se încheie scrisoarea către A. Hurmuzachi (n. ed.).

părtate și așa puțin cunoscute încă din Evropa occidentală.

Să trecem în grabă Germania, Galiția și Bucovina (provincie mănoasă, pe care Austria au despărțit-o de Moldova la 1775 și au incorporat-o Imperiului), și să agiungem în acele locuri, cărora locuitorii lor dau numele de România, și pe care străinii le chiamă *Provincii Danubiene*. Acum pășim Molnița, pirîu ce slujește de hotar între Bucovina și Moldova, și iată-ne în sfîrșit pe acest colț de pămînt atît de necunoscut, încît mulți diplomați și mulți vestiți învățați l-au confundat cînd cu pămîntul Turciei, cînd cu pămîntul Rusiei. Iată-ne într-o țară cu totul nouă, dar unde vom avea plăcerea a găsi o mulțime de cunoștinți făcute de noi în cărțile Istoriei romane.

În sînul acestor văi atît de bogate și mănoase, pe vîrfurile acestor munți urieși, pe malurile acestor riuri limpezi, auzim deodată pronunțîndu-se nume antice, carele deșteaptă în mintea noastră mari suveniruri și răpoartă închipuirea la epoha glorioasă a Împărăției romane : numele lui Traian, Aurelian, Ovidie, Caracala, Septim-Severus etc. ieșind din gura unui țaran simplu și neștiutor ! Ochii noștri întîlnesc pretutindeni urmele Poporului Suveran. Iată : *Valul lui Traian*, *podul lui Traian pe Dunăre*, *Caracal*, *Cetatea Albă*, *Gherghina*, *Iașii* (Municipium Iassiorum), *Turnul Severin*, *Băile lui Ercul* (Mehadia din Banat), *Lacul lui Ovidie*. Acest lac au văzut adeseori pe Ovidie primblîndu-se pe malurile lui și meditînd poate poemul *Metamorfozelor*, pe cînd el era exilat în Dacia. Tradiția poporală spune încă în zilele noastre despre acest mare poet al vechimei, că era un frumos bătrîn cu pletele albe și că graiul lui dulce curgea ca mierea din buzele sale. Aceste urme aduc negreșit o adîncă

mirare, auzindu-le într-o țară pierdută ca Moldo-Valahia în fundul Evropei, și ca o stîncă în sinul mării, neconținut brăzdată de valurile a trei neamuri mari, neamurile german, slav și otoman. Fierește dar străinul își face întrebare, cum aceste nume romane s-au rătăcit așa departe de Roma și ce furtună le-au azvirlit aici? Și atunci el își aduce aminte de luptele romanilor cu dacii, și de duelul eroic ce au fost între marele împărat al Romei, Traian și marele rege a Daciei, Decebal, care s-au otrăvit în ziua cînd au fost învins! Îmi aduce aminte totodată că multe colonii romane au venit ca să împoporeze aceste țărături pustiite prin desfacerea dacilor, spre a forma cu piepturile lor un zid puternic împotriva năvălirilor de barbari. Și astfel, încet-încet, adevărul iese la lumină, și acel adevăr arată că *există în lume o Românie*, deși ea *nu figurează pe hărțile de geografie!*

Vechii romani înțăleseseră bine interesele imperiului lor, așezînd cele mai viteze legiuni ale Italiei ca sentinele despre Răsărit. El știa că provinciile Daciei erau porțile naturale pe unde treceau năvălirile popoarelor asiatice asupra Evropei și pentru dinșii era o chestie de viață sau de moarte așezarea în garnizoane tari pe pragul acelor porți.

Dacia Traiană se făcu deci cea mai sigură fortificare pentru cetatea Cezarilor și se împotrivi mulți ani valurilor de barbari care se zdrobiră de ea ca de un mal stîncos. Acum 2 000 de ani poporul roman înțălesese ceea ce astăzi Evropa civilizată, Evropa învățată nu vroiește a înțălege! Și încă, după 2 000 de ani, rolul provinciilor danubiene este în totul același ca în timpul romanilor. Ele se găsesc, ca în vechime, expuse la cele întii loviri a unei puteri năvălitoare ce caută a să răvărsa peste Evropa.

Să aruncăm ochii asupra surfeții acestor șesuri nemărginite a țărilor românești și vom vedea o mulțime de movili singuratece. Ce sînt aceste movili ? Ele sînt paginile istoriei năvălirilor, căci cuprind oseminte de barbari ! Fiecare *tumulus* e un monument a trecutului rădicat pentru priceperea viitorului, o lecție spăimîntătoare pentru popoarele Asiei care țin ochii țintiți asupra Evropei, și o prevestire pentru aceasta. Fiecare pare a zice : că ceriul au destinat această țară a fi bulevardul civilizației și mormîntul barbarilor !

Pe lîngă aceste movili istorice, găsim cîmpuri de bătălii a căroră nume amintesc luptele eroice susținute de poporul român împotriva goților, a hunilor, a turcilor, a tătarilor, a leșilor etc. Iată *Valea Albă*, poreclită astfel de tradiție, fiindcă în vreme de giumătate de veac au fost coperită cu osemintele a nenumăratelor mii de turci ce cotropiseră Moldova sub domnia lui Ștefan Vodă ; iată *Dumbrăvile roșii*, arate cu leși înhămați la giuguri ; iată *Războienii*, *Călugărenii*, *Baia*, *Valea Tutovei*, *ruinele Tîrgoviștei*, *ruinele Cetății Neamțului* etc. De pe zidurile acestii cetăți, Doamna Ruxandra, mama lui Ștefan-Vodă, au refuzat de a deschide porțile fiului său alungat de o armie numeroasă de turci și i-au poruncit să moară mai bucuros, decît să-și scape vieața cu rușine prin mila unei femei ! De pe zidiurile aceștii cetăți, 18 plăieși români s-au împotrivit mai multe zile armatei întregi a lui Sobieski, riga Poloniei, mîntuitoriul Vienei !

În toate părțile unde vor alerga ochii, ei vor vedea adevărul scris cu litere de sînge, și acest adevăr este că, Țările Românești au fost, atît în vechime cît și în veacul de mijloc, pragul templului civilizației și că poporul român s-au ținut tot-

deauna cu tărie în poziția sa de sentinelă a acestui templu.

Și însă ! Evropa pare că nu vrea nici măcar să ție socoteală de tot singele vărsat pentru apărarea ei ! Ce-i pasă Europei de această țară slăbită prin atite războaie și atite nenorociri ! Ce-i pasă de naționalitatea acelui popor român care voiește astăzi să se rădice din căderea sa, pentru ca să-și ieie din nou postul ce Dumnezeu însuși i-au încredințat ! Acest popor, această țară, merită oare de a trage luarea aminte a Occidentului ?

Veniți cu mine, domnilor, ca să cercetăm împreună adevărul la izvorul său, și sint încredințat că însfirșit veți zice : Bună țară, bun popor !

Și mai întâi să trecem Carpații pentru ca să ieșim în văi. Acești munți adevărate tării în privirea strategică, sint acoperiți cu păduri frumoase în care se găsesc copaci de catarguri cît de nalte. Ei cuprind în sinul lor băi de fer, de pucioasă, de aramă, de argint și de aur, încă nedescoperite, și izvoare minerale pentru vindecarea boalelor.

Văile sint formate de un pămînt producător care ar putea hrăni o populație înfriită de aceea care le locuiește. Ochiul se rătăcește în depărtare pe orizonturi albastre care vădesc o climă sănătoasă și fericită. El pătrunde în lunci pline de vînaturi de tot soiul ; întilnește rîuri, iazuri, pîraie pline de pești ; livezi frumoase încărcate cu pomăt ; colnice cu podgorii carele produc vinațe minunate ; și zărește în văzduh roiuri de albine ce fac o miere albă și parfumată ca acea vestită a muntelui Himet din Grecia. Pe întinsul cîmpiilor pasc turme numeroase de oi și vite mari carele sint una din cele mai mari bogății a țării ; herghelii de cai voinici ; sate acoperite cu stuh, în toată simplitatea arhitecturală a timpurilor patriarhale ;

orașe în care civilizația se arată la tot pasul, în forma caselor, în mobilierul, în hainele locuitorilor, în manierele lor, în graiul lor ce au adoptat limba franceză, și chiar în defectele lor. Mai departe se zăresc frumoase locuinți de țară, albind între copacii grădinilor și pe șosele nouă, calește de Viena trecînd cu repegiune în fuga cailor de poștă și în chiotul sălbatic a postașilor. Ele trec pe lângă și-ruri lungi de care (carru) trase de boi, ca la ro-mani.

Căci trebuie să o mărturisim. Această țară este țara contrasturilor. Deosebitele veacuri sînt aici reprezentate prin deosebitele clase a populației. Locuitorul țăran au rămas tot același de 2 000 de ani și înfățișază antichitatea. Nobilii bătrîni (bo-ierii) cu ideile și obiceiurile lor feudale, înfățișază veacurile de mijloc și noua generație ce au fost crescută în străinătate și mai cu samă în Franța, înfățișază al XIX-a veac.

Țara aceasta este dar, precum vedeți, domnilor, destul de interesantă a o vizita, și cuprinde mari su-jeturi de studiu pentru filosofi și pentru artiști. Ea este frumoasă, avută și bine înzăstrată de Pro-vidență în toate privirile. Dar ceea ce aș dori eu ca să vă fac a înțelege, este farmecul adimenitor a acestor părți a lumii, care face pe românii din Moldova, să zică în iubirea lor de Patrie :

La Moldova cea frumoasă
Viața-i dulce și voioasă !
L-al Moldovei dulce soare
Crește floare lângă floare !

Și trainica atragere ce au ele pentru inimile străinilor, încît românii din Valahia zic :

Dîmboviță, apă dulce,
Cine bea nu se mai duce.

Astfel este România, numită de români *gura ra-iului*. Să cercetăm acum poporul care o locuiește.

Ce este el ? De unde vine ? Care e limba sa ? Care sînt tradițiile, obiceiurile, superstițiile lui ? Ce trecut au avut ? Ce viitor va avea.

Ce este ? El însuși ne va spune într-o limbă pe care chiar D-stră, domnilor, o veți înțelege lesne, căci el ne-a grăi în limba romană veche. Iată-l dinaintea noastră, în costiumul său giumătate dac și giumătate roman : cușma de oaie a dacilor pe cap și opincile romane în picioare. Iată-l cu poza sa antică, cu tipul său roman ce l-au păstrat de 2 000 de ani. Să-l întrebăm acum ce este el și să ascultăm răspunsul lui :

„Eu sînt român. Împăratul Traian a venit în vechime cu multă putere de a învins pe daci, locuitorii țării aceștia. Toată averea mea este o casă, un cîmp, o fîntină, un car, o vacă, doi boi de jug și un cal. Am o femeie bună, frumoasă și lucrătoare. Ea nu lasă furca din mîni cît e ziua de lungă, nici nu pierde din ochi fiul ce ne-a dat Dumnezeu“ etc. etc.

De agiuns sînt aceste cîteva cuvinte ca să vă dovedească, domnilor, că poporul ce grăiește astfel e de neam latinesc, iar nu slav, precum au îndrăznit a o pretinde campionii panslavismului, care s-au înșălat a crede că naționalitățile se pot scamota prin cîteva note și manifesturi diplomatice.

De nu vă veți mulțami însă cu atîta, vă propun să mergem mai departe cu cercetările noastre, spre a descoperi nouă dovezi despre românismul românilor. Aceste dovezi le vom găsi :

1) În obiceiul ospetiei care s-au păstrat din vechime ; în respectul tinerilor pentru bătrîni ; în ceremoniile nunților și înmormîntărilor etc.

2) În credințele superstițioase ale țăranilor.

3) În poveștile populare ce sînt pline de zeii paganismului, purtînd titlul de sfinți, precum : Sfînta Vinere (Venus), Sfînta Joie (Jove), Sfînta Miercure (Mercur) etc.

- 4) În cînticile populare, carele pomenesc de împărații Traian și Aurelian.

5) În tradițiile istorice ale țării.

6) În nevinovata mîndrie cu care poporul dă titlul de *români*, tuturor eroilor, chiar străini de-ar fi.

7) În plecarea firească ce are către dulcele *far niente* ce caracterizează pe italieni etc. etc.

Îmi pare foarte rău, domnilor, că lipsa de materialuri mă oprește, de a mă întinde, precît aş dori, asupra acestei chestii, spre a vă putea da o idee completă de toată originalitatea obiceiurilor poporului român de toate comorile de închipuire ce strălucesc în basmele sale, de toată poezia armonioasă, ce răsună în cînticele sale și de adîncă cuminție ce domnește în proverburile sale. [...]

Cu o nemărginită bucurie facem știut că o parte din cele mai duiioase melodii a poporului român au ieșit la lumină într-un Album foarte elegant, tipărit la Leopold¹ și cuprinzînd 48 arii de tot soiul : Doine, hore, cîntice de lume, cîntice hoștești etc.

Unul din compatrioții noștri din Bucovina, un artist de frunte, elev a vestitului pianist Chopin, d-l Șarl Miculi², pe care societatea ambelor capitalii, a Moldovei și a Valahiei, au avut plăcere de a-l asculta și a aplauda minunatul său talent, este alcătuitorul și totodată editorul aceluia Album neprețuit. — În voiajul ce au făcut, la 1850, în provinciile noastre, Dl. Șarl Miculi, deși deprins din copilărie cu armoniile europienești, totuși s-au simțit cuprins de un adevărat antusiasem la auzirea melodiilor populare a românilor, și au și hotărît a le prescrie pentru ca să le scape din noianul uitării. Cu o răbdare și un tact de artist înamorat de frumusețile artei, el au ascultat pe cei mai vestiți lăutari din Iași și din București, și au știut a deosebi ariile adevărat românești din

¹ Lemberg (n. ed.).

² Charles Mikuli, *Douze airs nationaux roumains*. C. Miculi a publicat patru caiete de cîte 12 cîntice fiecare (n. ed.).

mulțimea de arii străine ce au năvălit de vreo cîțiva ani la noi, trecînd prin gurile și instrumentele țiganilor și ajungînd la urechile noastre într-un hal de dihanie muzicală fără formă și fără nume.

Mulțămită fie dar d-lui Miculi din partea românilor pentru fapta sa patriotică și vrednică de toată lauda, căci, în mijlocul grozavelor nenorociri ce au căzut ca un potop negru asupra neamului românesc, acest neam au știut a feri de înecare toate odoarele naționalității sale, portul, limba, credințele, poezia, cînticele și numele său atît de falnic ! și oricare om îi vine într-agiutor, oricare îi întinde o mînă frățească pentru ca să scoată în lumina soarelui acele neprețuite odoare face o faptă bună și nobilă, o faptă ce merită recunoștința patriei.

Albumul d-lui Miculi are îndoitul merit de a fi întocmit cu gust și știință, și mai cu seamă de a se ivi la vreme priincioasă. Astăzi, cînd Europa întreagă se ocupă de soarta Prințipatelor, cînd mai toate publicațiile periodice tipăresc articole interesante despre dîsele, cînd o mulțime de broșure și volumuri scrise în toate limbile iesă pe fiecare zi, tratînd despre chestia Orientului, și, prin urmare, despre viitorul României ; astăzi cînd țările noastre au deșteptat nu numai curiozitatea, dar și chiar simpatia lumii ; cînd oamenii politici cercetează istoria tractatelor încheiate între Poarta Otomană și Prințipatele Dunării ; cînd economiștii studiază izvoarele de avuție a pămîntului nostru ; cînd pictorii ilustrează unele publicații cu o mulțime de desinuri ce înfățișează priveliștele cele mai pitorești a cîmpiilor, a munților, a orașelor și a costumurilor românești ; astăzi, zic, Albumul d-lui Miculi e bine venit, căci aduce un contingent

de mare preț la comoara cunoștințelor Europei în privința naționalității noastre.

Pînă acum am fost noi, românii, uitați și neștiuți de lume ; dar de la 1848, am început a ieși din întunericul în care eram cufundați, și frații noștri de la Apus, și toate națiile civilizate au îndreptat privirile lor în partea Răsăritului, ca să vadă ce este acest neam românesc rătăcit de două mii de ani pe marginea Europei ! Revoluția din Valahia, mișcările din Moldova, ocupațiile armiiilor rosienesti au tras asupra acestor provincii luare-aminte acelor care nu voia să priceapă importanța acestor țări neînsemnate în cumpăna politicii ; pe de altă parte împrăștierea prin lume a exilaților de la 1848 au deprins urechile străinilor cu numele de român și încet cîte încet, agiutați prin scrierile autorilor ce se interesa de soarta noastră, precum și prin minunatele desinuri a d-lui Buké¹ și alții, românii au izbutit a ieși puțin la ivală.

Chestia Orientului de astăzi ne-au scos cu totul la lumină, și acum sîntem un suget de studii interesante pentru Europa ; istoria patriei noastre, obiceiurile poporului, poeziile sale, tot ce se atinge de naționalitatea românilor au deșteptat curiozitatea publică ; sîntem astăzi o nație nouă, descoperită de puțin timp, și avem tot prestigiul noutății ; trebuie dar să ne arătăm europenilor cu ce avem mai frumos și mai vrednic de a-i interesa.

În Franția, Germania și Anglia poeziile noastre populare, traduse și tipărite, au produs o mare plăcere și au recomandat cit se poate de mult geniul poetic al românilor. Nu rămîne îndoială că melodiile noastre naționale vor dobîndi locul ce

¹ Pictorul francez Michel Bouquet (n. ed.).

merită în admirarea acelor ce prețuiesc frumusețea originală a melodiilor populare și care știu a cunoaște sufletul unui neam în tainele acelor melodii.

Nu-mi este iertat mie ca să hotărâsc despre meritul și armonia cântecelor românești, căci poate aş cădea în prepus de părtinire. Mărturisesc eu însumi că pentru mine unele din melodiile românești, din doine, unele hore, unele cântice de lume cuprind o lume întreagă de armonie dulce și duioasă care îmi pătrunde inima de lacrimi ; las dar să se exprime asupra lor un om competent și nepărtinitor, un pianist de mare talent ce au petrecut câțiva ani pîntre noi, d-l Henri Erlich ¹. Iată ce zice acest artist în prefața colecției de arii românești ce au tipărit în Viena, la 1850 :

„Strigătul de naționalitate și de drepturi egale au aflat un răsunset puternic la poporul român care lăcuește Valachia, Moldavia, Bucovina, precum și cea mai mare parte din Transilvania și Banat și câteva comitaturi din Ungaria.

Ocupînd el singur un teritoriu peste 5 000 mile patrate, poporul român prezentază un element național compact, tare și unit.

Am trăit mai mult de trei ani pîntre acest popor. Am avut prilej a-i învăța limba, a-i cunoaște obiceiurile, năravurile și ariile naționale ; și fiindcă pămîntenii m-au încredințat că am nimerit bine caracterurile acestor melodii atît de originale și atît de interesante, cred că îndeplinesc o datorie de recunoștință pentru primirea favorabilă de care totdeauna m-am bucurat lîngă români, contribuind din partea mea prin publicarea acestei colecții care este o probă mai mult că naționalitatea acestui

¹ Alfred Henri Erlich, *Airs nationaux roumains*, Vienne 1850 (n. ed.).

popor se pronunție curată și necontestabilă, nu numai în limba și datinile sale, dar încă și în muzica sa, care se deosebește de oricare alta, cunoscută pînă acum.

Negreșit aceste arii se vor părea foarte curioase la înția vedere pentru melodia lor cu totul originală și cîteodată sălbatică, pentru acompaniamentul lor carele uneori cuprind acordurile cele mai caprițioase, cele mai bizare și alteori e cu totul simplu și chiar monoton.

Și cu toate acestea nu ne sfiim de a spera că, cu cît își va da cineva osteneala de a le giuca, cu atît va prețui expresia de melancolie dulce și dure-roasă chiar, care se pronunție mai în toate ariile de cîntic ale românilor. Sînt în muzica națională a acestui popor de acele pasajuri misterioase care fac să se presimțe dorinți înfocate și ascunse în fundul inimii, și care se manifestează prin plîns numai.

De altă parte, ariile de danț răsună acea veselie nebunatică, zgomotoasă, la care nenorocitul se aruncă cu totul în aceste momente de plăcere.

Instrumentele ce întrebuintează românii sînt : buciumul, fluierul păstorilor, cimpoiul și naiul. Sînt mulți țărani carii mai gioacă și din vioară, dar artiștii de acest instrument se află mai cu seamă pîntre țiganii carii sînt adevărații muzici a orașelor. Aceștii se slujesc și cu naiul și cu cobza, un soi de mandolină cu coarde de metal pe care le ating cu o pană. Capul trupei esecută melodia pe vioară, naiul face să se audă mai tare, în sunete ascuțite, pasajurile cele mai pătimașe ; cobza ține loc de bază și mai totdeauna e giucată de către cel mai în vîrstă dintre artiștii țigani, carele esecută pe acest instrument acompaniamentele cele mai grele, cu o îndeminare vrednică de mirat.

Pe acești lăutari îi întâlnești în toate sărbătorile ; ei poartă mai totdeauna haine orientale. Când cineva îi aude executînd în chip serios și melancolic, carele niciodată nu-i lasă, ariile naționale române într-o societate aleasă, adăogînd muzicii instrumentelor lor un cîntic plin de tristeță, și cînd vede cineva impresia ce produce asupra auzitorilor, atunci pricepe că, deși toți românii carii au primit o educație cît de puțin îngrijită au luat manierele și moravurile societății moderne, cu toate aceste sentimentul național există în toată virtutea la dînșii și pătrunde lustrul modelor străine.

Cît pentru caracterul și ritmul muzical al ariilor române să cade să mărturisesc curat că este tot ce e mai greu de a deprinde și de a înțelege dacă cineva nu le-au auzit giucate în țară de către lăutarii indigeni. Mă voi încerca însă de a explica, pe cît se va putea, deosebitele genuri și nuansele cele mai caracteristice a muzicii naționale române.

Ariile române se împart în doine sau balade, în cîntice de lume sau române, în cîntice de joc sau hore și altele, și în marșuri antice naționale.

Baladele sînt arii vechi ale cărora cuvinte totdeauna amintesc vreun suvenir istoric sau vreun roman de amor. Țăranii de la munte, care sînt adevărații barzi români, cîntă aceste balade cu un glas plîngător foarte lin, cu un muvment de muzică cu totul neregulat, stăruind asupra notelor de cîntic și iuțind pe cele de fantezie. Ei știu să deie acestor arii o expresie de întristare visătoare de un efect extraordinar. Adeseori cînd cineva umblă în munții țărilor române, aude de departe un fluier care fluieră cu dulceață un cîntic de dor. Atunci se oprește fără voie ca dominat de un farmec necunoscut spre a asculta mai mult timpo

aceste suspine ale muntelui. Am întâlnit mulți călători străini în țările române, carii nefiind de loc de școala romantică, mi-au mărturisit că aceste cîntice atît de simple și atît de expresive le-au făcut o impresie mai vie și mai adîncă decît toate gambadele muzicale ce se aud azi în salele de conțert și de teatru, și care sînt priimate cu aplaude frenetice.

Cînticele de lume (romanțele) sînt melodii făcute pe poezii mai nouă, și au mai tot acel caracter ca al baladelor. Ele se deosebesc de balade în aceea că, jucate cu un muvment mai iute, ele slujesc asemenea ca arii de joc. Cînticele de joc sînt melodii înadins pentru danț.

Danțul cel mai obișnuit în orașe este hora. La țară se gioacă hora, jocul de brîu, călușarii etc.

Hora se gioacă astfel : dănțuitorii, atît oameni cît și femei, al căror număr nu este mărginit, se apuc de mîna și formează un cerc, unde fiecare poate intra și ieși după plac. Se gioacă în rînd, îndoind un picior, în vreme ce celălalt face un pas înainte sau îndărăpt și totdeodată brațurile se clatină încet ; dănțuitorii se apropie sau întind cercul tot cu acele mișcări, ceea ce dă horei un oarecare aer de indolență și de o lene care nu se întrerupe decît de cătră vreun vesel dănțuitor ce-și manifestează veselia bătînd cu piciorul în pămînt. Această legănare grațioasă se cuvine mai cu seamă de a se exprima în muzică ; de aceea trebuie să se apese mai mult baterea dintii a fiecărei măsuri, iar a doua foarte puțin.

Cu cît mișcările horei sînt line, egale și liniștite, întru atît cele ale jocului de brîu sînt vioaie și zgomotoase : dănțuitorii se țin cu mîna stîngă de încingătoare, rezemîndu-se cu mîna dreaptă de

umerile vecinului, și executează acest danț cu cea mai mare iuțeală.

Dansul călușarilor are o semnificație cu totul istorică pentru români; țărani păstrează în memoria lor fapte confuze din istoria vechilor romani, ai căror sînt urmași, și răpirea sabinelor este unul din înaltele fapte cele mai memorabile ale glorioșilor lor străbuni, a cărie suvenir ei îl celebrează prin jocul călușarilor. Ei alerg la sunetele fluierului, a vioarei și a cimpoiului, înarmați cu emblemele anticilor arme romane, măciuci, lănci, securi, și sar, strig, ieu poziții rezbelice încît prin aceste mișcări și prin zîngenitul armelor, ei își reprezintă suvenirul acestui cavaleresc episod al analelor primitive ale Romei antice. Săptămîna Rusaliilor este cu totul consacrată acestui joc al călușarilor, carele ține loc de capitol de istorie.

Cetitorul îmi va ierta că m-am oprit la descrierea tuturor acestor amănunturi. Am socotit că era neapărat a zice cîteva cuvinte asupra caracterului unei muzici naționale care, fiind necunoscută artiștilor precum și amatorilor pînă acum, nu va lipsi, după cum speriez, de a lua unul din cele întii rînduri printre ariile naționale ale altor popoare ce au fost priimate cu favor... etc." (va urma).

România literară, Iași 1985, p. 110—113.
Articolul se întrerupe aici, deși se promite
și urmarea.

SCRISOAREA LUI V. ALECSANDRI
CĂTRE J. CRATIUNESCO, ÎN PRIVINȚA
AUTENTICITĂȚII POEZIILOR POPULARE PUBLICATE

Les poésies populaires de la Roumanie sont l'oeuvre de bardes inconnus ; elles n'ont pas de date certaine ; mais quelques-unes remontent à une très-haute antiquité. Je les ai recueillies, dans le cours de plusieurs années, de la bouche même du peuple. Elles sont écrites dans la langue nationale, celle que nous parlons encore aujourd'hui, et se sont transmises de génération en génération, comme les contes populaires, les proverbes etc.

Je ne leur ai fait aucune modification, sauf quelques vers, ajoutés par les Tsigans lăutari, que j'ai cru devoir retrancher. J'ai fait pour quelques unes de ces poésies ce qu'un joailler fait pour des pierres précieuses. J'ai respecté le sujet, le style, la forme et même plusieurs rimes incorrectes, qui font partie de leur caractère. Loin donc de les avoir arrangées conformément au goût moderne, je les ai conservées comme les bijoux d'or que j'aurais trouvés couverts de rouille et aplatis. J'en ai fait disparaître les taches et leur ai rendu leur éclat primitif. Voilà tout mon mérite. Le trésor appartient au peuple, qui seul était capable de produire des merveilles si originales.

Je sais que les Français se défient des poésies populaires venues de l'étranger depuis que M. Prosper Mérimée a publié, sous le titre de

Guzla, une collection de chants illyriens composés par lui-même. Mais on peut être persuadé que si la nature bienveillante m'avait doué d'un génie assez puissant pour composer une Mioritsa un Toma Alimoche, un Mihiu-Copilul etc. je m'en serais fait honneur, et j'aurais été assez égoïste pour les publier sous mon nom.

Din Le peuple roumain
d'après, ses chants nationaux,
Paris, 1874, p. 327—328.

Traducere :

Poeziile populare ale României sînt opera barzilor necunoscuți ; nu au o dată sigură, dar unele își au originea într-o îndepărtată antichitate. Le-am cules, în cursul mai multor ani, din gura chiar a poporului. Sînt scrise în limba noastră națională, aceea pe care o vorbim și astăzi, și s-au transmis din generație în generație întocmai ca povestirile populare, proverbele etc.

Nu le-am supus niciunei prefaceri, exceptînd unele versuri adăugate de țiganii lăutari, pe care am socotit că trebuie să le îndepărtez. Am făcut, pentru cîteva din aceste poezii, ceea ce face bijutierul cu pietrele prețioase. Am respectat subiectul, stilul, forma și chiar unele rime necorecte, care fac însă parte din caracteristica lor. Departe de a le fi orînduit după gustul modern, le-am păstrat ca pe niște bijuterii de aur pe care le-aș fi găsit acoperite de rugină ori turtite. Am făcut să dispară petele lor și le-am redat strălucirea de la origine. Iată meritul meu. Comoara aparține poporului, care singur a fost capabil să creeze minuni atît de originale.

Știu că francezii privesc cu neîncredere poeziile populare venite din străinătate, de cînd Prosper Mérimée a publicat sub titlul *Guzla*, o colecție de cîntece iliriene compuse de el însuși. Dar fiecare poate fi convins că dacă natura binevoitoare m-ar fi înzestrat cu un geniu atît de puternic încît să compun o *Mioriță*, un *Toma Alimoș*, un *Mihu-Copilul* etc. mi-aș fi făcut din aceasta o onoare și aș fi fost îndeajuns de egoist ca să le public pe numele meu.

Din *Poporul român*
după *cîntecele sale naționale*,
Paris, 1874, p. 327—328.

SCRISOAREA LUI V. ALECSANDRI
CĂTRE P. ISPIRESCU, ÎN LOC DE PREFĂȚĂ
LA LEGENDE SAU BASMELE ROMÂNILOR
(ED. BUC., 1882)

Mircești 1882

Domnule Ispirescu,

Privind la volumul de povești populare ce mi-ai trimis, la țară, îmi pare că mă aflu față cu o comoră pe care aș fi pierdut-o de mult și am regăsit-o într-o zi de noroc.

Un geniu fărmeacător iese din cuprinsul lui și vine de mă ie pe aripile sale ca să mă transporte în timpul copilăriei mele și în lumea aceea mult adimenitoare, locuită de zmei, de balauri, de pajuri, de cai năzdravani, de paseri măiestre, de Strîmbă-lemne, de Sfarmă-piatră, de Feți-Frumoși, de fete de împărați cu plete de aur etc. într-un cuvînt de toate minunile ce-mi povestea manca (doica) în nopțile de iarnă la gura sobei.

Drăgălașe povestiri care îmi înginau somnul, cu visuri încîntătoare și care au avut o fericită înrîurire asupra închipuirii mele de cînd sînt pe lume. Ele au contribuit a mă face poet!

În adevăr aceste fantastice roduri ale imaginației poporului român au un caracter de originalitate care le ridică mai presus decît basmele altor neămuri, căci sînt și înavuțite în tradiții mitologice ale anticilor noștri străbuni, și viu colorate de razele soarelui oriental. Ele dar sînt de natură a naște mirarea și admirarea străinilor culți care

se ocupă cu studiul producerilor intelectuale ale semințiilor răsăritene.

A se interesa de aceste basme feerice este un lucru natural, a le feri de nimicirea la care ar fi expuse cu timpul, este o dorință patriotică ; însă a ști de a le păstra naivitatea poetică a graiului povestirilor de la șezători, este o operă din cele mai meritorii.

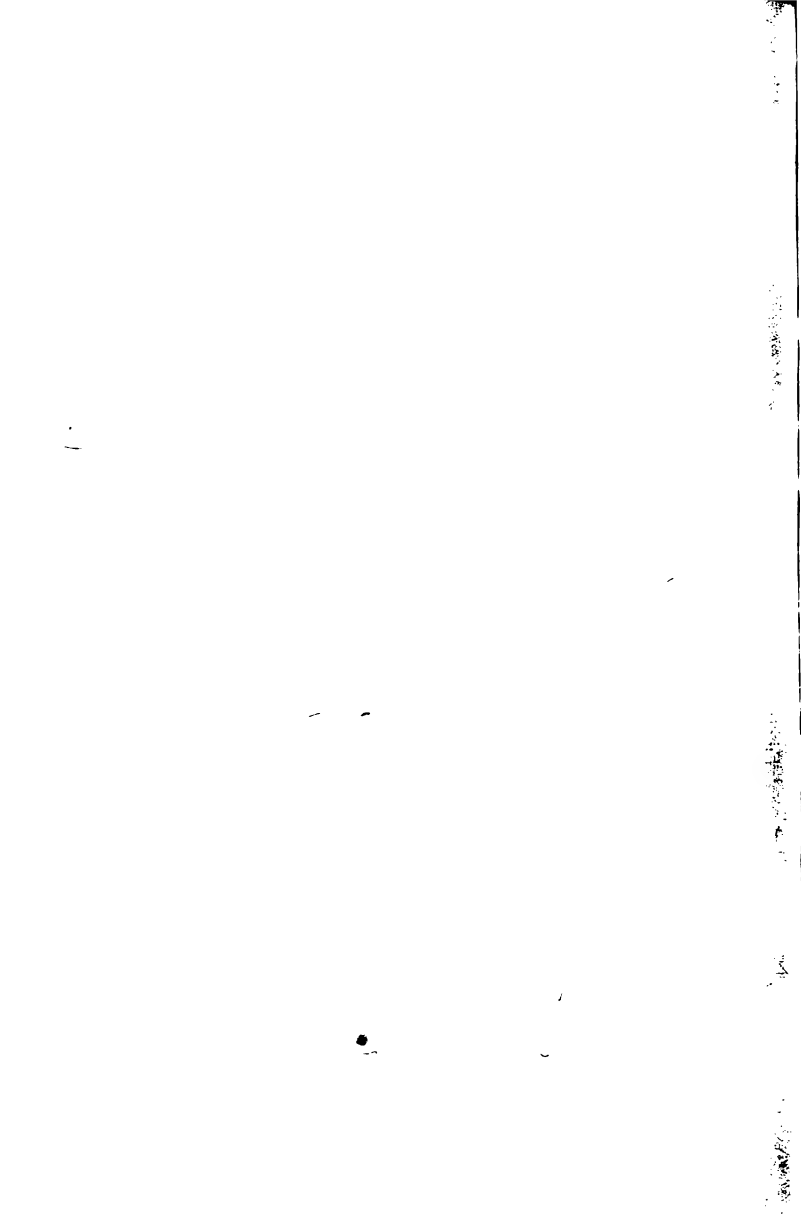
Acest merit l-ai avut d-ta, domnule Ispirescu, și eu te felicit cu toată sinceritatea unui adorator al poeziei poporului român, pentru modul iscusit cu care ai cules și ai publicat importanta colecție ce ai întreprins cu multă osteneală și mari sacrificii. Ai făcut un bun serviciu neamului românesc adunînd într-un șireag mulțime de pietre scumpe din averea națională, un șireag care nu mai este amenințat de a se pierde. Recunoștința noastră îți este dar cîștigată pentru totdeauna. Prețiosul d-tale volum trebuie să se afle în fiecare casă ; căci în el generațiile nouă vor învăța a cunoaște valoarea inteligenței și a naturii poporului român.

Cea mai scumpă recompensă pentru d-ta este de a-ți vedea numele legat de comoara poveștilor din țară și de a-ți putea zice cu fală că ai îndeplinit o sacră datorie către Patrie.

Al d-tale servitor și amic

V. Alecsandri

NOTE BIBLIOGRAFICE

NOTĂ BIBLIOGRAFICĂ
DE APARIȚIE A CULEGERILOR LUI V. ALECSANDRI
ÎN PERIODICE ȘI VOLUME

1. *Almanah de învățătură și petrecere*, Iași 1848 ; *Păunașul Codrilor (Cîntice bătrînești VIII)*.

2. *Bucovina*

7 oct. 1849 : *Codreanul (Cînt. bătr. XXVI)* ; 28 oct. 1849 : *Păunașul codrilor (Cînt. bătr. VIII)* ; 13 ian. 1850 : *Toma a lui Moș (Cînt. bătr. XXIV)* ; 25 ian. 1850 : *Blăstemul (Cînt. bătr. VI)* ; 8 febr. 1850 : *Serb-Sărac (Cînt. bătr. XXVIII)* ; 18 febr. 1850 : *Mioara (Cînt. bătr. I)* ; 22 mart. 1850 : *Mihu Copilul (Cînt. bătr. XXIII)* ; 10 mai 1850 : *Balaurul (Cînt. bătr. IV)* ; 21 iun. 1850 : *Turturica și Cucul (Cînt. bătr. III)* ; 28 iun. 1850 : *Șalga (Cînt. bătr. XXII)* ; 12 iul. 1850 : *Inelul și năframa (Cînt. bătr. VII)* ; 19 iul. 1850 : *Bujor (Cînt. bătr. XXXIX)* ; 9 sept. 1850 : *Hora Penușei (Hora I)* ; 13 sept. 1850 : *Urîtul (Doina III)*, *Hora Mărioarei (Doina XVI)*, *Hora Tiței (Hora II)* ; 20 sept. 1850 : *Frunză verde de alună (Hora IV)*, *Frunză verde de piperi (Hora V)*, *Dorule, odorule (Hora XXXIV)*.

3. *Zimbrul*

10 aug. 1850 : *Codreanul (Cînt. bătr. XXVI)* ; 17—21 aug. 1850 : *Blăstemul (Cînt. bătr. VI)*, *Păunașul Codrilor (Cînt. bătr. VIII)*, *Toma Alimoș (Cînt. bătr. XXIV)* ; 28 aug. 1850 : *Mioara (Cînt. bătr. I)* ; 31 aug. 1850 : *Serb-Sărac (Cînt. bătr. XXVIII)* ; 4 sept. 1850 : *Balaurul (Cînt. bătr. IV)* ; 11 sept. 1850 : *Turturica și Cucul (Cînt. bătr. III)* ; 14 sept. 1850 : *Inelul și năframa (Cînt. bătr. VII)*, *Șalga (Cînt. bătr. XXII)*, *Bujor (Cînt. bătr.*

XXXIX); 25 sept. 1850 : *Mihu Copilul* (Cînt. bătr. XXXIII); 16 oct. 1850 : *Hore din Moldova* (după Bucovina (6 aug.—20 sept. 1850); 1 ian.—25 ian. 1851 : *Român Gruie Grozoveanul* (Cînt. bătr. XXV).

4. Foaie pentru minte..., nr. 25 din 1848 : *Hora Ardealului* (*Hora Unirii* în prima ei formă); nr. 6 din 1851 : *Cîntecul Domnicăi* (Doina XIII)

5. Poezii populare — *Balade* (Cîntice bătrînești) Ediția 1852—1853 Iași, Buciumul român. Partea I-i : *Mioara, Blăstemul, Codreanul, Român Gruie Grozovanul, Balaurul, Turturica și Cucul, Toma Alimoș, Serb-Sărac, Păunașul Codrilor, Inelul și niframa, Mihu Copilul, Șalga, Bujor, Erculean*. Partea a II-a : *Negru-Vodă și Manoli sau Monastirea Argeșului, Mihnea-Vodă și Radu Calomfirescu, Movila lui Burcel, Bogdan, Ștefăniță-Vodă, Constantin Brancoveanu, Mogoș Vornicul, Novac și fata cadiului, Novac și Corbul, Vidra, Chira, Dolca, Holera, Badiul, Bogatul și Saracul, Năluca, Luna și Soarele*.

6. Anton Pann, *Poezii deosebite sau cîntice de lume* 1837: *Cîntic ce-i zic al Jianului* (Cînt. bătr. XL și Doina oltenească L).

7. Anton Pann, *O șezătoare la țară* 1851—1852; La povestea fetei a patra, vezi pentru : *Doinele* XLVI—XLVII—XLVIII; *Horele* XXXI—XXXII.

8. Anton Pann, *Spitalul amorului*, Buc., 1852, Cartea I : *Jalea Turturelii* (Doina XXXIII), *Sluga neprocopsită* (Doina XXXIV), *Alba de la munte* (Doina XXXV), *Oltenesc* (Doina XXXVI) *Oltenesc* (Hora XXXVI). Cartea II : *Cîntic oltenesc* (Cînticul Jianului XL), *Tunsul* (Cînt. bătr. XLI), *Doctorița și bolnavul* (Doina XXXVI), *Cîntic național* (Hora III), *Cîntic de dor* (Hora XXIII), *Hora pe același mod* (Hora XXVII), *Cîntic național* (Hora XXIX), *Horă* (Hora XXX), *Cîntic și horă* (Hora XXXIII), *Cîntic de dragoste* (Hora XXXV). Cartea III :

Cucul (Doina XXXVIII), *Oltul* (Doina XXXIX), *Trandafirul* (Doina XL), *Oltenesc* (Doina XLIX). Cartea IV :

Brumărelul (Cînt. bătr. XI), Barbu din Răsuceni (Suplem. Magdu), Drum la deal (Doina XLII), Floricică-n foi albastră (Doina XLIII), Fratele răzneţ (Doina XLV), Cîntul I (Hora XXIV), Cartea V :

Aolică, daolică (Doina XLIV), Cîntul IV (Hora XXV), Cîntul VI (Hora XXVI).

9. *România literară*, 20 martie 1855 : Constantin Brancovanu (Cîntice bătrîneşti LII).

România literară, 9 aprilie—13 august 1855 :

Suplement 1—4 : Cîntice populare a românilor din Transilvania şi Banat I—LXIX ; 5—8 : Cîntice populare a românilor din Moldova I—LIII ; 9—12 : Cîntice populare a românilor din Valahia I—XXXVI.

Parte din culegeri n-au intrat în ed. 1866. Le-am reprodus în cap. *Din periodice şi din manuscrise*.

10. Revista română

1861 : Dragoş (Cînt. bătr. LXII) ; 1862 : Glasul codrului (Cînt. bătr. XV), Ştefan-Vodă şi Şoimul (Cînt. bătr. XLIV), Cînticul lui Ştefan cel Mare (Cînt. bătr. XLV) ; 1863 : Vulcan (Cînt. bătr. XXXIV), Iordache al Lupului (Cînt. bătr. XLVII), Oprişanul (Cînt. bătr. L), Visul lui Tudor Vladimirescu (Cînt. bătr. LIV).

11. Reforma,

18 oct. 1862 : publică : D. Bolintineanu *Prefaţă la Cînticele populare ale d-lui V. Alecsandri dedicate Azi-lui Elena*, cu citate din : Mioriţa, Miha Copilul, Gruie Grozovanul, Toma Alimoş, Balaurul, Serb-Sărac, Săracul şi Bogatul, Brumărel, Codreanu şi doina Mehedinţeanul (LV).

12. Ţăranul român

14 oct. 1862 : Doina (Doina I), Cînticul răzeşilor (Doina IV) ; 21 oct. 1862 : Călăreţul (Doina XXI), Hora Ilenuţei (Hora X), Hora vîrstelor (Hora XIII), Dragoste'e (Hora XV).

13. E. Pencovici *Cartea şcoalelor de întîiul grad* (ed. 1863) : Ştefan cel Mare şi Şoimul (Cînt. bătr. XLIV),

Cînticul lui Ștefan cel Mare (Cînt. bătr. XLV), *Cînticul lui Mihai Viteazul* (Cînt. bătr. LIII), *Hora Unirii* (Suplem. IX).

14. Ms. Acad. 814 :

Balade și cîntice populare a românilor, fol. 1 și următ. ; *Hore din Moldova*, fol. 53 și următ. ; *Hore din Ardeal*, fol. 56 și următ. ; *Hore din Valahia*, fol. 58 și următ. ; *Doine. Cîntice de dor și iubire*, fol. 60 și următ. (Doine din Moldova, Ardeal și Valahia) ; *Cîntice haiducești, oltenești, voinicești*, fol. 69 și următ. (Cîntice voinicești din Moldova, Cîntice haiducești din Ardeal și Cîntice oltenicești din Valahia).

Suplement :

Cîntice din Moldova, fol. 75 și următ. ; Cîntice din Valahia, fol. 79 ; Cîntice din Ardeal, fol. 80—81 ; *Cînticul lui Mihai Viteazul*, fol. 81 ; *Hore*, fol. 82.

13. Ms. Acad. 3349, fol. 7—9 : *Hore din Transilvania* ; *Hore din Bucovina* ; *Serb-Sărac*, fol. 60—61 ;

14. *Poezii populare ale românilor*, ed. 1866, București ; *Cîntice bătrînești — Legende — Balade* I—LV ; *Doine din Moldova* I—XXXII ; *Doine din Valahia* XXXIII—LV ; *Doine din Ardeal* LVI—LXXX ; *Hore din Moldova* I—XXII ; *Hore din Valahia* XXIII—XXXVI ; *Hore din Ardeal* XXXVII—L.

Suplement ; *Magdu*, *Fratele răzleț*, *Nani-nani*, *Lado-lado*, *Uncropul*, *Cînticul orbului*, *Plugul*, *Florile da be*, *Hora Unirii*, *Hora din Mircești*, *Șurorile. Cîntice* I—XVI.

Culegerea este precedată de scrisorile între Doamna Elena și V. Alecsandri, apărute anterior în *Reforma* din 21 oct. 1862 p. 198. În nota care le însoțește se spune : „D. Vasile Alecsandri ale cărui scrieri poetice și dramatice au adus atîta strălucire asupra literaturii contemporane a României, a dăruit, în deplină proprietate, pentru Azilul Elena Doamna, colecția sa de poezii populare. Se știe ce succes au avut *Doinele și Lăcrămioarele*, care s-au tradus în limbile principale ale Europei, cum și

Baladele. Edițiile acestor scrieri, repede desfăcute, D. V. Alecsandri s-a ocupat acum în urmă de a completa a reedita această prețioasă colecție de cînturi naționale și a încununat patriotica Domniei-Sale lucrare oferind-o Măriei-Sale Doamnei, ca să se publice și să se vinză în beneficiul Azilului de copii găsiți.“

În scrisoarea Doamnei Elena se spune : „ediție tipărită cu caractere cirilice“. În 1864 s-a dat decizia de folosire numai a literelor latine, de aceea cuvîntul „cirilice“, lăsat la o parte în ed. 1866, a fost restituit de noi. Promisiunea a rămas de altfel neîndeplinită, căci a apărut numai ediția de lux din 1866.

BIBLIOGRAFIA CULEGERILOR
CUPRINSE ÎN EDIȚIA 1866

Cintece bătrinești — Legende — Balade

I, *Miorița, Bucovina*, 18 febr. 1850 ; ed. 1852—1853.
Zimbrul din 28 aug. 1850 o reproduce după *Bucovina*.

II, *Năluca*, ed. 1852—1853, partea a II-a ; Ms. Acad. 814.

II, *Cucul și Turturica, Bucovina*, 21 iunie 1850 ; ed. 1852—1853 ; ms. 814.

IV, *Balaurul, Bucovina*, 10 mai, 1850 ; ed. 1852—1853 ; ms. 814. *Zimbrul* o reproduce după *Bucovina*, la 18 oct. 1850.

V, *Erculean*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.

VI, *Blăstemul, Bucovina*, 25 ian. 1850 ; ed. 1852—1853 ; ms. 814. *Zimbrul* o reproduce după *Bucovina*, la 17 și 21 aug. 1850.

VII, *Inelul și Naframa, Bucovina*, 12 iulie 1850 ; ed. 1852—1853 ; ms. 814. *Zimbrul* o reproduce la 14 sept. 1850.

VIII, *Păunașul Codrilor, Almanahul de învățătură și petrecere, Iași*, 1848 ; *Bucovina*, 28 oct. 1849 ; ed. 1852—1853 ; ms. 814. Reprodusă de *Zimbrul*, 17, 21 aug. 1850.

IX, *Soarele și Luna*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.

X, *Șoimul și floarea fragului, România literară*, supliment 5—8, nr. XXXVIII ; ms. 814.

XI, *Brumărelul, Spitalul amorului*, c. IV ; *România literară*, supliment 9—12, nr. XXVIII ; ms. 814.

XII, *Ciuma*, ms. 814.

XIII, *Holera*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.

XIV, *Bogatul și Săracul*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.

XV, *Stejarul și Cornul, România literară*, suplement 5—8, nr. 41; *Revista română*, II, 1862, p. 152 (*Glasul codrului*); ms. 814.

XVI, *Călătorul*, ms. 814.

XVII, *Fata de birău, România literară*, suplement 5—8, nr. XXI; ms. 814.

XVIII, *Mîndra din Muncel, România literară*, suplement 1—4, nr. XX; ms. 814.

XIX, *Românii pe malurile Dunării, România literară*, suplement 5—8, nr. L; ms. 814.

XX, *Muierușca din Brașeu, România literară*, suplement 1—4, nr. XLIX; ms. 814.

XXI, *Dolca*, ed. 1852—1853; ms. 814.

XXII, *Salga, Bucovina*, 28 iunie 1850; ed. 1852—1853; ms. 814. O reproduce *Zimbrul*, 14 sept. 1850.

XXIII, *Mihu Copilul, Bucovina*, 22 martie 1850. O reproduce *Zimbrul*, 25 sept. 1850.

XXIV, *Toma Alimoș, Bucovina*, 13 ian. 1850; ed. 1852—1853; ms. 814. O reproduce *Zimbrul*, 17 și 21 august 1850.

XXV, *Român Gruia Grozovanul, Zimbrul*, 1 și 25 ian. 1851; ed. 1852—1853; ms. 814.

XXVI, *Codreanul, Bucovina*, 7 oct. 1849; ed. 1852—1853; ms. 814. O reproduce *Zimbrul*, 10 august 1850.

XXVII, *Vidra*, ed. 1852—1853; ms. 814. Variantă transilvană în *România literară*, suplement 1—4, cu titlul *Petrea Viteazul*, nr. LXIX.

XXVIII, *Serb-Sărac, Bucovina*, 8 febr. 1850; ed. 1852—1853; ms. 814. O reproduce *Zimbrul* din 31 august 1850.

XXIX, *Donciță*, ms. 814.

XXX, *Chira*, ed. 1852—1853; ms. 814.

XXXI, *Rada*, ms. 814.

XXXII, *Badiul*, ed. 1852—1853; ms. 814.

XXXIII, *Ghemis*, ms. 814.

XXXIV, *Vulcan, Revista română* III, 1863, p. 399; ms. 814.

XXXV, *Corbac*, ms. 814.

- XXXVI, *Novac și corbul*, ed. 1852—1853.
- XXXVII, *Fata cadiului*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.
- XXXVIII, *Mogoș Vornicul*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.
- XXXIX, *Bujor, Bucovina*, 19 iulie 1850 ; ed. 1852—1853 ; ms. 814. O reproduce *Zimbrul*, 14 sept. 1850.
- XL, *Jianul, România literară*, supliment 9—12, nr. XXXV ; ms. 814.
- XLI, *Tunsul, România literară*, supliment 9—12, nr. XXXVI, după *Spitalul amorului*, II, p. 32 ; ms. 814.
- XLII, *Dragoș, Revista română*, 1861, p. 773 și urm. ; ms. 814.
- XLIII, *Movila lui Burcel*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.
- XLVI, *Bogdan*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.
- XLVII, *Iordachi al Lupului, Revista română*, III, 1863, p. 316 ; ms. 814.
- XLVIII, *Mănăstirea Argeșului*, ed. 1852—1853.
- XLIX, *Radu Calomfirescu*, ed. 1852—1853.
- L, *Oprișanul, în Revista română*, III, 1863, p. 313 ; ms. 814.
- LI, *Ștefăniță Vodă*, ed. 1852—1853 ; ms. 814.
- LII, *Constantin Brancoveanul*, ed. 1852—1853 ; ms. 814. O reproduce *România literată* din 20 martie 1855 după ed. 1852—1853.
- LIII, *Cînticul lui Mihai Viteazul*, ms. 814 ; E. Pencovici, *Cartea școalelor de întiiul grad*, ed. II, București, 1863, văzută și adăugită de V. Alecsandri.
- LIV, *Visul lui Tudor Vladimirescu, Revista română*, III, 1863 ; ms. 814.

Doine

- I, în *Țăranul român*, 14 oct. 1862 ; ms. 814.
- II, în *România literară*, 1855, supliment 5—8, nr. VIII ; ms. 814.

III, în *Bucovina*, 13 sept. 1850 ; *România literară*, loc. cit., nr. X ; ms. 814.

IV, în *România literară*, loc. cit., nr. XIII ; *Țăranul român*, 14 oct. 1862 ; ms. 814.

V, în *România literară*, loc. cit., nr. XVIII ; ms. 814.

VI, în *România literară*, loc. cit., nr. XIX ; ms. 814.

VII, în *România literară*, loc. cit., nr. XXXI ; ms. 814.

VIII, în *România literară*, loc. cit., XXXII ; ms. 814.

IX, în *România literară*, loc. cit., nr. XXXIV ; ms. 814.

XI, în *România literară*, loc. cit., nr. XXXVI ; ms. 814.

XII, în *România literară*, loc. cit., nr. XLIV ; ms. 814.

XIV, în *România literară*, loc. cit., nr. XLV ; ms. 814.

XV, *Ibid.*

XVI, *Ibid.*

XVII, în *România literară*, loc. cit., nr. XLVII ; ms. 814.

XVIII, în *România literară*, loc. cit., nr. XXXV ; ms. 814.

XIX, *Cucul*, *România literară*, loc. cit., nr. XLVI ; ms. 814.

XXI, *Călărețul*, *România literară*, loc. cit., nr. VII ; *Țăranul român*, 21 oct. 1862 ; ms. 814.

XXII, *Fântina cu doi brazi*, *România literară*, loc. cit., nr. XVI ; ms. 814.

XXIII, *Ciocoliul*, *România literară*, loc. cit., nr. XX ; ms. 814.

XXV, *Codrul*, *România literară*, loc. cit., nr. XXVIII ; ms. 814.

XXVI, *Voinicul*, ms. 814.

XXVII, *Doina voiniciească*, *România literară*, loc. cit., nr. XXIV ; ms. 814.

XXVIII, *Alta*, *România literară*, loc. cit., nr. XL ; ms. 814.

XXIX, *Alta*, *România literară*, loc. cit., nr. XLVIII ; ms. 814.

XXX, *Ibid.*

XXXI, *Alta, România literară*, loc. cit., nr. XXVI ; ms. 814.

XXXII, *Alta*, ms. 814 .

XXXIII, *Turturica, Spitalul amorului*, c. I ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. I ms. 814.

XXXIV, *Ciobanul, Spitalul amorului*, c. I ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. II ; ms. 814.

XXXV, *Alba de la munte, Spitalul amorului*, c. I ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. III ; ms. 814.

XXXVI, *Spune, mîndro, Spitalul amorului*, c. I ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. IV ; ms. 814.

XXXVII, în *Spitalul amorului*, c. II ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. VI ; ms. 814.

XXXVIII, *Cucul, Spitalul amorului*, c. III ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XXII ; ms. 814.

XXXIX, *Altul, Spitalul amorului*, c. III ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XXI ; ms. 814.

XL, *Trandafirul, Spitalul amorului*, c. III ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XX ; ms. 814.

XLI, *Mormîntul*, ms. 814.

XLII, *Drum la deal*, ms. 814.

XLIII, *Floriceică-n foi albastră, Spitalul amorului*, c. IV ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XXIX.

XLIV, *Aolică, daolică, Spitalul amorului*, c. V ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XXXII ; ms. 814.

XLV, *Fratele răzneţ, Spitalul amorului*, c. IV ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XXVII ; ms. 814.

XLVI, XLVII, XLVIII au apărut numai în ed. 1866.

XLVI, în Anton Pann, *O şezătoare la ţară*, povestea fetei a patra : *Scoală sufletele, scoală*.

XLVII, *Ibid*, poezia *Unde te duci bărbăţele*.

XLVIII, *Ibid*, poezia *Sună, sună şi răsună*.

XLIX, *Altul, Spitalul amorului*, c. III ; o reproduce *România literară*, loc. cit., nr. XVII ; ms. 814.

L, *Doina Țănească (A Jianului)*, ms. 814.

LI, *Alta*, ms. 814.

- LII, ms. 814.
- LIII, *Alta*, ms. 814.
- LIII bis, *Alta*, ms. 814.
- LIV, *Olteanul*, ms. 814.
- LV, *Mehedinţeanul*, *Reforma*, 18 oct. 1862 ; ms. 814.
- LVI, *Catana*, *România literară*, loc. cit., nr. 12 ; ms. 814.
- LVII, *Dorul de ţară*, *România literară*, loc. cit., nr. XLI ; ms. 814.
- LVIII, *Împărate, împărate*, *România literară*, loc. cit., nr. XXXVII ; ms. 814.
- LIX, *Cucul*, *România literară*, loc. cit., nr. XLIII ; ms. 814.
- LX, *Altul*, *România literară*, loc. cit., nr. XLIV ; ms. 814.
- LXI, *Altul*, *România literară*, loc. cit., nr. XLV ; ms. 814.
- LXII, *Dorul*, *România literară*, loc. cit., nr. XXI ; ms. 814.
- LXIII, *Fata ardeleană*, *România literară*, loc. cit., nr. XVII ; ms. 814.
- LXIV, *Dusu-s-a bădiţa*, *România literară*, loc. cit., nr. II ; ms. 814.
- LXV, *Mindra Liţa*, *România literară*, loc. cit., nr. XXV ; ms. 814.
- LXVI, *Iubirile*, ms. 814.
- LXVII, *Hitrul bătrîn*, *România literară*, loc. cit., nr. XXXIII ; ms. 814.
- LXVIII, *Fratele (Călugăr)*, *România literară*, loc. cit., nr. XXVIII ; ms. 814.
- LXIX, *Omul urît*, *România literară*, loc. cit., nr. XXXIV ; ms. 814.
- LXX, *Nevasta*, *România literară*, loc. cit., nr. LXIII ; ms. 814.
- LXXI, *Nevasta bolnavă*, *România literară*, loc. cit., nr. L ; ms. 814.

LXXIII, *Alta, România literară*, loc. cit., nr. XXXI ;
ms. 814.

LXXIV, *Alta, România literară*, loc. cit., nr. VIII ;
ms. 814.

LXXV, *Alta, România literară*, loc. cit., nr. XXXV ;
ms. 814.

LXXVI, *Haiducul rănit, România literară*, loc. cit.,
nr. LIV ; ms. 814.

LXXVII, *Voinicii Bucovii, România literară*, loc. cit.,
nr. XXX ; ms. 814.

LXXVIII, *Vrăbiuța*, ms. 814.

LXXXIX, *Florea Sohiopan, România literară*, loc. cit.,
nr. LV ; ms. 814.

Hore

I, *Ileana, Bucovina*, 9 sept. 1850 ; *România literară*,
loc. cit., nr. I ; ms. 814.

II, *Țița, Bucovina*, 13 sept. 1850 ; *Zimbrul*, 16 oct. 1850 ;
România literară, loc. cit., nr. II ; ms. 814.

III, *Moș Bătrîn, România literară*, loc. cit., nr. III ;
ms. 814.

IV, *Frunză verde de alună, Bucovina*, 20 sept. 1850 ;
Zimbrul, loc. cit. ; *România literară*, loc. cit., nr. V ;
ms. 814.

V, *Frunză verde de piperi, România literară*, loc. cit.,
nr. IX.

VI, *Frunză verde de căpșuni, România literară*, loc. cit.,
nr. VI.

VIII, *Puișorul, România literară*, loc. cit., nr. XV ;
ms. 814.

IX, *Rîndunica, România literară*, loc. cit., nr. XVII.

X, *Ilenuța de la Peatra, România literară*, loc. cit.,
nr. XXII ; *Țăranul român*, 4 noiembrie 1952 ; ms. 814.

XI. *Hora țigănească, România literară, loc. cit., nr. XXIII, ms. 814.*

XII. *Barbu, România literară, loc. cit., nr. XXXVII; ms. 814.*

XIII. *Baba și fata, Țăranul român, loc. cit. (Hora vîrstelor); ms. 814.*

XIV. *Lelișele, ms. 814.*

XV. *Baba și moșneagul, ms. 814.*

XVI. *Fugi încolo, — Țăranul român, loc. cit., (Dragostele); ms. 814.*

XVII. *Floarea din pîrleaz, ms. 814.*

- XVIII. *Busuiocul, România literară, loc. cit., nr. I; ms. 814.*

XIX. *Ia-n sui leleo..., România literară, loc. cit., nr. III; ms. 814.*

XX. *Femeia temută, ms. 814.*

XXII. *Lelița de la munteni, ms. 814.*

XXIII. *Șapte fete, Spitalul amorului, c. II; România literară, loc. cit., nr. X; ms. 814.*

XXIV. *Stăncuța, Spitalul amorului, c. IV; România literară, loc. cit., nr. XXIV; ms. 814.*

XXV. *Mărioara, Spitalul amorului, c. V; România literară, loc. cit., nr. XXXIII; ms. 814.*

XXVI. *Domnica, Spitalul amorului, c. V; România literară, loc. cit., nr. XXXIV; ms. 814.*

XXVII. *Nevasta care iubește, Spitalul amorului, c. II; România literară, loc. cit., nr. XV; ms. 814.*

XXVIII. *a apărut numai în ed. 1866.*

XXIX. *Aoleo ce fuse asta?, Spitalul amorului, c. II; România literară, loc. cit., nr. XIII; ms. 814.*

XXX. *Nevasta harnică, Spitalul amorului c. II; România literară, loc. cit., nr. XIV, ms. 814.*

XXXI și XXXII *au apărut numai în ed. 1866.*

XXXIII, *Dăcăt ruda și vecinul, Spitalul amorului*, c. II ; *România literară*, loc. cit., nr. XII ; ms. 814.

XXXIV, *Dorule, odorule, Bucovina*, 20 sept. 1850 ; *România literară*, loc. cit., nr. XII.

XXXV, *Este bine, nu e bine, Spitalul amorului*, c. II ; *România literară*, loc. cit., nr. IX ; ms. 814.

XXXVI *Aolică, dodo, fa, Spitalul amorului*, c. I ; *România literară*, loc. cit., nr. V ; ms. 814.

XXXVII, *Zis au badea, România literară*, loc cit., nr. V ; ms. 814.

XXXVIII, *Arză-l focul de bărbat, România literară*, loc cit., nr. V ; ms. 814.

XXXIX. *Lelittco, draga mea, România literară*, loc cit., nr. V ; ms. 814.

XL, *Insura-m-aș, România literară*, loc cit., nr. VII ; ms. 814.

XLI. *Pe sub poale de pădure, România literară*, loc cit., nr. X ; ms. 814.

XLII, *Fa leliță rotiliță, România literară*, loc. cit., nr. XI ; ms. 814.

XLIII, *Pentru mîndra care-mi place, România literară*, loc. cit., nr. XIII ; ms. 814.

XLIV, *Trecui valea, România literară*, loc. cit., nr. XXIII ; ms. 814.

XLV, *Bade Trandafir, România literară*, loc. cit., nr. XXIV ; ms. 814.

XLVI, *Măi bădiță, păr sucit, România literară*, loc. cit., nr. XL,, ms. 814.

XLVII, *Poruncitu-mi-a mîndra, România literară*, loc. cit, nr. LVIII și LIX ; ms. 814.

XLVIII. *Trandafir cu două flori, România literară*, loc. cit., nr. XV ; ms. 814.

XLIX a apărut numai în ed. 1866.

L, *Răvaș puică, România literară*, loc. cit., nr. XXXVI, ms. 814.

Suplement

I, *Magdu, Spitalul amorului*, c. IV ; *România literară*, loc. cit., nr. XXX ; ms. 814.

II, *Fratele răzleț*, *România literară*, loc. cit., nr. XXVII ; nr. 814.

III, *Nani-nani*, *România literară*, loc. cit., nr. LII ; ms. 814.

IV, *Lado-lado*, ms. 814

V, *Uncropul*, *România literară*, loc. cit., nr. XLIII ; ms. 814.

VI, *Cîntecul orbului*, ms. 814.

VII și VIII (*Plugul și Florile dalbe*) au apărut numai în ed. 1866.

IX, *Hora Unirii*, *Foaia pentru minte, inimă și literatură* din 21 iunie 1848 publică prima formă a *Horii Unirii* sub titlul *Hora Ardealului* ; ms. 814.

X și XI au apărut numai în ed. 1866.

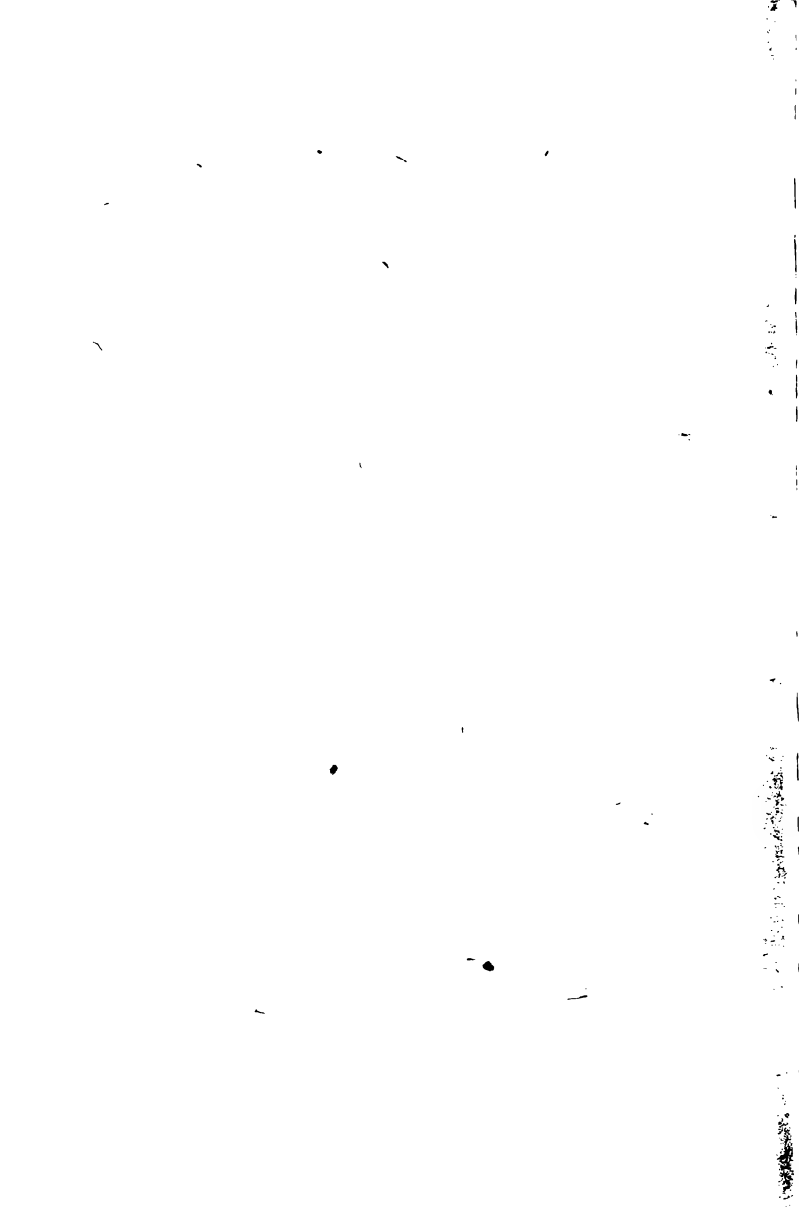
Cîntice au apărut numai în ed. 1866.

GLOSAR *

* Intre edițiile mai noi, cea a lui G. Giuglea, Buc. 1933 (ed. II) este prevăzută cu un serios glosar, pe care l-am folosit și noi pentru cuvintele rare ori cu un înțeles neobișnuit.

În glosarul ediției de față : B = Cîntice bătrînești ; D = Doine ; H = Hore ; S = Suplement ; Rl = *România liberă*.

Un exemplu pentru înțelegerea trimiterilor ; B. XXXIY
101 = Cîntice bătrînești, culegerea XXXIII, versul 101.

A

- Aferim*, B. XXXIII 101 : Bravo ! perfect ! admirabil !
Cuvînt de origine turcească.
- Agude*, D XXIX 22 ; H XX 1 : dude. Fructe de agud sau dud.
- Ai*, B IX 3 : ani. Formă populară.
- Alean*, B XIV note ; B LIV 11 ; D. XXVII 35 : necaz, supărare, durere.
- Alenește*, B XXXVII note și variante : gânduri alenești =
= gânduri cu alean.
- Altîșă*, H XL 23 : partea dinspre umeri a cămășii femeiești, brodată cu cusături sau cu fluturi.
- Alunei*, H XXI 12 : Alunele, alunițe. Mici semne din naștere pe trup ; de cele mai multe cri pe obraz.
- Anafteama*, D LXXIV 18 : anatema, blestemul.
- Aproapea*, D LXXVI 4 : aproape de.
- Arcanul*, B XXXVII 49 : juvăt, funie cu laț la un capăt.
- Arnăuți*, B XLVII 120 : mercenari albanezi. Erau angajați în epoca fanariotă de domnitorii de la noi.
- Arnăut*, B XXX 9 : soi de grîu cu bob mare alb.
- Astrucat*, B LII note : îngropat, înmormîntat.
- Azimioară*, B III 30 : plinișoară, turtișoară. Diminutiv de la azimă.

B

- Badii*, B XXXI 30 : ? G. Giuglea (loc. cit.), crede că este vorba de un fel de papuci aduși de negustori turci.
- Băcălii*, B XXX 6 : mărfuri de băcănie.
- Bahmet*, B XXV 73 : cal tătaresc.
- Bănat*, D LXV 8 : necaz, supărare.
- Baraboi*, D XXIII 1 : plantă cu rădăcina în formă de bulb. Cuvînt înrudit cu „barabulă“, care în Moldova însemnează „cartof“.
- Bărbărie*, B XXVII 101 : om cu barbă stufoasă.
- Bîrsan* — ă, B I 47 : D LXIV 7 : oaie de soiul din Țara Bîrsei : oaie cu lîna lungă.
- Baş-Aga*, B XXXII 13 : comandant militar la turci.
- Baște*, B XXV note : întărituri împrejurul unei cetăți.
- Bătătură*, D XXI 19 : H XXVI 3 : Teren bătătorit în fața unei case ; ogradă, curte.
- Beciu*, B XXXV 4 : B XXXVI 45 : închisoare, temniță.
- Beniș*, B XXXIII 125 : haină scumpă blănită.
- Berbant*, S X 32 : curtezan.
- Berte*, H XLVII 7 : cununîță cu care fetele își împodobesc capul. La singular : bartă.
- Bidiviu*, B XXVII 68 : cal iute arăbesc.
- Birău*, B XVII 1 : primar. Termen care se întrebuintă în Transilvania, în urma influenței ungare.
- Bocîncari*, D XX 12 : soldați încălțați cu bocanci.
- Bocșănească*, B XXVI 6 : bucșănească : din soiul de vită moldovenească numită „bucșană“. În *Amintirile* lui Creangă : „Sarıcă bocșănească“. Nume de la localitatea Bocșa (v. Dicționarul Acad. române la : *bucșan-ă*).
- Boiastră*, H XXIX 16 : vacă boiastră : care nu se lasă mulșă : de asemenea ; vacă în timpul cînd se gonește.
- Boldul*, H XXXI 14 : băț ascuțit pentru a îndemna vitele ; strămurare.

Bolduri, B XXX 37 : ace cu gămălie.
Boloza-bolozale, B XXX 2 : corabie. Cuvînt turcesc.
Bondiță, H XIV 15 : bundiță. Cojocel fără mîneci.
Botiu, B XXI 39 : boată, bîță ciobănească.
Boûrel — ei, S VII 22 : diminutivul de la *bour*.
Brașeu, B XX : Brașov.
Brumărelul : B XL 17 : Frigul de toamnă, o dată cu
 căderea brumei.
Bucalaie, B I 28 : cu botul negru.
Buduiu, D LXXI 13 : puțină.
Bugnesc, Rl, XLII, 7 : bufnesc.
Buha, H XVII 9 : bufnița.
Buhaiu, H XXXVIII 10 : taur.
Buluc, B XXXIII 123 : grămadă.
Bură, H XXVI 1 : burează.
Burlac, B XXVII 33 : bărbat neînsurat.
Butuci, B, VI 26, D XIII 36 : lemn gros în care se prin-
 deau picioarele unui condamnat.
Buza, B XXIII 111 : ascuțișul (paloșului).
Buzdugan, B XV 7, B XXII 62, B XXVI 174, B XXXII
 112 : măciucă de fier : ghioagă : sceptor

C

Cabat, Ms. 3349, VI : manta.
Cadină, B XXXVII 54 : femeie, nevestă (la turci).
Cadiu, B XXXVII : judecător (la turci).
Căinic, D LXXIX 15 : de plîns.
Cardama, H XXI 1 : drobușor (o specie de plantă).
Carte, B VII 14 ; XLVII 32 : scrisoare.
Cazaclii, B XXXI 15, 19 : negustori de vin, din Țara
 Cazacilor.
Căpățiile, B XX 7 : perne.
Căpcîni, B XLIX 43 : căpcăunî.
Cătînat, B VII 82 : rămușor.

- Cătun*, D XXX 11 : hățiș, pădurice : S VII 125 : sătuleț.
Căzlariu, B XXVIII 64 : eunuc de pază în harem.
Cealma, B XXXVII 104 : turban.
Cergi B L 51 : dungi (iepe cu cergi = iepe vârgate). S-ar putea însă să fie vorba de cergi — pături care se pun sub șa.
Cerneală, B XXXII 78 : negreală, vâpseală pentru sprâncene.
Cetaș, B XXII 81 : tovarăș de ceată.
Chebă, B XXVI 32 ; B LI 156 : ghebă.
Chepeneag, Rl, XXVI, 12 : tundcă soldățească.
Cincărel, B XXV 130 : cal de cinci ani.
Ciochine, B XXVI 92 : cîrlig de șa pentru așăzat lucrurile.
Ciorcălată, B XXVIII 8 : postav roșu.
Cîritei, D XXIX 13 : tufiș de copăcei ; singular „cîritel”.
Ciuhdă, Rl, LXI, 7 : ciuf ; sperietoare în ogoare.
Ciung, B XXVIII 160 : ciuntit, fără mină ori picior.
Ciunta, Rl, LXVIII, 72 ; XIX 72 : tăia, trunchia.
Clocotel, B XX 1 : o plantă de cîmp, cu flori mari albastre.
Clocotici, D XXX 1 : arbust cu flori albicioase.
Clop, B XVII Notă v. 10 : pălărie (în Transilvania).
Condac, B XXXVI 83 : conac.
Condur, H XXVIII 3 : pantof.
Corăbiească, Note la Hore : un fel de dans.
Costrele, D XXXV 10 : costreiu, un fel de plantă mare, ierboasă.
Costrețul, H XL 4 : cotețul.
Crișă, B IV 36 : oțel.
Crucile drumului D XXII 20 ; răseruci.
Cuca, XXXVI 117 : căciulă mare cu pene și îmbrăcată cu catifea aurie.
Cudălbei, S VII 24 : codalbi, cu coada albă.
Cumpăni, B XXV 173 : a plăti în bani potrivit cu greutatea lucrului.

Curătură, D XVII 14 : loc de arat provenit din defrișarea unei păduri.

Curînd, B XIII 37 : fugind, gonind (de la verbul *a cura*).

Curma, B IV 25 : a tăia pe la mijloc.

D

Dalbă, B III 2 : B V 69 : B IX 19 : B XIII 13 : B XXIX 71 : B XXXII 26 : B XLIX 15 : frumoasă. Alte forme : dalb, dalbe, dălbică.

Dămoale, B XXXIII 16 : dămolește, domolește, încetinează mersul.

Dănos, B XXV 165 : darnic.

Darabanî, B XLVII 86 : soldați pedestrași.

Deliu, B XXIX 105 : om voinic și viteaz.

De sîrg, B XLVI 57 : cu grabă.

Dezbinuri, B XXV 148 : loviri.

Desfacere, B XXXII note : înfrîngere.

Droșcă, B XXXIX note : trăsură.

Ducele, H XXXV 6 : dusurile, dusele.

Dudău, B XIV 1 : B XXVI 1 : buruieni mari.

Dura, D XVII 19 : a face, a construi, a clădi.

Durdă, B XXIII 82 ; B XXVI 140 ; B XXXV 16 : pușcă.

Diminutiv : durduliță.

E

Evet, B XXXIV 110 : așa (cuvînt turcesc).

F

Falangă, B XXXIII 29 : lemn în care se prindeau picioarele celui condamnat să fie bătut la tălpi.

Făgădar, B XIV 8 : cârciumar.
Făgădău, B XIV 2 : cârciumă.
Farfara, Rl, XXIII, 4 : flecar.
Fărtat, B XXIV, 58 : frate, tovarăș.
Făjarul, S VII 103 : fața ariei.
Ferecat, B IV 10 ; B XXIII 300 : legat cu fier.
Fereca, B XXXII 53 : a îmbrăca cu fier : a lega cu lanțuri.
Fermenea, Rl, XVI, 16 : un fel de scurteică.
Firman, B L 198 : decret.
Flintă, B XXIII 201 ; D XXIII 16 : pușcă.
Frîntă, B XXXIV 189 : frîntură.
Furci, D LVI 30 : spînzurătoare.
Fusei, H XXXVI 8 : fasole. *Fus* ibid. ar însemna : vrej (G. Giuglea).
Fușoi, D V 10 : tulpină, cotor de plantă

G

Galbinul, B XXXVIII 26 : nume de cal roib.
Gălbinei, B XXVII 8 : bani de aur. Și forma : *galbini*.
Galină, H L 15 : găină.
Găngurel, S X 20 : grăngurel.
Gîrgăară, D LXXX 4 : gîrgăriță.
Gherdan, D XXII 5 : șirag de flori ca o salbă.
Ghileală, B XXXII 76 : dres, suliman.
Ghiuj, H III 5 : moșneag.
Gigîță, Rl, XLVI, 13 : mîndră, frumoasă.
Girezi, S VII 93 : grămezi mari de grîu, secară ; stoguri.
Giurui, B XXVI 200 : a închina (căpățîna) la (corbi).
Glod, H XXXII 1 : noroi.
Gonitori, B XXVII Note ; tauri.
Grenată, D XIII 1 : granată (plantă cu flori albe).

Grindiș, B XLVIII 29 : loc mai înalt. Aici poate fi și vârful schelăriei de la o clădire părăsită înainte de a fi terminată.

Gros, D XXXII note v. 30 închisoare.

Gugiuman, B XXVI 173 : căciulă de samur.

H

Hadaragi, D LXXVII 15 : lemn cu care se lovesc grilele la îmblătit.

Haită, B XXI 59 : cățea.

Harag, H XXXVI 9 : băț de sprijinit vița ori fasolea.
Verb ; *a hărăgi* ibid. 11.

Hărăți, B XLIX 132 : a se încăiera, a ajunge la harță.

Haramini, B XXIII 152 : hoț de codru.

Hirtop, B XXIII 163 : adâncitură în pământ.

I

Iarbă, B XXVI 123 : praf de pușcă.

Iarba ferului, B XXXV 46 : iarba fiarelor : un fir de iarbă care, în superstiția populară, are puterea de a desface încuietorile pe care le atinge.

Iartagan, B XXVI 86 : B XXXIII 146 ; D XXVIII 45 ;
iatagan.

Iazmă, B XIII 42 : arătare, vedenie.

Ibovnicul, H XI 4 : iubitul.

Iele, B III note : ființe închipuie, frumoase, dar rele și primejdioase.

Ilic, B XXXIV 65 ; R I LXVIII 25 : Hoină de postav, în forma de pieptar și încheiată cu găitane.

Îmblăti, D LXXV 5 : a bate spicele ca să iasă boabela.

Înhîrzobate, B XXVIII 13 : opinci înhîrzobate, opinci rău croite.

Învăscut, S VIII 15 : îmbrăcat.

Iurușea, B LII 23 : a da iuruș, a năvăli.

Iuzluc, B XXVIII 45 : un fel de monedă turcească.

Ispas, B XXVI 89 : sărbătoarea înălțarea Domnului.

J

Jac, B XXIX 42 : jaf.

Jupi, B XXI 96 : a jupui.

L

Lefegii, B XLVII 86 : mercenari.

Legătură, H XXVI 6 : basma.

Leță, B XXVIII 17 : monedă veche.

Lefcaie, B XXXIV 189 : monedă veche de mică valoare.

Lévint, B XXIII 56 : viteaz, voinic.

Lilichiu, H XXVI 8 : liliachiu, de culoarea liliacului.

Lipic, H XXXVI 5 : lipici, farmec.

Lotri, B LI 154 : haiduci.

Lucrători, B XXXVIII 44 : zile lucrătoare.

M

Macat, B XXXIV 181 : cuvertură de pat.

Marghiol, H II 17 : seducător de inimi femeiești.

Măgulele, B XLVII 26 : măguliri.

Mîrzac, B XLIX 107, 108 : căpetenie tătarească. Femeninul *mîrzăciță* (v. XXV 37) : adjectiv : *mîrzăcesc* (v. BXXIX 113).

Mărtăcei, RI, XXV, 2 : căpriori la învelitul caselor de țară. Diminutivul de la *martac*.

Medior, B XLVI 84 : mijlociu de talie. Femenin : *medioară* (v. B. XXXVII 95).
Meneșterg, B XXVIII note : ștergar, prosop.
Merei, B XLII 22 : întinși (cîmpi merei).
Mertic, B XXVII 34 : o măsură pentru bucate, făină
 (la aceasta servește un vas mic).
Mezină, B V 5 : cea mai mică (sora mezină).
Milcui, D L 25 : m-am milcuit = m-am milogit.
Mireasa, D XXIX 3 : arma.
Mohor, H XIV 6 : costrei (o plantă).
Momiie, B XXVII 214 : semne de hotar între țarini.
Morțiu (a —), B XLVIII 38 : a moarte.

N

Narămzat, B XXV 12 : portocaliu.
Nădușit, B XLVIII 320 : înăbușit.
Nălucă, B II : H XXXIII 23 : stafii, vedenie.
Năvod, S V 4 : plasă mare pentru prins pește.
Neferi, B LI 161 : tovarășii de bandă.
Neferi, XXVI 11 : soldați din poteră.
Negară, B XXV 193 ; B XXXIX 1 ; D XX 1 : negară,
 plantă care se mai numește și colilie.
Nestrugită, B XV ; B XXIV 48 : (ghioagă) care nu-l
 netezită.
Netihnule, B L 22 : fără tihnă, fără hodină.

O

Obecinic, D XIII var. *Zimbrul și Rom. lit.* (obecinicii de
 vamă) : străjeri vamali.
Oblicit, Rl, XXVI, 22, 33 : aflat în taină.

Olăcește B XLVII 76 : repede, în goana cailor de olac (cailor de poștă).

Ortoman, B I 17 : bogat în turme de oi.

Oțărit, B XXV 101 : indignat ; se oțărea, B XIII 92 : se înfiora ; se oțărea, B LII 120 : se aprindea de indignare.

P

Pală, B IV 49 ; B XLIV 24 ; B LII 65 : sabie.

Paloș, B VII 43 ; B XXIV 63 ; B XXXVIII 64 ; B XXXIX 47 ; sabie.

Panfir, B XLIII 30 : soldat îmbrăcat în zale.

Paralei, B XXIII 264 : mai viteji ca lei.

Păducel, D XXXI 19 ; D XXXII note ; D LV 19 : un arbust.

Păftăluță, H XXVI 12 : mică placă de metal. Diminutiv de la *pafta*.

Pă'amidă, D LXXX 1 : o plantă cu spin.

Pătrărel, B XXV 129 : de patru ani.

Pinzuesc, B XXXIV 164 : învelesc în giulgiu.

Pirloage, D XXXI 13 : locuri pline de iarbă și buruieni ; locuri necultivate. Singular ; *pîrlog*.

Pislit, B XXIX 44 : învelit cu pislă.

Percica, H X 2 : părul de pe frunte.

Perdea, B XXII 2 : adăpost pentru oi.

Peșcheș B XXXII 43 ; B XXXIV 73 ; dar.

Pestrișor, B III 77 : peștericior. Diminutiv de la *peșteră*.

Plăghii, D LIV 17 : crengi aduse grămadă de apă ; singular : *p'aghie* (plavie).

Plăviță, B I 23 : albă.

Pleasnă, Rl, XXXIX, 5 : șfichiul biciului.

Plocon-plocoane, B III 92 : daruri. Și forma *pocloane*, B XLVI 38 ; B XLVII 27.

Plumbi, B XXVI 139 : gloanțe : sing. *plumb*, B XXXV 51.
Pohod, S V 3 : mers, marș.
Ponor-oare, B XXVI 4 : teren răpos.
Porumbac, B III 74 : vînat închis ; vînat *porumbel* ; B XL note.
Porumbică, B XII 22 ; B XLVII 94 : fructul arbustului numit *porumbar* sau *porumbrel*.
Postaș, B XXXII 8 : postav (dialectal, după Giuglea) N-o fi o greșeală de tipar ?
Poturi, B XL 6 : pantaloni largi.
Prididește, D XLIV 4 : copleșește.
Prisacă, H XXI 16 : stupină.
Profont, Rl, XXVI, 6 : pîinea de muniție a soldatului.
Prohab, Rl, LX, 2 : deschizătura la pantaloni ori la rochi.
Proașcă, XLIII 63 : împrăștiere.
Pruncă, B VI 2 : copilă. Diminutiv *pruncuță*, B VI 5.
Puse (a cînta), B VIII 21 ; B XXVII 92) : începu (a cînta).

R

Raclă, B VII 75 : coșciug.
Rafturi, B XXIII 42 : harnașamentul, tacîmul calului.
Rădvan, B XLVII 145 ; B L 179 : trăsură boierească de pe vremuri.
Răsură, H XXVI 5 : măcieș, trandafir sălbatic.
Răvaș, B XLI 14 ; H L 1 : scrisoare.
Răzășie, B XLIII 99 : proprietate.
Răzneț, D XLV 1 : răzlețit, plecat în lume. Verb ; a se răzni.
Rediu, B XXVI 114 : pădurice.
Robota, D LXXVI 25 : munca grea.
Rotilat, B VII 43 : încovoiat.
Rotiliță, H XLII 1 : rotunjoară (la față).

Rubia-ele, B XXXIV 79 ; D XXVIII 9 ; D LII 15 : monedă de aur turcească.
Rugină-îni, B XXVI 52 : lovitură cu varga puștii.
Rugioară, D XXXIV 37 : cuțit, custură.
Ruja, H XLVIII 3,4 : floare roșie.
Rumineală, B XXXII 77 : suliman, „rouge“.

S

Saia, B XXVIII 7 : un fel de stofă de lână vărgată. Și haina făcută din ea.
Sandale, B XXX 3 : luntre.
Sapă, B XXVIII 83 : crupa calului.
Sarică, B XXVI 6 : haina mișoasă a mocanilor.
Săgetar, B XLVI 18 : arcaș.
Săgetătură, D XXXVII note : junghiu care lovește pe neașteptate pe cineva și-l doboară. În legătură cu aceasta este *descîntecul de săgetătură*.
Sburătăiesc, D LIII bis 17 : a bate (un copac) cu pietre, cu scurtături de lemn.
Schiță, Rl, XVIII, 8 : spiță.
Scutariul, B L 65 : ciobanul conducător al stîinii cuiva.
Seleaf, B VI note ; B : XIV note ; D XXX 19 : chingă de curea în care se țineau pistoalele ori paloșul.
Sferile, B XLVIII 66 : sforile.
Sguruît, D XXXI 23 : cu sgură.
Siminoc, B XLVII 204 : D XXVII 9 ; siminic. Plantă cu flori galbene care nu se veștejesc.
Sirepe, B XXXIII 68 ; B L 49 ; iepe iuți, sălbătice.
Stamboale, B XXX 5 : măsuri de cereale (banițe).
Stîlpan, B XXXII 140 : stîlp mare.
Steriță, S VII 95 : „sterița vîntului“ : bătaia vîntului.
Steavă, D LXXV 15 : herghelie.

Stogoșat, B LI 155 : cu lină lătoasă.
Suduc, S V 3 : șalău.

Ș

Șagă, B XLVIII 219 : glumă.
Șalvari, B XXVIII 8 : pantaloni largi.
Șoldan, B XXVI 87 ; B XXXVII 48 : iepure de vreun an.
Șușanea, B XXVI 152 pușcă lungă arnăuțească. Plural ;
 șușanele : B XLVII 84.

T

Tăbărași, B XLVI 41 : membri ai taberei.
Tătarcă, B XXXVII 105 : iapă tătarească.
Tău, B VII 57 : lac.
Teleagă D LX 3 : teleguță, partea dinainte a plugului.
Tencurele, D XIII 4 : mici teancuri de marfă.
Teșilă, D XXXIV 15 : pungă de piele (cu bani).
Tină, D LXVI 10 : noroi.
Toporaș, B XII 45 : floarea toporaș (pansele).
Tretin, B XXV 227 : cal de trei ani.
Tufecciu, B XXXIII 114 : fabricant de arme.

Ț

Țăruș, B XXIV 13 : par ascuțit la un capăt, ca să poată
 fi înfipt în pământ.
Țărcui. D XX 21 : a îngrădi.
Țigaie (oaie) D LXIV 7 : cu lină mătăsoasă și creață.
Țintăței, S VII 25 : cu pată albă în frunte.
Țipa. H XLI 8 : a arunca.
Țoală, H XXXV 22 : țol, haină de pînză groasă.

U

Ulei, D L 23 : stup dintr-un trunchi scobit.

Urdia, B XXXII 39 : ordie, gloată mare.

V

Varvaric, B LI 157 : haiduc.

Văltucite, S VII 211 : vălătucite, din vălătuci.

Vircolea, B XXVI 148 : svîrcolea. De asemenea *vircolește* D XXXI, 47.

Vîrlugă, H XXX 12 : svîrlugă (un soi de pește).

Vătăjel B XXII 19 : diminutiv de la *vătaf*.

Vătrărel, B III 37 : diminutiv de la *vătrar* (vătra).

Venetic-ici, B XXV 174 : B XXIX 48 ; B XXXIV 80 :
monedă de aur a Veneției.

Viers, B XXVII 77 : D I 3 : 5 : melodie, cîntec.

Vinceală, B XLIX 86 : biruință, învingere.

Z

Zambol-oale, B XXX 4 : măsură pentru mărfuri.

Zăbrea, B XXVIII 44 : gratie la fereastră.

Zărari, B XXI 18 : ciobanji care mulg oile.

Zăvoiu, B I 36 ; D XXIII 12 : pădurice, luncă pe malul
apel.

Zelar, B LI 123 : za.

Zărnoaice, B XXV 5 : ființe închipuite în stare să facă
vrăji.

Ziori, B VII 86 ; B XXIV note ; B XXXIII 65 ; B XLII
57 ; B XLVIII 125 ; B LI 53 ; D XIII 17 : zori.

CUPRINS

DOINE DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

XXXIII.	Turturica	5
XXXIV.	Ciobanul	6
XXXV.	Alba de la munte	7
XXXVI.	Spune, mîndro...	9
XXXVII.	Buruiana de leac	9
XXXVIII.	Cucul	12
XXXIX.	Altul	13
XL.	Trandafirul	14
XLI.	Mormîntul	14
XLII.	Drum la deal...	15
XLIII.	Florică-n foi albastră	15
XLIV.	Aolică, daolică	16
XLV.	Fratele răzleț	16
XLVI.	Bolnavul	17
XLVII.	Despărțirea	18
XLVIII.	Sună petricica-n vale	18
XLIX.	Oltul	19
L.	Doina oltenească (A Jianului)	20
LI.	Alta	21
LII.	Alta	22
LIII.	Alta	23
LIII (bis)	Alta	23
LIV.	Olteanul	24
LV.	Mehedințeanul	25

DOINE DIN ARDEAL

LVI.	Catana	27
LVII.	Dorul de țară	28
LVIII.	Împărate, împărate	29
LIX.	Cucul	29
LX.	Altul	30
LXI.	Altul	30
LXII.	Dorul	31
LXIII.	Fata ardeleancă	31
LXIV.	Dusu-s-au bădița	32
LXV.	Mîndra Lița	33
LXVI.	Iubirile	34
LXVII.	Hîtrul bătrîn	34
LXVIII.	Fratele (Călugăr)	35
LXIX.	Omul urît	36
LXX.	Nevasta	37
LXXI.	Nevasta bolnavă	38
LXXIII.	Alta	39
LXXIV.	Alta	40
LXXV.	Alta	41
LXXVI.	Haiducul rănit	42
LXXVII.	Voinicul Bucovii	43
LXXVIII.	Vrăbiuța	44
LXXIX.	Florea Șchiopan	45

HORE

Hore din Moldova

I.	Ileana	51
II.	Țița	52
III.	Moș Bătrîn	53
IV.	Frunză verde de alună	53
V.	Frunză verde de piperi	54
VI.	Frunză verde de căpșune	54
VIII.	Puiușorul	55

IX.	Rîndunica	56
X.	Ilenuța de la Peatra	56
XI.	Hora țigănească	57
XII.	Barbu	58
XIII.	Baba și fata	59
XIV.	Lelițele	59
XV.	Baba și moșneagul	60
XVI.	Fugi încolo	60
XVII.	Floarea din pîrlaz	61
XVIII.	Busuiocul	61
XIX.	Ian sui leleo...	62
XX.	Femeia temută	62
XXI.	Sultana	63
XXII.	Lelița de la munteni	64

Hore din Țara Românească

XXIII.	Șapte fete	65
XXIV.	Stăncuța	66
XXV.	Mărioara	66
XXVI.	Domnica	67
XXVII.	Nevasta care iubește	67
XXVIII.	Omule, boule	68
XXIX.	Apleo ! ce fuse asta ?	69
XXX.	Nevasta harnică	70
XXXI.	Nevasta bătută	70
XXXII.	Răzbunarea nevestei	71
XXXIII.	Decît ruda și vecinul	72
XXXIV.	Dorule, odorule	72
XXXV.	Este bine, nu e bine	73
XXXVI.	Aolică, dodo, fa	74

Hore din Ardeal

XXXVII.	Zis-au badea	75
XXXVIII.	Arză-l focul de barbat	75
XXXIX.	Lelițico, draga mea	76
XL.	Însura-m-aș	76

XL I.	Pe sub poale de pădure	78
XLII.	Fa leliță rotită	79
XLIII.	Pentru mîndra care-mi place	79
XLIV.	Trecui valea	80
XLV.	Bade trandafir	81
XLVI.	Măi bădiță, păr sucit	81
XLVII.	Poruncitu-mi-a mîndra	82
XLVIII.	Trandafir cu două flori	82
XLIX.	Pasăre galbină	83
L.	Răvaș puică	83

Suplement

I.	Magdu (Baladă)	87
II.	Fratele răzleț (Doină)	88
III.	Nani-nani (Cîntice de leagăn)	90
IV.	Lado-lado (Cîntic de nuntă)	91
V.	Uncropul (Cîntic de a doua zi după cununie)	92
VI.	Cînticul orbului (Doină)	94
VII.	Plugul (Colindă)	95
VIII.	Florile dalbe	104
IX.	Hora Unirei	106
X.	Hora de la Mircești	108
XI.	Surorile	110
Cîntice		111

DIN PERIODICE ȘI DIN MANUSCRISE

Culegeri din Moldova apărute în <i>Bucovina</i>	119
Culegeri din Transilvania și Banat apărute în <i>România literară</i> 1855, suplement nr. 1—4	121
Culegeri din Moldova apărute în <i>România literară</i> 1855, suplement 5—8	146
Culegeri din Valahia în <i>România literară</i> , 1855, suplement 9—12	156
Din <i>Calendarul Buciumului român</i> , Iași, 1855	168

Din <i>Legende nouă</i> — <i>Ostașii noștri</i> , 1880	172
Din <i>Albumul unui bibliofil</i>	176
Ms. 3349, F. 7—9, de la Academia Română (Mapa Alecsandri).	179

ANEXĂ

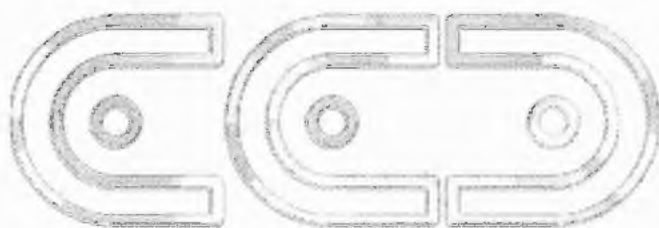
Românii și poezia lor	189
Melodiile românești	232
Scrisoarea lui V. Alecsandri către J. Cratiianesco	240
Scrisoarea lui V. Alecsandri către P. Ispirescu	243
<i>Note bibliografice</i>	245
<i>Glosar</i>	263

Lector : CORNEL ȘIMIONESCU
Tehnoredactor : POMPILIU STATNAI

*Bun de tipar 16.XI.1973. Tiraaj 58 160 ex. Broșate
52 860 ex. Legate 1/2 5300 ex. Coli ed. 12,35. Coli
tipar 10,50.*

Tiparul executat sub comanda nr.
30 606 la Combinatul Poligrafic „Casa
Scînteii“, Piața Scînteii nr. 1
București
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026

